

การตรวจวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นโตม
ต้นเขตป้อมปราบฯ เขตป้อมปราบฯ จังหวัดนครราชสีมา

ธีรธนา บุญรอด

สารบัญชานี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศาสตราจารย์บัณฑิต

สาขาวิชาสังคมวิทยา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

พุทธศักราช ๒๕๕๓

การสร้างวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชนผู้นำพันโทน
ตำบลปลายพระยา อำเภอปลายพระยา จังหวัดกระบี่

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศาสตรมหาบัณฑิต

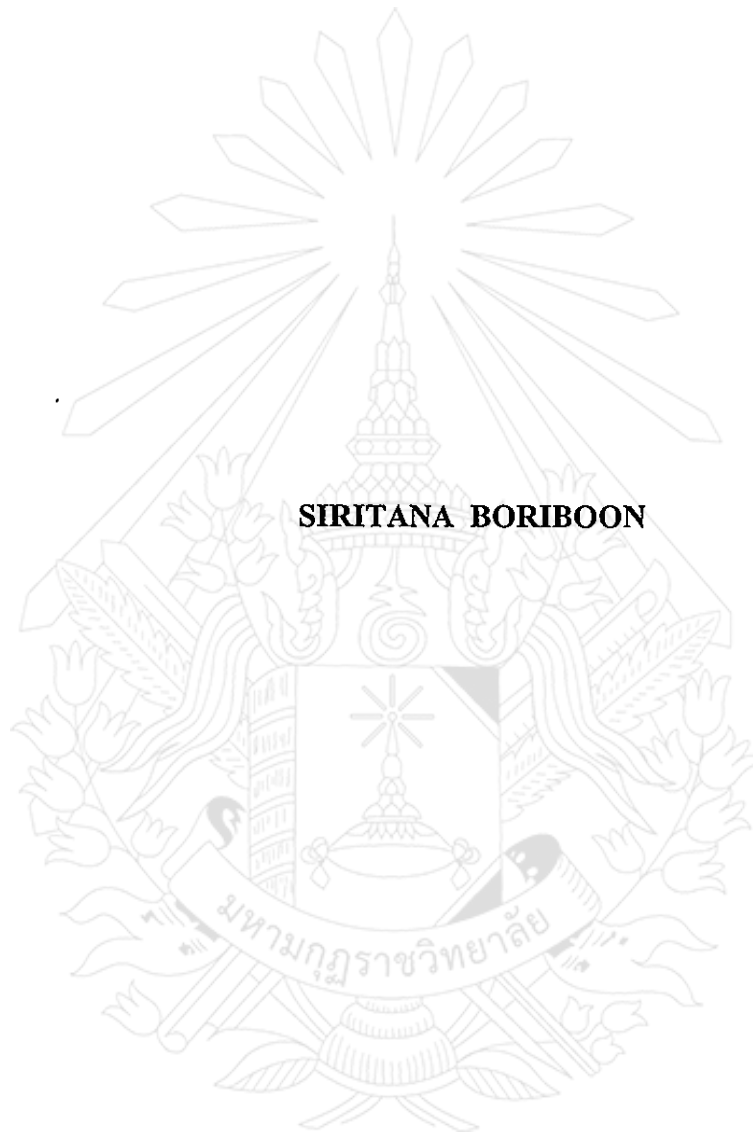
สาขาวิชาสังคมวิทยา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

พุทธศักราช ๒๕๕๓

B 15390

**THE CREATION OF LIVING ACCORDING TO SUFFICIENCY
ECONOMY IN PANTON RIVER SIDE COMMUNITY, PLAI
PHRAYA DISTRICT, KRABI PROVINCE**

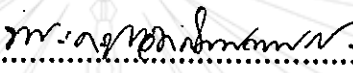

SIRITANA BORIBOON

**A THEMATIC PAPER SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS
FOR THE DEGREE OF MASTER OF ARTS
DEPARTMENT OF SOCIOLOGY
GRADUATE SCHOOL
MAHAMAKUT BUDDHIST UNIVERSITY
B.E. 2553 (2010)**

หัวข้อสารนิพนธ์ : การสร้างวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชนลุ่มน้ำพันโตน ตำบล
ปลายพระยา อำเภอปลายพระยา จังหวัดกระบี่
ชื่อนักศึกษา : สิรินดา บริบูรณ์
สาขาวิชา : สังคมวิทยา
อาจารย์ที่ปรึกษา : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เดชชาติ ตริทรัพย์
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม : รองศาสตราจารย์ ดร. ไมตรี จันทรา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย อนุมัติให้รับสารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรศาสตราจารย์บัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(พระครูปลัดสัมพิพัฒน์วิริยาจารย์)

คณะกรรมการสอบสารนิพนธ์

..... ประธานคณะกรรมการ
(พระครูปลัดสัมพิพัฒน์วิริยาจารย์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เดชชาติ ตริทรัพย์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(รองศาสตราจารย์ ดร. ไมตรี จันทรา)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ (พิเศษ) ดร. สุกิจ ชัยมุสิก)

..... กรรมการ
(ดร. ณรงค์ บุญสวยขวัญ)

ลิขสิทธิ์นี้ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

SELF

Thematic Title : The Creation of Living According to Sufficiency Economy in Panton
River Side Community, Plai Phraya District, Krabi Province

Student's Name : Siritana Boriboon

Department : Sociology

Advisor : Asst. Prof. Dr. Detchat Treesap

Co-Advisor : Assoc. Prof. Dr. Mitree Chanthra

Accepted by the Graduate School, Mahamakut Buddhist University in Partial
Fulfillment of the Requirements for the Master's Degree.

P. Sampipattanaivijayan
..... Dean of Graduate School
(Phrakhrupaladsampipattanaviriyajan)

Thematic Committee

P. Sampipattanaivijayan
..... Chairman
(Phrakhrupaladsampipattanaviriyajan)

D. Treesap
..... Advisor
(Asst. Prof. Dr. Detchat Treesap)

Mitree Chanthra
..... Co - Advisor
(Assoc. Prof. Dr. Mitree Chanthra)

S. Chaimusit
..... Member
(Asst. Prof. (Emertus) Dr. Sukit Chaimusit)

Narong Boonsuaykwane
..... Member
(Dr. Narong Boonsuaykwane)

หัวข้อสารนิพนธ์	: การสร้างวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชนลุ่มน้ำพันโตน ตำบล ปลายพระยา อำเภอปลายพระยา จังหวัดกระบี่
ชื่อนักศึกษา	: สิริธนา บริบูรณ์
สาขาวิชา	: สังคมวิทยา
อาจารย์ที่ปรึกษา	: ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เดชชาติ ตริทรัพย์
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	: รองศาสตราจารย์ ดร. ไมตรี จันทรา
ปีการศึกษา	: ๒๕๕๓

บทคัดย่อ

สารนิพนธ์นี้มีวัตถุประสงค์ ๑) เพื่อศึกษาวิถีชีวิตของประชาชนชุมชนลุ่มน้ำพัน โตน ๒) เพื่อศึกษาวิธีการสร้างวิถีชีวิตปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนลุ่มน้ำพัน โตน เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์ สัมผัส ศึกษาเอกสารของหน่วยงาน/กลุ่มตัวอย่างที่ได้จัดทำไว้ จัดเก็บข้อมูลด้วยการจดบันทึก/บันทึกภาพ/เสียง วิเคราะห์เนื้อหา และนำเสนอโดยวิธีเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า

วิถีชีวิตของประชาชนชุมชนลุ่มน้ำพัน โตน แบ่งได้เป็น ๒ แบบ คือ แบบที่ ๑ เป็นแบบที่กล่าวได้ว่าเป็นแบบบริ โภคนิยม (กลุ่มตัวอย่างร้อยละ ๘๐) กล่าวคือ มุ่งมั่นทำงานเพื่อให้มีรายได้มาก ๆ เพื่อจับจ่ายใช้สอยในการอุปโภคบริโภคตามยุคตามสมัย แบบที่ ๒ เป็นแบบที่กล่าวได้ว่าเป็นแบบปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (กลุ่มตัวอย่างร้อยละ ๒๐) กล่าวคือ มีการพึ่งตนเอง ขยันทำงานมิได้หวังแต่มีติด้านมูลค่าทางเศรษฐกิจเพียงอย่างเดียว แต่คำนึงถึงมิติของคำว่าคุณค่าที่ดึงามด้วย

ส่วนวิธีการสร้างวิถีชีวิตปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนลุ่มน้ำพัน โตน เป็นลักษณะของการกระทำโดยหน่วยงานราชการ ตามรูปแบบวิธีการที่กำหนด กล่าวคือ กำหนดพื้นที่ ประชุมชี้แจง ตั้งคณะกรรมการทำงาน สนับสนุนงบประมาณ ประเมินและประกวด ประชาชนมีส่วนร่วมในการเข้าร่วมตามโครงการ/กิจกรรม ในการประชุมชี้แจงนั้น ได้เน้น ๒ ประเด็น คือ อธิบายถึงความจำเป็นในการดำเนินงานตามโครงการ และให้ความรู้ความเข้าใจเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งเพียงแต่อธิบายนิยามความหมายของ ๓ ห่วง ๒ เงื่อนไขและการอธิบายกิจกรรมทางเลือก

ข้อเสนอแนะ ในเชิงนโยบายรัฐควรกำหนดเป็นงานสำคัญถึงขั้นประกาศเป็นอุดมการณ์ของชาติที่ต้องเร่งดำเนินการและต่อเนื่อง ในเชิงปฏิบัติควรปรับกระบวนการขับเคลื่อน โดยมุ่งที่การสร้างแรงระเบิดจากข้างใน ไม่ใช่สนับสนุนแต่กิจกรรมโครงการ ในการวิจัยในครั้งต่อไปควรศึกษารายละเอียด รูปแบบ กำหนดเกณฑ์ วิธีการ ในการประเมินวิถีชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง

SELF
#

91

Thematic Title : **The Creation of Living According to Sufficiency Economy in Panton River Side Community, Plai Phraya District, Krabi Province**

Student's Name : **Siritana Boriboon**

Department : **Sociology**

Advisor : **Asst. Prof. Dr. Detchat Treesap**

Co-Advisor : **Assoc. Prof. Dr. Mitree Chanthra**

Academic Year : **B.E.2553 (2010)**

ABSTRACT

The objectives of this thematic paper were as follows 1) To study the creation of living according to sufficiency economy in Panton river side community, 2) To study the methodological creation of living according to sufficiency economy in Panton river side community, This research is qualitative research by interview, observation, official document, noted sample was collected, i.e. data, tape record sound and picture, content analysis and presented in form of description.

The results found that

The way of life of people in Panton river side community can be divided into 2 model i.e., Model 1, They called materialism model, (80% of sample) i.e. to do work for more and more earns in purchasing of modern trend, Model 2, They called sufficiency economy model, (20% of sample) i.e. self-reliance, diligent, they did not try to get only earn but also thinking of the vision of virtue.

But the creation of living according to sufficiency economy in Panton river side community, there were performed by government sections according to determined methodology i.e. identified the area, meeting, instruction, working committee, budget promotion, assessment and competition. The participation of people along with project, activities. for information of meeting was emphasized into two main points i.e., to explain the need of project performance and to train knowledge and understanding in term of sufficiency economy, which explain the definition of three cycles and two conditions and to explain the alternative activities.

The suggestions in policy framework, the government should announce as national ideology which need to be fast procedure and continuity, in performance should be adapted the procedure for moving by creation in inner exploring, not only promote the project activities, in the next research,

there should study the detail, model, measurement, and methodology in assessment of sufficiency economy.

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดีจากความช่วยเหลือจากบุคคลหลายฝ่ายที่ให้คำปรึกษา
แนะนำแนวทาง และให้กำลังใจในการจัดทำในครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เดชชาติ ตรีทรัพย์ อาจารย์ที่ปรึกษาหลักที่ให้
คำปรึกษาแนะนำแนวทาง และรองศาสตราจารย์ ดร.ไมตรี จันทรา อาจารย์ที่ปรึกษาร่วมที่ให้คำปรึกษา
และตรวจร่างสารนิพนธ์ฉบับนี้จนเสร็จสิ้นสมบูรณ์เป็นรูปเล่ม

ขอกราบขอบพระคุณคณะกรรมการสอบสารนิพนธ์ทุกท่าน ที่ตรวจ แนะนำงานวิจัยให้มี
คุณค่า

ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์กฤตพร นุชย์เพชร นักทรัพยากรบุคคลชำนาญการ ศูนย์ศึกษา
และพัฒนาชุมชนนครศรีธรรมราช ที่ให้คำปรึกษา แนะนำในกระบวนการวิจัย และประสานงานติดต่อ
คณะกรรมการศึกษาวิถีชีวิตปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชนลุ่มน้ำพัน โคน ซึ่งขอกราบขอบพระคุณ
คณะกรรมการทุกท่านมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอขอบคุณทุกภาคส่วนราชการของอำเภอปลายพระยา จังหวัดกระบี่ ที่กรุณาให้ความร่วมมือ
ในการให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์การวิจัย รวมทั้งการอำนวยความสะดวกในการเข้าไปดำเนินการใน
พื้นที่ แนะนำกลุ่มตัวอย่าง และพื้นที่ดำเนินการ

คุณค่าและประโยชน์ของงานสารนิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชา บิคา มารดา ครู
อาจารย์ ภัลยาณมิตร และผู้มีพระคุณทุกท่าน

สิริธนา บริบูรณ์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ง
สารบัญ	จ
บทที่ ๑ บทนำ	๑
๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
๑.๒ ปัญหาวิจัย/ปัญหาที่ต้องการทราบ	๒
๑.๓ วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๓
๑.๔ ขอบเขตของการวิจัย	๓
๑.๕ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	๓
๑.๖ คำนิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย	๔
บทที่ ๒ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๕
๒.๑ ทฤษฎีที่เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	๕
๒.๒ แนวคิดที่เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	๖
๒.๓ งานวิจัยที่เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	๓๓
๒.๔ สรุปกรอบแนวคิด	๔๕
บทที่ ๓ วิธีดำเนินการวิจัย	๔๗
๓.๑ ประชากรที่ศึกษา	๔๘
๓.๒ วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่าง	๔๘
๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	๔๘
๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม	๕๐
๓.๕ การตรวจสอบข้อมูล	๕๐
๓.๖ การวิเคราะห์ข้อมูล	๕๐

บทที่ ๔ พื้นที่ที่ศึกษา	๕๑
๔.๑ สภาพทั่วไปของชุมชนลุ่มน้ำพันโดน	๕๑
๔.๒ ประวัติความเป็นมาของชุมชนลุ่มน้ำพันโดน	๕๒
๔.๓ โครงการต่าง ๆ และกิจกรรม	๕๓
๔.๔ แนวทางการบริหาร/การดำเนินงานของชุมชนลุ่มน้ำพันโดน	๕๔
บทที่ ๕ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	๕๕
๕.๑ การดำเนินวิถีชีวิตของประชาชนชุมชนลุ่มน้ำพันโดน	๕๕
๕.๒ วิธีการสร้างวิถีชีวิตปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนลุ่มน้ำพันโดน	๖๗
บทที่ ๖ สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	๗๖
๖.๑ สรุปผล	๗๗
๖.๒ อภิปรายผล	๗๘
๖.๓ ข้อเสนอแนะ	๗๙
๖.๓.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย	๗๙
๖.๓.๒ ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ	๗๙
๖.๓.๓ ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย	๘๐
บรรณานุกรม	๘๑
ภาคผนวก	๘๔
ภาคผนวก ก หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย	๘๕
ภาคผนวก ข รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิที่ให้การสัมภาษณ์เพื่อศึกษาวิธีการสร้างวิถีชีวิตปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามทัศนะของบุคคลต่าง ๆ	๘๙
ภาคผนวก ค รายชื่อกลุ่มตัวอย่างศึกษาวิถีชีวิตของประชาชนชุมชนลุ่มน้ำพันโดน	๙๑
ภาคผนวก ง รายชื่อกลุ่มตัวอย่างศึกษาวิธีการสร้างวิถีชีวิตปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนลุ่มน้ำพันโดน	๙๓

ภาคผนวก จ การสัมภาษณ์เพื่อศึกษาวิธีสร้างวิถีชีวิตปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ตามทัศนะต่าง ๆ ของบุคคลทั่วไป	๕๕
ภาคผนวก ฉ การสัมภาษณ์เพื่อศึกษาวิถีชีวิตของประชาชนชุมชนลุ่มน้ำพันโตน	๕๗
ภาคผนวก ช การสัมภาษณ์เพื่อศึกษาวิธีการสร้างวิถีชีวิตปรัชญาเศรษฐกิจ พอเพียงของชุมชนลุ่มน้ำพันโตน	๕๘
ภาคผนวก ซ รายชื่อคณะกรรมการประเมินวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียงชุมชน ลุ่มน้ำพันโตน	๑๐๑

ประวัติผู้วิจัย

๑๐๔

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การพัฒนาประเทศต่าง ๆ ในโลก รวมทั้งประเทศไทย นับเนื่องตั้งแต่ แผนพัฒนาเศรษฐกิจ แห่งชาติชาติ ฉบับที่ ๑ (๒๕๐๔) จวบจนถึงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๐ (๒๕๕๓) ฉบับปัจจุบัน กล่าวได้ว่าก่อให้เกิดวิกฤตรอบด้าน มีลักษณะที่เรียกว่า “ทันสมัยแต่ไม่พัฒนา” กล่าวคือ มีความสะดวกสบาย โอ้อ่าทันสมัย แต่ทว่ากลับเกิดวิกฤตทางสังคม สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม สังคมเริ่มเสื่อมทราม เกิดภาวะโลกร้อน ผู้คนในสังคมทุกขั้วร้อน คึ้นรน แข่งแย่ง แข่งขัน ฆ่าฟัน สงคราม ความยากจนยิ่งมากขึ้น เรียกว่าจนซ้ำซาก พระธรรมโกศาจารย์ พุทธทาสภิกขุ วัดสวนโมกขพลาราม อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผู้ซึ่งได้รับการยกย่องเป็นบุคคลสำคัญของโลก กล่าวไว้ว่า “การพัฒนาที่เรียกว่า Develop คูเพื่อจะไปสู่จุดจบเสียมากกว่า หรืออย่างน้อยให้เร็วกว่าธรรมดา นึกแล้วพออนาใจใคร่ท้วงติง เร่งพัฒนาเหมือนเร่งฆ่าให้ตัวตาย ทรัพย์ธรรมชาติอควคล้ายกับวิ่ง ผลได้มาเพื่อว่าความเป็นจริง จนยุ่งชิงกัน ไปหมคอดเยือกเย็น โลกพัฒนาวัตถุเหลือเหนือคุณธรรม ไม่ อิ่มหนำไม่คิดเปลื้องพวกเรื่องเหม็น เรื่องอวกาสรื่องอาละวาดเกินจำเป็น ยิ่ง โลดเด็นยิ่งสูง โศกโลก พัฒนา” อมาคยเช่น นักเศรษฐศาสตร์รางวัลโนเบล ชาวอินเดีย กล่าวถึง การพัฒนาที่ผ่านมาว่า ก่อให้เกิดคู่แข่ง คังนี้ “เรามีศึกสูงแต่จิตใจต่ำ ถนนกว้างแต่มุมมองของคนคับแคบ การใช้จ่ายเงิน มากแต่การเจืองานเพื่อนมนุษย์น้อยลง มีไว้มากมายแต่กลับหาความสุขจากมัน ได้น้อย บ้านหลังใหญ่ แต่ครอบครัวเล็ก มีความสะดวกสบายมากแต่มีความสุขน้อยลง ไม่มีเวลาไปหาพ่อแม่ปู่ย่าตายายทั้งที่ เวลาเท่าเดิม การศึกษาสูงแต่จิตสำนึกต่ำ ความรู้ยิ่งเพิ่มพูนแต่การตัดสินใจยิ่ง ไร้เหตุผล ผู้เชี่ยวชาญเต็ม บ้านเมืองแต่ปัญหา กลับไม่ลด การแพทย์ก้าวหน้าแต่สุขภาพกลับทรุด โทรม เพิ่มมูลค่าวัตถุแต่ลด คุณค่าความเป็นมนุษย์ พุคกันมารักกันน้อยและเกลียดชังกันมากขึ้น รู้รักษาชีพแต่ไม่รู้คุณค่าของ ชีวิต ชีวิตยืนยาวแต่คุณค่าไม่เพิ่มพูน ไปดวงจันทร์สำเร็จแต่กลับมีปัญหาเพียงแค่ข้ามถนนไปทักทาย เพื่อนใหม่ พิชิตจักรวาลนอก โลกแต่ไม่ถึงจักรวาลภายใน สามารถชำระล้างมลพิษในอากาศแต่สร้าง มลพิษต่อจิตวิญญาณ เราแยกสลายอะตอมได้สำเร็จแต่สลายกิเลสในตนเองไม่ได้ บ้านเมืองเราวิจิตร พิศดารมากขึ้น แต่ครอบครัวแตกสลายมากขึ้นทุกที”

รัฐบาลได้พยายามแก้ไขวิกฤตข้างต้นมายาวนาน ท่วมเทงบประมาณจำนวนมาก แต่ก็เป็นที่น่าแปลกใจว่า ยิ่งแก้เหมือนยิ่งยุ่ง ยิ่งแก้ปัญหาเศรษฐกิจก็ยิ่งมีปัญหาทางเศรษฐกิจ ยิ่งแก้ปัญหาค่าเงินบาทก็ยิ่งจน ยิ่งแก้ปัญหาล้างคม ล้างคมก็ยิ่งมีปัญหาหมักหมม เหมือนกายเรืออยู่ในอ่าง ท่ามกลางความสับสนงุนงงในการแก้วิกฤตดังกล่าว กระแสหรือแนวคิดการแก้วิกฤตด้วยปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงก็ผุดบังเกิดขึ้น พระราชดำรัสปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระราชทานให้ปวงชนชาวไทยจะเป็นความหวังในการแก้วิกฤต หลังจากเกิดวิกฤตเศรษฐกิจต้มยำกุ้ง (๒๕๔๐) ประเทศไทยและต่างประเทศ ได้น้อมนำเอาปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการพัฒนาประเทศ ในการดำเนินชีวิตอย่างกว้างขวาง แต่ครั้งเมื่อเกิดวิกฤตเศรษฐกิจโลกอีกรอบในปี พ.ศ. ๒๕๕๑ พบว่าประชาชนยิ่งเดือดร้อนมากขึ้นอีก จึงเกิดเป็นคำถามว่าการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่ผ่านมา มีวิธีการอย่างไร ประสบความสำเร็จหรือไม่ มีผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้มีประสบการณ์งานเศรษฐกิจพอเพียง กล่าวว่า “การขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงที่ผ่านมา ถูกทิศแต่ผิดทาง” จึงน่าสนใจอย่างยิ่งขึ้นเมื่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงตรัสว่า “นักวิชาการนำของเราไปทำผิด” หรือที่ทรงตรัสว่า “เดี๋ยวนี้อะไร ๆ ก็เศรษฐกิจพอเพียง”

ผู้วิจัยจึงตระหนักในความสำคัญและความจำเป็นของการขับเคลื่อนหรือการดำเนินงานในการสร้างวิถีปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นอย่างไร ประชาชนมีวิถีชีวิตแบบปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงหรือไม่อย่างไร จึงสนใจทำการวิจัยในเรื่องนี้

ในการเลือกพื้นที่วิจัยที่ชุมชนลุ่มน้ำพัน โตน เพราะในเบื้องต้นได้ทราบจากนายปิ่น ประชาบุตร อดีตสมาชิกสภาจังหวัดกระบี่และอดีตรองกรรมการสหกรณ์นิคมปลายพระยา ในคราที่เข้ารับพระราชทานรางวัลสหกรณ์ดีเด่นเมื่อ ปี พ.ศ. ๒๕๓๖ ว่าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงตรัสว่า “รักษาที่นาให้ฉันด้วย” และต่อมาก็เป็นพื้นที่เป้าหมายในการส่งเสริมวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียงจนถึงปัจจุบัน

๑.๒ ปัญหาวิจัย/ปัญหาที่ต้องการทราบ

- ๑.๒.๑ วิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียงเป็นอย่างไร
- ๑.๒.๒ การสร้างวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียงทำอย่างไร
- ๑.๒.๓ วิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชนลุ่มน้ำพัน โตนเป็นอย่างไร
- ๑.๒.๔ การสร้างวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชนลุ่มน้ำพัน โตนเป็นอย่างไร

๑.๓ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑.๓.๑ เพื่อศึกษาวิถีชีวิตของประชาชนชุมชนลุ่มน้ำพัน โตน

๑.๓.๒ เพื่อศึกษาวิธีการสร้างวิถีชีวิตปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนลุ่มน้ำพัน โตน

๑.๔ ขอบเขตของการวิจัย

๑.๔.๑ ขอบเขตด้านประชากร

ได้แก่ ประชากรที่อาศัยอยู่ในหมู่ที่ ๑, ๒, ๔ และหมู่ที่ ๘ ตำบลปลายพระยา อำเภอปลายพระยา จังหวัดกระบี่ ซึ่งเรียกว่า “ชุมชนลุ่มน้ำพัน โตน” หรือบ้านปากน้ำ

๑.๔.๒ ขอบเขตด้านเนื้อหา

ได้แก่ การสร้างวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชนลุ่มน้ำพัน โตน ตำบลปลายพระยา อำเภอปลายพระยา จังหวัดกระบี่ ดังนี้

๑. เนื้อหาที่เกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

๒. เนื้อหาที่เกี่ยวกับวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียง

๓. เนื้อหาที่เกี่ยวกับการสร้างวิถีชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

๑.๔.๓ ขอบเขตด้านพื้นที่

ได้แก่ ชุมชนที่ตั้งอยู่รายรอบลุ่มน้ำพัน โตนหรือบ้านปากน้ำ ซึ่งประกอบด้วยหมู่ที่ ๑, ๒, ๔ และหมู่ที่ ๘ ตำบลปลายพระยา อำเภอปลายพระยา จังหวัดกระบี่

๑.๕ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑.๕.๑. ทำให้ทราบวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนลุ่มน้ำพัน โตน ในการนำไป ออกแบบวิธีการสร้างวิถีชีวิตหรือการดำเนินการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้

๑.๕.๒. ทำให้ทราบวิธีการสร้างวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนลุ่มน้ำพัน โตนของ ข้าราชการหรือผู้เกี่ยวข้องในการดำเนินงานปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในลุ่มน้ำพัน โตน ได้มีโอกาส แลกเปลี่ยนเรียนรู้ สามารถปรับใช้ในการดำเนินงานหรือปฏิบัติงานราชการได้

๑.๕.๓. ทำให้ทราบว่าคนในชุมชน โดยเฉพาะกลุ่มตัวอย่าง เกิดความรู้ความเข้าใจเรื่อง ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง อาจจะปรับเปลี่ยน พฤติกรรมเป็นแบบปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้ในอนาคต และอาจจะสามารถเป็นแบบอย่างในการ ดำรงชีวิตและสามารถถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจแก่คนอื่น ๆ ต่อไปได้

๑.๕.๔. ทำให้สามารถกระตุ้นให้ประชาชนคนอื่นๆตื่นตัวในการดำเนินชีวิตหรือสนใจที่ ศึกษา ร่วมมือในการดำเนินงานปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้

๑.๖ คำนิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

ชุมชนลุ่มน้ำพันโตน หมายถึง พื้นที่ชุมชนที่ตั้งอยู่รายรอบคลองพันโตน ประกอบด้วย หมู่ที่ ๑, ๒, ๔ และหมู่ที่ ๘ ตำบลปลายพระยา อำเภอปลายพระยา จังหวัดกระบี่

วิธีการสร้างวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชนลุ่มน้ำพันโตน หมายถึง วิธีการที่ทางราชการหรือหน่วยงานอื่นใดหรือชุมชนเอง ใช้ในการรณรงค์ กระตุ้น ส่งเสริม สนับสนุนให้เกิดการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชนลุ่มน้ำพันโตนนี้เท่านั้น

วิธีการสร้างวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียงตามทัศนะบุคคล หมายถึง วิธีการที่บุคคลต่าง ๆ มีความคิดเห็นในเรื่องการสร้างวิถีชีวิตปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

วิถีชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียงชุมชนลุ่มน้ำพันโตน หมายถึง การประเมินหรือวัดว่าคนในชุมชนลุ่มน้ำพันโตนมีการดำรงชีวิตแบบปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ตามเกณฑ์วัดวิถีชีวิตปรัชญาเศรษฐกิจที่คณะกรรมการประเมินวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียงชุมชนลุ่มน้ำพันโตนสร้างขึ้น ซึ่งเรียกว่า เกณฑ์วัดวิถีชีวิตปรัชญาเศรษฐกิจชุมชนลุ่มน้ำพันโตน หรือไม่

เกณฑ์วัดวิถีชีวิตปรัชญาเศรษฐกิจชุมชนลุ่มน้ำพันโตน หมายถึง เกณฑ์วัดวิถีชีวิตปรัชญาเศรษฐกิจชุมชนลุ่มน้ำพันโตน ซึ่งได้ประยุกต์ใช้ตามแนวทางของสำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงาน โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (กปร.) (ภาคผนวก)

คณะกรรมการประเมินวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียงชุมชนลุ่มน้ำพันโตน หมายถึง คณะบุคคลผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานด้านปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ที่ผู้วิจัยได้ร้องขอให้ เป็นคณะกรรมการในการศึกษาวิถีชีวิตของชุมชนลุ่มน้ำพันโตนในครั้งนี้เท่านั้น (รายชื่อ-ตำแหน่ง-ประสบการณ์) (ภาคผนวก)

การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น โดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต ทั้งใกล้และไกล

๔. เจื่อนใจ การตัดสินใจและการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ให้อยู่ในระดับพอเพียงนั้น ต้องอาศัยทั้งความรู้และคุณธรรมเป็นพื้นฐาน กล่าวคือ

เจื่อนใจความรู้ ประกอบด้วย ความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง อย่างรอบด้าน ความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกันเพื่อประกอบการวางแผน และความระมัดระวังในขั้นปฏิบัติ

เจื่อนใจคุณธรรม ที่จะต้องเสริมสร้างประกอบด้วยมีความตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต และมีความอดทน มีความเพียรใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต

๕. แนวทางปฏิบัติ/ผลที่คาดว่าจะได้รับ จากการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ คือ การพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืน พร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงในทุกด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ความรู้และเทคโนโลยี

๒.๒ แนวคิดที่เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

๒.๒.๑ แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับความรู้ความเข้าใจปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

๒.๒.๑.๑ พระราชดำรัส พระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเนื่องในวโรกาสต่าง ๆ

- พระบรมราโชวาท พระราชทานแก่นิสิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น ๒๐ ธันวาคม ๒๕๑๖ การพัฒนาประเทศจำเป็นต้องทำตามลำดับขั้น ต้องสร้างพื้นฐาน คือ ความพอมีพอกิน พอใช้ของประชาชนส่วนใหญ่เป็นเบื้องต้นก่อน โดยใช้วิธีการและใช้อุปกรณ์ที่ประหยัด แต่ถูกต้องตามหลักวิชา เมื่อได้พื้นฐานมั่นคงพร้อมพอควรและปฏิบัติได้แล้ว จึงค่อยสร้างค่อยเสริมความเจริญและฐานะทางเศรษฐกิจขั้นที่สูงขึ้น โดยลำดับต่อไป

- พระบรมราโชวาท พระราชทานแก่นิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ๑๙ กรกฎาคม ๒๕๑๓ “การพัฒนาประเทศจำเป็นต้องทำตามลำดับขั้นต้องสร้างพื้นฐาน คือความพอมีพอกิน พอใช้ของประชาชน ส่วนใหญ่เป็นเบื้องต้นก่อน โดยใช้วิธีการและใช้อุปกรณ์ที่ประหยัด แต่ถูกต้องตามหลักวิชา เมื่อได้พื้นฐานมั่นคงพร้อมพอควรและปฏิบัติได้แล้ว จึงค่อยสร้างค่อยเสริมความเจริญและฐานะ

*กรมการพัฒนาชุมชน สำนักส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพชุมชน, “เศรษฐกิจพอเพียง”, (กรุงเทพมหานคร: บริษัท บีทีเอส เพรส จำกัด, ๒๕๔๘), หน้า ๒ - ๓.

เศรษฐกิจที่สูงขึ้น โดยลำดับต่อไป หากมุ่งที่จะทุ่มเทสร้างความเจริญ ยกเศรษฐกิจขึ้นให้รวดเร็วแต่ประการเดียว โดยไม่ให้แผนปฏิบัติการสัมพันธ์กับสภาวะของประเทศและของประชาชนโดยสอดคล้องด้วย ก็จะเกิดความไม่สมดุลในเรื่องต่าง ๆ ขึ้น ซึ่งอาจกลายเป็นความยุ่งยากล้มเหลวได้ในที่สุด ดังเห็นได้ที่อารยประเทศกำลังประสบปัญหาทางเศรษฐกิจอย่างรุนแรงในเวลานี้

- พระราชดำรัสเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา ๔ ธันวาคม ๒๕๑๗ คนอื่นจะว่าอย่างไรก็ช่างเขาจะว่าเมืองไทยล้ำสมัย แต่เราอยู่พอมีพอกิน และขอให้ทุกคนมีความปรารถนาที่จะให้เมืองไทยพออยู่พอกิน มีความสงบ และทำงานตั้งจิตอธิษฐาน ตั้งปณิธานในทางนี้ที่จะให้เมืองไทยอยู่แบบพออยู่พอกิน ไม่ใช่ว่าจะรุ่งเรื่องอย่างยอด แต่เรามีความพออยู่พอกิน มีความสงบ เปรียบเทียบกับประเทศอื่น ๆ ถ้าเรารักษาความพออยู่พอกินนี้ได้ เราจะขอยังยวดยาวได้

- พระบรมราโชวาท พระราชทานแก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า ๑๘ ตุลาคม ๒๕๑๘ ภาวะทางเศรษฐกิจและสังคม กล่าวคือ กล่าวคือในหลายประเทศเปลี่ยนแปลงไป กล่าวคือ การทุ่มเทสร้างเครื่องจักรกลอันก้าวหน้า และมีประสิทธิภาพสูงขึ้นใช้ในการผลิต ทำให้ผลผลิตทางอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้นรวดเร็วและมากมาย จนถึงขั้นฟุ่มเฟือย พร้อมกันนั้นก็ทำให้คนว่างงานลงเพราะถูกเครื่องจักรกลแย่งไปทำ เป็นเหตุให้เกิดความยุ่งยากคดเคี้ยวทางเศรษฐกิจขึ้นเพราะคนว่างงานยากจนลงและผู้ผลิตก็ขาดทุน เพราะสินค้าขายไม่ออกจึงน่าจะต้องดัดแปลงแนวคิดแนวปฏิบัติในการส่งเสริมความเจริญด้านอุตสาหกรรมไปบ้างให้สมดุลกับด้านอื่น ๆ เพื่อความอยู่รอด

- พระราชดำรัสเนื่องในโอกาสวันขึ้นปีใหม่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๒๑ วิถีทางดำเนินของบ้านเมืองและของประชาชน โดยทั่วไป มีความเปลี่ยนแปลงมาตลอดเนื่องมาจากความวิปริตผันแปรของวิถีแห่งเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และอื่น ๆ ของโลก ยากที่เราจะหลีกเลี่ยงให้พ้นได้ จึงต้องระมัดระวัง ประคับประคองตัวเรามากขึ้น โดยเฉพาะในเรื่องการเป็นอยู่ โดยประหยัดเพื่อที่จะอยู่ให้รอดและก้าวหน้าต่อไปได้โดยสวัสดิ

- พระราชดำรัสเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา ๔ ธันวาคม ๒๕๓๔ ต้องอยู่แบบคนจน เราไม่เป็นประเทศร่ำรวย เรามีพอสมควร พออยู่ได้ แต่ไม่เป็นประเทศที่ก้าวหน้าอย่างมาก เราไม่อยากจะเป็ประเทศก้าวหน้าอย่างมาก เพราะถ้าเราเป็นประเทศก้าวหน้าอย่างมาก ก็จะมีแต่ดอยหลังประเทศเหล่านั้น ที่เป็นประเทศที่มีอุตสาหกรรมก้าวหน้า จะมีแต่ดอยหลัง และดอยหลังอย่างน่ากลัว แต่ถ้าเริ่มมีการบริหารที่เรียกว่า แบบคนจน แบบที่ไม่ติดกับตำรามากเกินไป ทำอย่างมีสามัคคีนี้แหละคือเมตตา กัน ก็จะอยู่ได้ตลอดไป คนที่ทำงานตามวิชาการจะต้องฟังตำรา เมื่อพลิกไปถึงหน้าสุดท้ายแล้ว ในหน้าสุดท้ายนั้นเขาบอก “อนาคตยังมี” แต่ไม่บอกว่าให้ทำอย่างไร ก็ต้องปิดเล่มคือปิดตำรา ปิดตำราแล้วไม่รู้จะทำอะไร ลงท้ายก็ต้องเปิดหน้าแรกใหม่ เปิดหน้าแรก ก็เริ่มต้นใหม่ ดอยหลังเข้าคลอง แต่ถ้าเราใช้ตำราแบบคนจน ใช้ความอะลุ่มอล่วยกันตำรานั้นไม่จบ เราจะก้าวหน้า “เรื่อย ๆ”

- พระราชดำรัสเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา ๔ ธันวาคม ๒๕๓๗ “โลกานุวัตร – โลก + อนุ – ตาม + วัตร – ข้อปฏิบัติ = ปฏิบัติตามโลก, หรือโลกานุวัตร – โลก + อนุ – ตาม + วัตร – ความเป็นอยู่ ความเป็นไป = เป็นอยู่ตามโลก. โลกาภิวัตน์ – โลก + อภิ – ยิ่ง + วัตน์ – เจริญ = โลกเจริญยิ่ง. หรือโลกาภิวัตน์ – โลก + อภิ – ยิ่ง + วัตน์ – ความเป็นอยู่ ความเป็นไป = ความเป็นอยู่ ความเป็นไป ยิ่งกว่าโลก. ความจริงดูเหมือนจะหมายความว่า โลกแคบลง. เหตุการณ์ใดในส่วนของโลก จะแพร่ไปทั่วโลกเกือบทันที และกลายเป็นธรรมดา”

- พระราชดำรัสเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา ๔ ธันวาคม ๒๕๔๐ การเป็นเพื่อนนั้น ไม่สำคัญ สำคัญอยู่ที่เรามีเศรษฐกิจแบบพอมีพอกิน แบบพอมีพอกินนั้น หมายความว่า อุ้มชูตัวเองได้ ให้มีพอเพียงกับตัวเอง ความพอเพียงนี้ ไม่ได้หมายความว่าทุกคนรอบคร้วจะต้องผลิตอาหารของตัวเอง จะต้องทอผ้าใส่เอง อย่างนั้นมันเกินไป แต่ว่าในหมู่บ้านหรือในอำเภอจะต้องมีความพอเพียง พอสมควร บางสิ่งบางอย่างที่ผลิตได้มากกว่าความต้องการก็ขายได้ แต่ขายในที่ที่ไม่ห่างไกลเท่าไร ไม่ต้องเสียค่าขนส่งมากนัก อย่างนี้ท่านนักเศรษฐกิจต่าง ๆ ก็มาบอกว่าถ้าสมัยจริงอาจถ้าสมัย คนอื่นเขาต้องการเศรษฐกิจที่ต้องมีการแลกเปลี่ยน เรียกว่า เป็นเศรษฐกิจการค้าไม่ใช่เศรษฐกิจความพอเพียง เลยรู้สึกว่าจะไม่หรูหรา แต่เมืองไทยเป็นประเทศที่มีบุญอยู่ว่าผลิตให้พอเพียงได้ ถ้าสามารถที่จะเปลี่ยนไป ทำให้กลับเป็นเศรษฐกิจแบบพอเพียงไม่ต้องทั้งหมด แม้แต่ครั้งก็ไม่ต้อง อาจจะเศษหนึ่งส่วนสี่ ก็ สามารถอยู่ได้ การแก้ไขอาจจะต้องใช้เวลา ไม่ใช่ง่าย ๆ โดยมากคนใจร้อนเพราะเคือคร้อน แต่ถ้าทำ ตั้งแต่เดี๋ยวนี้ก็สามารถที่จะแก้ไขได้

- พระราชดำรัสเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา ๔ ธันวาคม ๒๕๔๑ เมืองไทยรอด เพราะโครงสร้างของประเทศ หรือนิสัยของประชากรชาวไทย ประชากรนี้ หมายถึง ประชาชนที่อยู่ในกรุง ประชาชนที่อยู่ในชนบท ประชาชนที่อยู่ชายทะเล ประชาชนที่อยู่บนภูเขา ยังดี คนยังมีจิตใจที่กล้า คิด กล้าทำ ถ้าทำตามคุณสมบัติของคน คือ คุณธรรมของคนหรือความดีของคน เมืองไทยสบาย ไม่ต้องให้ต่างประเทศมาขูด แม้จะมีต่างประเทศมาขูด เขาก็ขูดให้เรา เขาก็แบ่ง ให้เราด้วย เราก็แบ่งให้เขา นี่ก็เลยกลายเป็นเศรษฐกิจพอเพียงแบบ เศษ ๑ ส่วน ๔ หรือมากกว่าเศษ ๑ ส่วน ๔ ด้วยความพอเพียง ที่ แปลว่า พอประมาณ และมีเหตุมีผล อันนี้ก็กลับมาถึงที่เศรษฐกิจพอเพียง ก็เลขนี้ก็เป็นสิ่งที่น่าจะนำไปคิด

- พระราชดำรัสเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา ๔ ธันวาคม ๒๕๔๑ คนเราถ้าพอมีความต้องการ ก็มี ความโลภน้อยเมื่อมีความโลภน้อย ก็เบียดเบียนคนอื่นน้อย ถ้าทุกประเทศมีความคิด อันนี้ ไม่ใช่เศรษฐกิจมีความคิดว่าอะไรต้องพอเพียง หมายความว่า พอประมาณ ไม่สุดโต่ง ไม่โลภอย่างมาก คนเราก็อยู่เป็นสุข

- พระราชดำรัสเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา ๒๓ ธันวาคม ๒๕๔๒ ถ้าไม่มีเศรษฐกิจพอเพียง เวลาไฟดับจะพังหมด จะทำอย่างไร ที่ที่ต้องใช้ไฟฟ้าก็ต้องแบ่ไป หากมี เศรษฐกิจพอเพียง แบบไม่เต็มที่เรามีเครื่องปั่นไฟ ก็ให้ปั่นไฟหรือถ้าขึ้นโบราณกว่า มีดก็จุดเทียน คือมีทางที่จะแก้ปัญหาเสมอ ฉะนั้นเศรษฐกิจพอเพียงนี้ ก็มีเป็นขั้น ๆ แต่จะบอกว่า เศรษฐกิจพอเพียง นี้ให้พอเพียงเฉพาะตัวเองร้อยเปอร์เซ็นต์ นี่เป็นสิ่งที่ทำไม่ได้ จะต้องมีการแลกเปลี่ยน ต้องมีการช่วยกันพอเพียงในทฤษฎีหลวงนี้ คือให้สามารถที่จะดำเนินงานได้

- พระราชดำรัสเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา ๒๓ ธันวาคม ๒๕๔๒ เศรษฐกิจพอเพียง แปลว่า Sufficiency Economy คำว่า Sufficiency Economy นี้ไม่มีในตำราเศรษฐกิจ จะมีได้อย่างไร เพราะว่าเป็นทฤษฎีใหม่ Sufficiency Economy นั้น ไม่มีในตำราเพราะหมายความว่าเรามีความคิดใหม่ และโดยที่ท่านผู้เชี่ยวชาญสนใจ ก็หมายความว่า เราก็สามารถที่จะไปปรับปรุง หรือไปใช้หลักการเพื่อที่จะให้เศรษฐกิจของประเทศและของโลกพัฒนาดีขึ้น

- พระราชดำรัสเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา ๔ ธันวาคม ๒๕๔๓ เศรษฐกิจพอเพียงที่ได้ขำแล้วขำอีก แปลเป็นภาษาอังกฤษว่า Sufficiency Economy แต่ว่าเป็นคำใหม่ของเราก็ได้ ก็หมายความว่า ประหยัด แต่ไม่ใช่ประหยัด ทำอะไรด้วยความระมัดระวัง ทำอะไรด้วยความเหตุและผล จะเป็นเศรษฐกิจพอเพียงแล้วทุกคนจะมีความสุขแต่พอเพียง เศรษฐกิจพอเพียงนี้ เป็นสิ่งที่ปฏิบัติยากที่สุด

- พระราชดำรัส ณ พระราชตำหนักเปี่ยมสุข ๑๗ มกราคม ๒๕๔๔ ฉันทพุดเศรษฐกิจพอเพียง ความหมายคือ ทำอะไรให้เหมาะสมกับฐานะของตัวเอง คือทำจากรายได้ ๒๐๐ - ๓๐๐ บาทขึ้นไป เป็น ๒ หมื่น ๓ หมื่น คนชอบเอาคำพูดของฉันไปพูดกันเลอะเทอะ เศรษฐกิจพอเพียงคือ ทำเป็น Self - Sufficiency มันไม่ใช่ความหมาย ไม่ใช่แบบที่ฉันคิด ที่ฉันคิดคือ ทำเป็น Self - Sufficiency of Economy เช่น เขาต้องการดู TV ก็ควรให้เขาดู ไม่ใช่ไปจำกัดเขาไม่ให้ซื้อ TV ดู เขาต้องการดูเพื่อสนุกสนาน ในหมู่บ้านไกล ๆ ที่ฉันไปเขามี TV ดู แต่ใช้แบตเตอรี่ เขามีไฟฟ้า แต่ถ้า Sufficiency นั้นมี TV เขาฟุ้งเฟ้อ เปรียบเสมือนคนไม่มีสตางค์ไปตัด Suit และยังใส่ Necktie Versace อันนี้ก็เกินไป

- พระราชดำรัสเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา ๔ ธันวาคม ๒๕๔๕ เมืองไทยนี้มีทรัพยากรดี ๆ ไม่ทำไม่ใช้ เดี่ยวต้องไปกู้เงินอะไรที่โหดมา มาพัฒนาประเทศ จริงรุ่นฝรั่งก็ต้องซื้อมาต้องมี แต่ว่าเรามีของทรัพยากรที่ดี เราต้องใช้ ไม่ใช่สุนัขเท่านั้น อื่น ๆ ของอื่นหลายอย่าง แล้วก็ที่นายกฯ พูดถึงทฤษฎีใหม่ พูดถึงเศรษฐกิจพอเพียง ไอ้เนี่ยเราไม่ได้ซื้อจากต่างประเทศ แต่ว่าเป็นของพื้นเมืองแล้วก็ได้ อาจจะอ้างว่า เป็นความคิดของพระเจ้าอยู่หัว ไม่ใช่ทำมานานแล้ว ทั้งราชการ ทำราชการ ทั้งพลเรือน ทั้งทหาร ทั้งตำรวจ ได้ใช้เศรษฐกิจพอเพียงมานานแล้ว อย่างตำรวจไปเปิดโรงเรียนที่บึงเขา ใช้เศรษฐกิจพอเพียงแท้ โรงเรียนสร้างโรงเรียนใช้ไม้ผุ ๆ พัง ๆ ก็ไปเลือกมา แล้วก็

คนที่เป็นครู ก็เป็นตำรวจ ๒ คน ได้เลี้ยงดู สอนเด็ก ๑๐ คน ๑๕ คน แล้วก็นอกจากเลี้ยงดู ยังเป็นนุรุษ พยาบาลด้วย ผู้ที่เป็น เออ มาลาเรียตรวจเลือด ตำรวจพวกนี้เขาตรวจเลือดแล้วก็เมื่อเป็นยังงี้ เขาก็ส่ง ผู้ที่ป่วย ช่วยชีวิตเด็กและผู้ใหญ่มากมาย แต่อย่างนี้ถือว่า เลื่อน หว่าเลื่อน หว่าตำรวจป่าเนี่ย เขา เรียกว่า ตำรวจป่า พวกตำรวจชายแดนนี้ ตำรวจป่า เขา คนอื่นในกรุง หว่าป็นตำรวจป่า แต่ที่จริง ตำรวจป่าเนี่ยเขาช่วยชีวิตคนมากมาย มากหลาย

- พระราชดำรัสเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา ๔ ธันวาคม ๒๕๔๖ ความสะดวกจะ สามารถสร้างอะไร ได้มาก นี่คือนโยบายพอเพียง สำคัญว่าต้องรู้จักขั้นตอน ถ้านี้จะทำอะไรให้เร็ว เกินไปไม่พอเพียง ถ้าไม่เร็ว เข้าไปก็ไม่พอเพียง ต้องให้รู้จักก้าวหน้า โดยไม่ทำให้คนเดือดร้อน อันนี้ นโยบายพอเพียงคงได้ศึกษามาแล้ว เราพูดมาแล้ว ๑๐ ปี ต้องปฏิบัติด้วย”

๒.๒.๑.๒ พระดำรัสสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงมีพระราชดำรัส ถึง เรื่องเศรษฐกิจพอเพียง สรุปสาระสำคัญก็คือ การไม่สุดโต่ง คือไม่ใช่ก้าวหน้าอย่างมาก หันสมัยมาก แต่ก็ไม่ใช่ไปใช้วิถีสมัยยุคหิน หรือล่าหลังมาก หลักการใหญ่ก็คือทำเพื่อพึ่งตนเอง โดยมีหลักวิชาการ และธรรมรองรับ หรือใช้หลักธรรม หลักวิชาการอธิบาย หลักวิชาการที่ว่าก็ควรจะเน้นที่ภูมิปัญญา ของเรา บางคนอาจปั่นจักรยานก็ได้ ใช้ไม้พินทุงข้าวก็ได้ แต่นั่นไม่ใช่สุดโต่ง มีเหตุผล หลักวิชา อธิบายได้”

๒.๒.๑.๓ กรมการพัฒนาชุมชน ได้สรุป ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ตามแนวพระราชดำริ ว่า เป็นปรัชญาที่ชี้ให้เห็นถึงแนวทางการดำรงชีวิตอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนทุกระดับ ตั้งแต่ระดับ ครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสาย กลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจ เพื่อให้ทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์”

๒.๒.๑.๔ พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต) ได้กล่าวว่า เศรษฐกิจพอเพียงอาจมองได้ ๒ ด้าน คือ มองอย่างวัตถุนิยม มองแบบจิตนิยม ๑. มองอย่างวัตถุนิยม มองภายนอก คือ ต้องมีกินมีใช้ มี บังคับใช้เพียงพอ ที่เราพูดว่าพอสมควรกับอัตรภาพ ซึ่งใกล้เคียงกับคำว่าพึ่งตนเองได้ในทางเศรษฐกิจ๒.

๒ สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงาน โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (กปร.), “การประกวดผลงานตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง”, (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการ พิเศษเพื่อประสานงาน โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ, ๒๕๕๑) หน้า ๕ - ๑๒.

๒ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๕.

๒ ศูนย์ช่วยเหลือทางวิชาการพัฒนาชุมชน เขตที่ ๔ กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย, “รูปแบบการส่งเสริมวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียง”, รายงานการวิจัย, (เลข : ศูนย์ช่วยเหลือทางวิชาการ พัฒนาชุมชนเขตที่ ๔), ๒๕๕๐, หน้า ๔.

ส่วนความหมายด้านจิตวิสัยหรือด้านจิตใจภายใน คือ คนจะมีความรู้สึกเพียงพอไม่เท่ากัน บางคนมีเป็นล้านก็ไม่พอ บางคนมีนิดเดียวก็พอ เป็นการเพียงพอทางจิต^๕

๒.๒.๑.๕ วิวัฒน์ ศัลยกำธร ผู้อำนวยการศูนย์กิจกรรมธรรมชาติ มาบเอื้อง จังหวัดจันทบุรี ประธานเครือข่ายศูนย์กิจกรรมธรรมชาติของประเทศไทย ผู้ซึ่งเป็นข้าราชการรับใช้แทบเบื้องพระยุคลบาทในช่วงรับราชการ ได้มีโอกาสฟังการตรัส การรับสั่ง เห็นการทรงงาน มาโดยตลอด แล้วลาออกจากการรับราชการ นำเอาพระราชดำรัสปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาปฏิบัติจริง จนประสบความสำเร็จเป็นที่ประจักษ์ ได้กล่าวว่า เศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวคิดในการดำเนินชีวิตตามวิถีไทย หมายความว่า พึ่งตนเอง พึ่งคนไทยกันเอง ประเทศไทยต้องพึ่งตนเองก่อนที่ทุกอย่างจะสายเกินไป ทุกวันนี้เราถูกรุกราน ครอบงำความคิด วัฒนธรรมจากต่างชาติ เราพัฒนาประเทศตามฝรั่งต่างชาติมานาน ถึงเวลาที่ต้องกลับเข้าสู่วิถีเดิม เริ่มที่เราทันที ไม่ต้องมาก เอาแค่ ๑ ใน ๔ ตามที่พระองค์รับสั่งแล้วค่อยขยายออกไป^๖

๒.๒.๑.๖ สุเมธ ตันติเวชกุล ได้กล่าวถึงองค์ประกอบแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงมี ๓ ประการ ได้แก่ ประการแรก เป็นระบบเศรษฐกิจที่ยึดถือหลักการ “คนเป็นที่พึ่งแห่งตน” โดยมุ่งเน้นการผลิตพืชผลให้เพียงพอกับความต้องการบริโภค คราวเรือนเป็นอันดับแรก เมื่อเหลือจากการบริโภคแล้ว จึงคำนึงถึงการผลิตเพื่อการค้า ประการที่สอง เศรษฐกิจพอเพียงให้ความสำคัญในการรวมกลุ่มของชาวบ้าน เมื่อองค์กรชาวบ้านได้รับการพัฒนาให้เข้มแข็ง และมีเครือข่ายที่กว้างขวางมากขึ้น เกษตรกรทั้งหมดในชุมชน ก็จะได้รับการดูแลให้มีรายได้เพิ่มมากขึ้น รวมทั้งได้รับการแก้ไขปัญหาในทุกๆ ด้าน เมื่อเป็นเช่นนี้ เศรษฐกิจโดยรวมของประเทศก็จะสามารถเติบโตอย่างมีเสถียรภาพ ซึ่งหมายความว่า เศรษฐกิจสามารถขยายตัวไปพร้อม ๆ กับสภาพการณ์ด้านการกระจายรายได้ที่ดีขึ้น ประการที่สาม เศรษฐกิจพอเพียงตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเมตตา ความเอื้ออาทรและความสามัคคีของสมาชิกในชุมชน ในการร่วมแรงร่วมใจเพื่อประกอบอาชีพต่าง ๆ ให้บรรลุผลสำเร็จ ประโยชน์ที่เกิดขึ้นจึงมิได้หมายถึงรายได้เพียงมิติเดียว หากแต่ยังรวมประโยชน์ในมิติอื่น ๆ ด้วย ได้แก่ การสร้างความมั่นคงให้กับสถาบันครอบครัว สถาบันชุมชน ความสามารถในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของชุมชนพื้นฐานของภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมทั้งการรักษาไว้ซึ่งขนบธรรมเนียมประเพณีที่งดงามของไทยให้คงอยู่ต่อไป^๗

^๕วิญญู บุญมาร์ตัน, ทางรอดในภาวะเศรษฐกิจถดถอย โดยหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง, (กรุงเทพมหานคร : ดอกหญ้าวิชาการ, ๒๕๕๑) หน้า ๑๖๘ - ๑๖๙.

^๖เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๖๖

^๗เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๖๕.

๒.๒.๑.๗ นิธิ เอียวศรีวงศ์ ได้กล่าวว่า เศรษฐกิจพอเพียงไม่ใช่เทคนิค แต่มีความหมายกว้างกว่านั้นมาก เพราะต้องรวมเอา ๑. อุดมการณ์บางอย่าง ๒. โลกทัศน์บางอย่าง ๓. ความสัมพันธ์บางอย่าง ๔. ค่านิยมบางอย่างอยู่ในนั้นด้วยจึงนับได้ว่าเป็นเศรษฐกิจพอเพียงที่แท้จริงซึ่งทั้งสี่ประการที่จะกล่าวถึงเรื่องนี้ คือ ส่วนที่เรารู้จักกันว่าวัฒนธรรมนั่นเอง ถ้าไม่เข้าใจเศรษฐกิจพอเพียงตามความหมายเช่นนี้เศรษฐกิจพอเพียงจะมีความเป็นไปได้แก่คนจำนวนน้อยเท่านั้น คือ เกษตรกรที่มีที่ดินของตนเองในปริมาณเพียงพอจะผลิตพอบริโภคหรือทำรายได้พอสำหรับครัวเรือนเท่านั้น ฉะนั้นเศรษฐกิจพอเพียงจึงนิยามกันไว้เพียงว่า เศรษฐกิจพอเพียง คือ วัฒนธรรม ไม่ใช่เทคนิคการเพาะปลูกหรือศีลธรรม ความไม่ละโมภและการประหยัด เท่านั้น แม้ว่าเป็นส่วนที่ขาดไม่ได้เศรษฐกิจพอเพียงก็ตาม”^๔

๒.๒.๑.๘ ประเวศ วะสี ได้กล่าวว่า เศรษฐกิจพอเพียง ไม่ได้แปลว่าไม่เกี่ยวข้องกับใคร ไม่ค้าขาย ไม่ส่งออก ไม่ผลิตเพื่อคนอื่น ไม่ทำเศรษฐกิจมหภาค สิ่งเหล่านี้หลายคนอาจคิดเอาเอง พุดเอาเอง และกลัวไปเองทั้งนั้น เมื่อทุกอย่างพอเพียงก็เกิดความสมดุลคือความเป็นปกติและยั่งยืน ซึ่งเราอาจเรียกว่าเศรษฐกิจพอเพียงในชื่ออื่น ๆ เช่น เศรษฐกิจพื้นฐาน เศรษฐกิจสมดุล เศรษฐกิจบูรณาการ เศรษฐกิจศีลธรรม และนี่แหละคือเศรษฐกิจทางสายกลาง หรือเศรษฐกิจแบบมัชฌิมาปฏิปทา เพราะเชื่อมโยงทุกอย่างเข้ามาด้วยกัน ทั้งเศรษฐกิจ จิตใจ สังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม ที่จริงคำว่าเศรษฐกิจเป็นคำที่มีความหมายที่ดี และสิ่งแวดล้อมเข้าด้วยกัน แต่ได้มีการนำเอาคำว่า เศรษฐกิจ ไปใช้ในลักษณะแบบแยกส่วน ที่หมายถึงการแสวงหาเงินเท่านั้น เมื่อแยกส่วนก็ทำลายส่วนอื่น ๆ จนเสียสมดุลและวิกฤต^๕

๒.๒.๑.๙ พิพัฒน์ ยอดพฤติการณ์ ได้กล่าวถึงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ไว้ว่าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงชี้ให้เห็นว่าแนวทางในการพัฒนาประเทศที่เน้นการขยายตัวทางเศรษฐกิจเพียงอย่างเดียวไม่สอดคล้องกับภาวะของประเทศและประชาชน จึงทรงเน้นการพอมีพอใช้ของประชาชนส่วนใหญ่ในเบื้องต้นก่อน เป็นที่น่าสังเกตว่าแม้พระองค์จะทรงพระราชทานพระบรมโอวาทเกี่ยวกับความพอมีพอใช้นี้ไว้นานกว่า ๓๐ ปีแล้วก็ตาม แต่ยังสามารถนำมาเป็นข้อเตือนสติแก่ผู้บริหารบ้านเมืองได้ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไม่ใช่เรื่องใหม่ เนื่องจากพระองค์ท่านได้ทรงใช้เป็นหลักในการดำเนินโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริที่มีอยู่กว่า ๓,๐๐๐ โครงการตลอดมานับตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๕๓ เป็นต้นมา โดยเน้นที่การพัฒนาคุณภาพชีวิต เพื่อสร้างความ พออยู่ พอกิน อันเป็นรากฐานของระบบเศรษฐกิจพอเพียง

^๔ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๖๕ - ๑๖๖.

^๕ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๖๘.

เศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระราชดำรัสชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทยมาโดยตลอด ตั้งแต่ก่อนเกิดวิกฤตเศรษฐกิจในปี พ.ศ.๒๕๔๐ และเมื่อภายหลังได้ทรงเน้นย้ำแนวทางการแก้ไขเพื่อให้รอดพ้นและสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ

เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาชี้ถึงแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุก ระดับตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชนจนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี พอสมควรต่อการมีผลกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผน และการดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎีและนักธุรกิจในทุกระดับให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติปัญญา และความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง ทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจาก โลกภายนอกได้เป็นอย่างดี^{๑๐}

๒.๒.๑.๑๐ สุนัย เศรษฐบุญสร้าง ได้อธิบายว่าปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นปัญญาชุดหนึ่ง “หัวใจสำคัญของการพัฒนาตามวิถีทางเศรษฐกิจพอเพียง อยู่ที่การสร้างปัญญา”^{๑๑}

๒.๒.๑.๑๑ สมพร เทพสิทธิ์ ได้กล่าวถึงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไว้ว่าเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริอยู่เหนือกว่าเศรษฐกิจแบบทุนนิยมของตะวันตก ซึ่งเกี่ยวกับเรื่องวัตถุที่เป็นรูปธรรม เช่น เงิน ทรัพย์สิน กำไร ไม่เกี่ยวกับเรื่องจิตใจซึ่งเป็นนามธรรม แต่เศรษฐกิจพอเพียงมีขอบเขตกว้างขวางกว่าเศรษฐกิจนายทุนหรือเศรษฐกิจธุรกิจ เพราะครอบคลุมถึง ๔ ด้าน คือ มิติด้านเศรษฐกิจ มิติด้านจิตใจ มิติด้านสังคม และมิติด้านวัฒนธรรม^{๑๒}

^{๑๐}พิพัฒน์ ยอดพฤติการ, เศรษฐกิจพอเพียงหมายถึงอะไร, (กรุงเทพมหานคร : บริษัท ซีเอ็ดยูเคชั่น จำกัด, ๒๕๕๐), หน้า ๑๘ - ๑๙.

^{๑๑}สุนัย เศรษฐบุญสร้าง, ๗ ขั้นตอนของการปฏิบัติวิถีเศรษฐกิจพอเพียง, (กรุงเทพมหานคร : บริษัท ฐานรวมห่อ จำกัด, ๒๕๕๐), หน้า ๖.

^{๑๒}สมพร เทพสิทธิ์, เศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ, (กรุงเทพมหานคร : บริษัท อมรินทร์ บুক เซ็นเตอร์ จำกัด, ๒๕๔๙), หน้า ๓๙.

๒.๒.๑.๑๒ อุดมพร อมรธรรม ได้กล่าวว่า “เศรษฐกิจพอเพียงที่แท้ก็คือ เศรษฐกิจชาวพุทธนั่นเอง เพราะเศรษฐกิจพอเพียงก็คือ เศรษฐกิจระบบมัชฌิมาปฏิปทาในพระพุทธศาสนานั่นเอง”

๒.๒.๒ แนวคิดเกี่ยวกับวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียง

๒.๒.๒.๑ การประกวดผลงานด้านเศรษฐกิจพอเพียงของสำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (กปร.)

สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (กปร.) ซึ่งมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน ได้จัดประกวดผลงานตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้พสกนิกรชาวไทยได้น้อมรำลึกถึงพระมหากรุณาธิคุณและน้อมนำแนวพระราชดำริไปประยุกต์ใช้ อีกทั้งเป็นการกระตุ้น ให้ขวัญกำลังใจแก่ผู้ที่ทุ่มเทการดำเนินงานในด้านการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ในการดำเนินการประกวดฯ ได้แต่งตั้งองค์การดำเนินการ ซึ่งประกอบด้วยคณะกรรมการอำนวยการซึ่งมีองคมนตรี และผู้ทรงคุณหลายคนเป็นกรรมการ กรรมการฝ่ายตัดสินการประกวดซึ่งนายสุเมธ ตันติเวชกุล เป็นประธาน

วิธีการขั้นตอนการประกวด เริ่มจาก การรับสมัครผู้ที่สนใจจะส่งผลงานเข้าประกวดประกวด แล้วให้คณะกรรมการออกไปสัมภาษณ์ สังเกต พฤติกรรม หรือดูวิถีชีวิตของแต่ละคน รอบที่ ๑ ให้คะแนนจัดลำดับ คัดเลือกผู้ที่เข้ารอบ แล้วให้คณะกรรมการอีกชุดออกไปรอบที่ ๒ เพื่อสัมภาษณ์ สังเกต ซ้ำ ได้แล้วนำเข้าสู่ที่ประชุมร่วม เพื่อตัดสินการประกวดจัดลำดับผู้ที่จะได้รับรางวัล

คุณลักษณะของผลงานและหลักเกณฑ์การพิจารณาผลงาน

๑. ด้านประชาชนทั่วไป

๑.๑ คุณสมบัติผู้ส่งผลงาน ได้แก่ บุคคลที่ดำเนินชีวิตประจำวันตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจนประสบความสำเร็จอยู่ดีมีสุข

๑.๒ คุณลักษณะผลงาน ได้แก่

๑) เป็นผลงานที่มีแนวทางการดำเนินชีวิตประจำวันตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจนประสบความสำเร็จอยู่ดีมีสุข

๒) เป็นผลงานที่มีรายละเอียดเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตประจำวันตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามกำหนดไว้ในใบสมัคร

๓) เป็นผลงานที่คณะกรรมการฯ ด้านประชาชนทั่วไป สามารถตรวจสอบประวัติบุคคลและแนวทางการดำเนินชีวิตประจำวันตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้

๑.๓ หลักเกณฑ์การพิจารณาผลงาน

พิจารณาจากการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตได้แก่

ส่วนที่ ๑ ประวัติส่วนตัวโดยสังเขป ประกอบด้วย

๑) ลักษณะการประกอบอาชีพ

๒) รายได้

๓) การศึกษา

๔) การใช้หลักของศาสนาที่นับถือมาเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

๕) บุคคลที่ยึดถือเป็นต้นแบบในการดำเนินชีวิต

๖) ความภาคภูมิใจในชีวิต

ส่วนที่ ๒ การดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย

๑) ความพอประมาณ การดำเนินชีวิตอย่างพอดี ไม่มากเกินไป ไม่น้อยเกินไป โดยไม่เบียดเบียนตนเอง ผู้อื่น และทรัพยากรธรรมชาติ มีการบริโภคที่มีความพอประมาณและมีรายรับสมดุลกับรายจ่าย

๒) ความมีเหตุผล การใช้เหตุผลประกอบการตัดสินใจ มีการวางแผนการดำเนินชีวิตอย่างมีเหตุผล และมีการประเมินสถานการณ์และผลกระทบจากสิ่งที่เกิดขึ้นจากการกระทำอย่างรอบคอบ

๓) การมีภูมิคุ้มกัน มีการเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ทั้งในอนาคตใกล้และไกล มีการออม มีความสุข มีสุขภาพดี มีครอบครัวอบอุ่น มีสังคมดี และมีเครือข่ายการรวมกลุ่มเพื่อการพัฒนาสังคม

๔) ความรอบรู้ ความรอบคอบ การเป็นผู้ใฝ่รู้และนำความรู้มาปฏิบัติจนเกิดประโยชน์ และนำไปสู่ความสุข การใช้ความรอบคอบของความรู้มาเชื่อมโยงการวางแผน การใช้ความระมัดระวังในการปฏิบัติ

๕) คุณธรรมและจริยธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต ความขยันหมั่นเพียร การช่วยเหลือเกื้อกูลและแบ่งปัน การเสียสละเพื่อส่วนรวม การมีส่วนร่วมกับสังคม ความรู้จักพอเพียงตามศักยภาพของตนเอง ไม่เบียดเบียนผู้อื่น และไม่ยึดติดกับสิ่งที่เป็นอบายมุข

๒. ด้านเกษตรทฤษฎีใหม่

๒.๑ คุณสมบัติผู้ส่งผลงาน ได้แก่

เป็นเกษตรกรที่ทำการเกษตรทฤษฎีใหม่และนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต

๒.๒ คุณลักษณะผลงาน ได้แก่

- ๑) เป็นผลงานที่นำรูปแบบการบริหารจัดการทรัพยากรสิ่งแวดล้อมและระบบการผลิตมาใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ จนนำไปสู่ความสำเร็จของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
- ๒) เป็นผลงานที่มีรายละเอียดเกี่ยวกับการทำเกษตรทฤษฎีใหม่และการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของคนตามที่กำหนดไว้ในใบสมัคร
- ๓) เป็นผลงานที่สามารถให้คณะกรรมการฯ ด้านเกษตรทฤษฎีใหม่ตรวจสอบการทำเกษตรทฤษฎีใหม่และการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้
- ๒.๑ หลักเกณฑ์การพิจารณาผลงาน
- พิจารณาจากการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิต ได้แก่
- ส่วนที่ ๑ การทำเกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ “การบริหารจัดการ”
- ๑) ความเหมาะสมของแปลงทฤษฎีใหม่
- ๒) การจัดสัดส่วนกิจกรรมของแปลงเกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ จะต้องประกอบด้วย
- ๒.๑ นาข้าว
- ๒.๒ แหล่งน้ำ
- ๒.๓ พืช เช่น ไม้ยืนต้น พืชผัก พืชไร่ พืชสวน ฯลฯ
- ๒.๔ โรงเรือนและอื่น ๆ
- ๓) การบริหารจัดการทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ
- ๔) การผลิตที่คำนึงถึงการใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่เหมาะสมและยั่งยืน
- ส่วนที่ ๒ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ “การดำรงชีพ”
- ๑) ความพอประมาณในด้านการลงทุน รายได้ รายจ่ายและหนี้สิน
- ๒) ความมีเหตุผล ขนาดของแปลงเหมาะสมกับแรงงานภายในครอบครัว การจัดกิจกรรมเหมาะสมกับสภาพดิน น้ำและตลาด มีการประเมินศักยภาพตัวเองอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง
- ๓) การมีภูมิคุ้มกันการออม สัดส่วนการลงทุนต่อการออม แหล่งทรัพยากร น้ำ ดิน
- ๔) ความรอบรู้ ความรอบคอบ การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นผสมผสานกับองค์ความรู้ใหม่ การใช้ความรู้มาบริหารจัดการแปลงเกษตร การผ่านการอบรมในเรื่องความรู้ต่าง ๆ การแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ
- ๕) คุณธรรมและจริยธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต ความขยันหมั่นเพียร การช่วยเหลือเกื้อกูลและแบ่งปัน การเสียสละเพื่อส่วนรวม การมีส่วนร่วมกับสังคม ความรู้จักพอเพียงตามศักยภาพของตนเอง ไม่เบียดเบียนผู้อื่นและไม่ยึดติดกับสิ่งที่เป็นอบายมุข

๓. ด้านธุรกิจขนาดใหญ่

๓.๑ คุณสมบัติผู้ส่งผลงาน ได้แก่ ผู้ประกอบการ เจ้าของกิจการและผู้บริหารที่มีอำนาจลงนามแทนขององค์กรที่ประกอบธุรกิจ ซึ่งมีขนาดสินทรัพย์ถาวรรวมค่าที่ดินมีมูลค่ามากกว่า ๒๐๐ ล้านบาท และมีจำนวนพนักงานมากกว่า ๒๐๐ คนขึ้นไป โดยส่งผลงานในนามของหน่วยงานหรือองค์กร

๓.๒ คุณลักษณะผลงาน ได้แก่

๑. ได้นำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางการบริหารธุรกิจของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นรูปธรรม ปรากฏผลชัดเจนและสามารถเป็นแบบอย่างที่ดีแก่สังคมได้

๒. ไม่ดำเนินธุรกิจที่ส่งผลกระทบต่อคนในสังคม หรือเป็นสาเหตุเหนี่ยวนำไปสู่ปัญหาทางสังคม สิ่งแวดล้อมและเศรษฐกิจ

๔. ด้านธุรกิจขนาดกลาง

๔.๑ คุณสมบัติผู้ส่งผลงาน ได้แก่ ผู้ประกอบการ เจ้าของกิจการและผู้บริหารที่มีอำนาจลงนามแทนขององค์กรที่ประกอบธุรกิจ ซึ่งมีขนาดสินทรัพย์ถาวรไม่รวมค่าที่ดินมีมูลค่ามากกว่า ๕๐ ล้านบาท แต่ไม่เกิน ๒๐๐ ล้านบาท และ/หรือมีจำนวนพนักงานมากกว่า ๕๐ คน แต่ไม่เกิน ๒๐๐ คน โดยส่งผลงานในนามของหน่วยงานหรือองค์กร

๔.๒ คุณลักษณะผลงาน ได้แก่

๑. ได้นำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางการบริหารธุรกิจของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นรูปธรรม ปรากฏผลชัดเจนและสามารถเป็นแบบอย่างที่ดีแก่สังคมได้

๒. ไม่ดำเนินธุรกิจที่ส่งผลกระทบต่อคนในสังคม หรือเป็นสาเหตุเหนี่ยวนำไปสู่ปัญหาทางสังคม สิ่งแวดล้อมและเศรษฐกิจ

๕. ด้านธุรกิจขนาดย่อม

๕.๑ คุณสมบัติผู้ส่งผลงาน ได้แก่ ผู้ประกอบการ เจ้าของกิจการและผู้บริหารที่มีอำนาจลงนามแทนขององค์กรที่ประกอบธุรกิจ ซึ่งมีขนาดสินทรัพย์ถาวรไม่รวมค่าที่ดินไม่เกิน ๕๐ ล้านบาท และมีการจ้างงานไม่เกิน ๕๐ คน ดำเนินกิจการและมีผลประกอบการมาแล้วไม่น้อยกว่า ๓ ปี โดยส่งผลงานในนามของหน่วยงานหรือองค์กร

๕.๒ คุณลักษณะผลงาน ได้แก่

๑. ดำเนินธุรกิจโดยแนวทางที่สอดคล้องกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีการบริหารจัดการที่ปรากฏผลชัดเจน เป็นรูปธรรม เป็นแบบอย่างที่ดีแก่สังคม

๒. ผลงานที่ส่งเข้าประกวดต้องเป็นกิจการที่มีผลการดำเนินงานตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า ๓ ปี

หลักเกณฑ์การพิจารณาผลงานด้านการบริหารธุรกิจ

พิจารณาจากการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการบริหารธุรกิจของธุรกิจทั้ง ๓ ขนาด เพื่อให้เกิดความสมดุล ต่อเนื่องและยั่งยืน ได้แก่

หลักความพอประมาณ หมายถึง การดำเนินธุรกิจ โดยยึดหลักของความพอดี ที่ไม่น้อยเกินไป หรือไม่มากเกินไป ไม่เบียดเบียนตัวเองและผู้อื่น เช่น การผลิตและการบริโภคที่อยู่ในระดับพอประมาณ ใช้หลักการดำเนินธุรกิจ โดยยึดหลักผลกำไร ในทางเศรษฐศาสตร์ (Economic Profit) มากกว่าการแสวงหากำไรในทางบัญชี มีการพิจารณาถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นในกระบวนการผลิตที่ไม่ก่อให้เกิดการเบียดเบียนทั้งต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในกิจการและนอกกิจการ ตัวอย่างเช่น การหลีกเลี่ยงการผลิตที่ไม่มีการจัดการของเสียจนสร้างระบบมลภาวะให้แก่ระบบนิเวศ การดูแลกิจการที่มีให้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการแข่งขันด้วยวิธีการทุ่มตลาดหรือใช้วิธีผูกขาด และการคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากกิจกรรมทางธุรกิจอย่างรอบคอบในการผลิต หรือภายในกิจการหรือระหว่างกิจการกับหน่วยการผลิตอื่นและผู้บริโภค เป็นต้น

ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับความพอเพียงอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำเหล่านั้นอย่างรอบคอบ และสามารถนำมาประยุกต์ให้เข้ากับการดำเนินธุรกิจของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การให้ความสำคัญกับตัวชี้วัดด้านลูกค้า การให้ความสำคัญกับตัวชี้วัดด้านกระบวนการทางธุรกิจ การให้ความสำคัญกับตัวชี้วัดด้านพนักงาน เป็นต้น

นอกจากนี้ หน่วยงานยังต้องบริหารจัดการความสัมพันธ์ของมิติต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในกิจการ อาทิ ด้านผู้ถือหุ้น ด้านการเงิน ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านกระบวนการภายในและภายนอกธุรกิจ ด้านพนักงาน ด้านระบบสนับสนุนเพื่อนำไปสู่การเจริญเติบโต (Growth) ของกิจการ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความสมดุลของประโยชน์ทั้งในระยะสั้น ระยะปานกลาง และระยะยาว เพื่อการพร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลง

การมีภูมิคุ้มกันที่ดี หมายถึง ความสามารถในการเตรียมตัวของธุรกิจให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น โดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นทั้งในขนาดอันใกล้และไกล

การดำเนินงานของส่วนนี้ในภาคธุรกิจ นั้นคือ ขึ้นต่อยอดจากการบริหารจัดการความสัมพันธ์ระหว่างมิติต่าง ๆ โดยสามารถระบุหรือพิจารณาแยกแยะได้ว่ามิติหรือกิจกรรมใดที่เป็นเหตุและปรากฏการณ์ใดเป็นผล ตัวอย่างเช่น ระดับความยั่งยืนของกิจการหนึ่ง ๆ จะปรากฏเป็นผลเห็นได้ อาจต้องใช้เวลาระยะหนึ่งในขณะที่กิจกรรมหรือตั้งบ่งชี้ที่เป็นเหตุของความยั่งยืน เช่น การผลิตที่เหมาะสม การลงทุนที่ไม่เกินตัว การใช้เทคโนโลยีที่ประหยัด การไม่เน้นกำไรระยะสั้น เป็นกิจกรรม

หรือวัตถุประสงค์ที่กำลังดำเนินในกิจการ ทั้งนี้การพิจารณาแยกแยะความสัมพันธ์ของเหตุและผล จะทำให้สามารถคาดการณ์ได้ถึงจุดแข็ง-จุดอ่อน โอกาส-ข้อจำกัด ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ส่งผลให้องค์กรมีการวางแผนรับมือผลกระทบและความเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น รวมทั้งเป็นข้อพิจารณาประกอบขององค์กรในการปรับตัวต่อสถานการณ์หรือสภาวะการณ์ที่เปลี่ยนแปลงได้

เงื่อนไขความรู้ หมายถึง การนำความรู้ที่เหมาะสม ได้แก่ การนำหลักวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินงานทุกขั้นตอน ซึ่งประกอบด้วย ความรอบรู้ในข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสภาวะแวดล้อมและสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องทั้งหมด มีสติ หรือความระลึกรู้ซึ่งเป็นเครื่องมือในการกำกับพฤติกรรมทางธุรกิจ การตลาด การสื่อสารประชาสัมพันธ์หรือการวางแผนในเรื่องต่าง ๆ ทำให้เห็นและเข้าใจทุกสิ่งทุกอย่าง ได้อย่างชัดเจนเป็นความรู้แจ้งในงานและวิธีปฏิบัติงานอย่างถูกต้องและเที่ยงตรง และสามารถนำความรู้ต่าง ๆ มาพิจารณาเชื่อมโยงกันด้วยความรอบคอบ ระมัดระวังเพื่อนำไปสู่ความสมดุล ความยั่งยืน และการพร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลง

เงื่อนไขคุณธรรม จำเป็นต้องนำหลักคุณธรรมมากำกับการบริหารกิจการ ประกอบด้วย

๑. ความซื่อสัตย์สุจริต สำหรับรองรับสนับสนุนวิชาความรู้
๒. ความเที่ยงตรง อุดหนุน มีความเพียร ความตั้งใจ และไม่ละเลย ทอดทิ้ง
๓. มีความหนักแน่น อุดหนุน ไม่ท้อถอย เพื่อให้การดำเนินงานมีความก้าวหน้าอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ^{๑๑}

๒.๒.๒.๒ หลักการกำหนดหลักเกณฑ์การประเมิน “องค์กรแห่งความพอเพียง” กรมราชทัณฑ์

เพื่อให้การดำเนินการเป็นองค์กรแห่งความพอเพียงบรรลุเป้าหมาย ทั้งในมิติการเปลี่ยนวิถีข้าราชการให้ใช้ชีวิตแบบพอเพียง และการบริหารองค์กรแบบพอเพียง กรมราชทัณฑ์จึงได้กำหนดหลักเกณฑ์การประเมินไว้ ๘ ประการ คือ

๑. การใช้ชีวิตพอประมาณและการพึ่งตนเอง
๒. การมีคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และการปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ
๓. การเสริมสร้างความสุขในครอบครัวและการพัฒนาทางจริยธรรม
๔. การปลอดอบายมุข
๕. ความสามัคคีและการรวมพลัง
๖. การส่งเสริมสุขภาพอนามัย

^{๑๑}สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (กปร.), “การประกวดผลงานตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง”, อ่างแล้ง, หน้า ๑๕ - ๒๕.

๗. การพัฒนาตนเองและการสร้างเครือข่ายความรู้

๘. การใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด^๔

๒.๒.๒.๓ เกณฑ์การประเมินหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงของกระทรวงมหาดไทย

ตัวชี้วัดและเกณฑ์ ๖×๒ ซึ่งประกอบด้วย ๖ ด้าน ๆ ละ ๒ ตัวชี้วัด คือ การลดรายจ่าย การเพิ่มรายได้ การประหยัด การส่งเสริมการเรียนรู้ การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และการเอื้ออารีต่อกัน

การลดรายจ่าย (ครัวเรือนทำสวนครัว, ครัวเรือนปลูกคอกบายนุข)

การเพิ่มรายได้ (ครัวเรือนมีอาชีพเสริม, ครัวเรือนใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม)

การประหยัด (ครัวเรือนมีการออมทรัพย์, ชุมชนมีกลุ่มออมทรัพย์)

การส่งเสริมการเรียนรู้ (ชุมชนมีการสืบทอดและใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น, ครัวเรือนมีการเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในชีวิตประจำวัน)

การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน (ชุมชนใช้วัสดุคิบบอย่างยั่งยืนในการประกอบอาชีพ, ชุมชนปลูกต้นไม้ให้ร่มรื่นเป็นหมู่บ้านน่าอยู่),

การเอื้ออารีต่อกัน (ชุมชนมีการช่วยเหลือดูแลคนจน คนด้อยโอกาส และคนประสบปัญหา, ชุมชนรู้รักสามัคคี)

ต่อมา กระทรวงมหาดไทย กำหนดตัวชี้วัดปรับปรุงใหม่เพิ่มเติมจาก ตัวชี้วัด ๖×๒ ที่กรมการพัฒนาชุมชน ได้กำหนดไว้เดิม เป็น ๒๓ ตัวชี้วัด พร้อมทั้งแบ่งหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงเป็น ๓ ระดับ คือหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงระดับ ๑ เรียกว่า ระดับพออยู่พอกิน ระดับที่ ๒ ระดับอยู่ดีกินดี และระดับที่ ๓ ระดับมั่งมีศรีสุข

ระดับพออยู่พอกิน ผ่านเกณฑ์ ๘ ใน ๒๓ ตัวชี้วัด ระดับอยู่ดีกินดี ผ่านเกณฑ์ ๑๖ ตัวใน ๒๓ ตัวชี้วัด และ ระดับมั่งมีศรีสุข มากกว่า ๑๖ ตัว^๕

๒.๒.๓ แนวคิดที่เกี่ยวกับการสร้างวิถีชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

๒.๒.๓.๑ การดำเนินงานด้านเศรษฐกิจพอเพียงของกรมราชทัณฑ์

กรมราชทัณฑ์ได้ประกาศเป็นองค์กรแห่งความพอเพียง โดยมุ่งเน้นให้คนในองค์กรยึดปรัชญา และวัฒนธรรมในการดำเนินชีวิตและการทำงานตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

^๔สำนักงานสังคมสงเคราะห์ กรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม, คู่มือกรมราชทัณฑ์ องค์กรแห่งความพอเพียง, (นครราชสีมา : เรือนจำอำเภอสีคิ้ว, ๒๕๕๐), หน้า ๒.

^๕ศูนย์ช่วยเหลือทางวิชาการพัฒนาชุมชนเขตที่ ๔ กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย, “รูปแบบการส่งเสริมวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียง”, อ้างแล้ว, หน้า ๓๒ - ๔๑.

- คนในองค์กรและครอบครัวช่วยกัน หารายได้เสริมในทางที่ถูกต้อง พึ่งตนเองได้
- คนในองค์กรมีความซื่อสัตย์ สุจริต
- คนในองค์กรรู้จักประหยัด ไม่ฟุ้งเฟ้อ ใช้จ่ายเท่าที่จำเป็น เหลือเก็บออม
- คนในองค์กรรู้จักพัฒนาตนเอง พัฒนาความรู้ และปัญญา เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้
- คนในองค์กรหลีกเลี่ยงอบายมุข ประพฤติตนอยู่ในศีลธรรม ยึดมั่นทำความดี และยกย่องคนที่มีความรู้ มีคุณธรรม มีใช้ที่ความร่ำรวย

เกณฑ์ในการวัดความสำเร็จของคนในองค์กร ไม่ได้อยู่ที่ความมั่งมี ความร่ำรวยทางวัตถุ แต่อยู่ที่ความสุข ผู้คนในองค์กรมีความสุขในการทำงาน สุขในการใช้ชีวิต สุขที่ไม่เป็นหนี้ สุขที่มีอย่างพอกอยู่พอกกิน และสุขที่มีครอบครัวที่อบอุ่น

แนวทางการดำเนินการสู่องค์กรแห่งความพอเพียงของกรมราชทัณฑ์ มี ๓ มิติ คือ

๑. การเปลี่ยนวิถีชีวิตข้าราชการ ให้ใช้ชีวิตแบบพอเพียง
๒. การบริหารองค์กรแบบพอเพียง
๓. การเปลี่ยนวิถีชีวิตผู้ต้องขัง ให้ใช้ชีวิตแบบพอเพียงเมื่อพ้นโทษ

กระบวนการ ประกอบด้วย การสร้างความรู้ความเข้าใจ ด้วยการฝึกอบรม วารสาร จุลสาร นิทรรศการ การปรับทัศนคติ โดยกำหนดกิจกรรม/โครงการให้ปฏิบัติ การปรับพฤติกรรม จากหน่วยงานต้นแบบ และการดกผลึกวัฒนธรรมพอเพียง โดยเผยแพร่ทุกหน่วยงาน

ขั้นตอนการดำเนินงานของเรือนจำและทัณฑสถาน

๑. ประชุมข้าราชการของเรือนจำและทัณฑสถาน และสร้างความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องในหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ
๒. ตั้งคณะกรรมการเศรษฐกิจพอเพียงของเรือนจำ/ทัณฑสถาน ให้มีหน้าที่กำกับ ดูแล ตรวจสอบ แนะนำ รวมถึงติดตามประเมินผลการดำเนินกิจกรรมหรือโครงการ
๓. สำรวจสภาพปัญหาของข้าราชการ และสภาพปัญหาของเรือนจำ/ทัณฑสถาน
๔. จัดลำดับความสำคัญของปัญหา และร่วมระดมความคิดเห็นกำหนดกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ ที่จะสามารถแก้ไขปัญหา
๕. ดำเนินตามขั้นตอนของกิจกรรม หรือโครงการที่กำหนด
๖. ติดตาม ประเมินผล กิจกรรม/โครงการ โดยคณะกรรมการเศรษฐกิจพอเพียงติดตาม ประเมินผล
๗. รายงานผลการดำเนินงานให้กรมราชทัณฑ์ทราบ
๘. คณะกรรมการเศรษฐกิจพอเพียงส่วนกลาง ติดตามประเมินผลการดำเนินงานติดตาม ประเมินผล

๕. ประกาศเป็นบุคคลพอเพียงต้นแบบและเรือนจำพอเพียงต้นแบบ

โครงการตามกลยุทธ์ ๘ กลยุทธ์

กลยุทธ์ที่ ๑ การใช้ชีวิตพอประมาณและการพึ่งตนเอง มีโครงการหลายโครงการ ตัวอย่าง

เช่น

๑. จัดทำบัญชีครัวเรือน
๒. ปลูกผักริมรั้ว
๓. หนึ่งเรือนจำ หนึ่งผลิตภัณฑ์

กลยุทธ์ที่ ๒ การมีคุณธรรมความซื่อสัตย์สุจริตและการปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ

มีโครงการหลายโครงการ ตัวอย่างเช่น

๑. การปลูกฝังจริยธรรมคุณธรรม ความประพฤติและระเบียบวินัย
๒. คณิตศรัทธาทัศน์
๓. ตักบาตรอาทิตย์ละ ๒ ครั้ง

กลยุทธ์ที่ ๓ การเสริมสร้างความสุขในครอบครัวและการพัฒนาทางจริยธรรม มีโครงการ

หลายโครงการ ตัวอย่าง เช่น

๑. วัดในใจ
๒. โครงการรักเดียวใจเดียว
๓. โครงการสุขสันต์วันอาทิตย์

กลยุทธ์ที่ ๔ การปลอดคอบายมุข มีโครงการหลายโครงการ ตัวอย่าง เช่น

๑. งดเหล้าเข้าเวร
๒. สายลับปราบอบายมุข
๓. หมู่บ้านราชทัณฑ์ ๒ ปลอด (เหล้า/บุหรี่)

กลยุทธ์ที่ ๕ ความสามัคคีและการรวมพลัง มีโครงการหลายโครงการ ตัวอย่าง เช่น

๑. ชุมชนพิทักษ์ความสะอาด
๒. โครงการเพื่อนพบเพื่อน
๓. โครงการอาหารกลางวัน

กลยุทธ์ที่ ๖ การส่งเสริมสุขภาพอนามัย มีโครงการหลายโครงการ ตัวอย่าง เช่น

๑. โครงการขีมนันนิคจิตแจ่มใส
๒. โครงการวิ่งรอบคุก
๓. เดินวันนิค ชีวิตเบิกบาน

กลยุทธ์ที่ ๘ การพัฒนาตนเองและการสร้างเครือข่ายความรู้ มีโครงการหลายโครงการ ตัวอย่าง เช่น

๑. Morning Talk

๒. มุมการเรียนรู้

๓. ครู ๕ นาที

กลยุทธ์ที่ ๙ การใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด มีโครงการหลายโครงการ ตัวอย่าง เช่น

๑. โครงการปิ่นจักรยาน

๒. รวมพลังพัฒนาภูมิทัศน์

๓. โครงการของเก่าไม่ไร้ค่า^{๑๑}

๒.๒.๓.๒ การส่งเสริมวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียงของจังหวัดขอนแก่น

จังหวัดขอนแก่นมีรูปแบบการส่งเสริมวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียง มีกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการขับเคลื่อนการผลิตขับเคลื่อนการค้าวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียง เป็นการสร้างพลังชุมชนในการพัฒนาชุมชน โดยอาศัยปัจจัยภายในชุมชน ซึ่งเป็นทุนทางสังคมเป็นหลักในการดำเนินกิจกรรมชุมชน และในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนจะยึดแนวทางการส่งเสริมและพัฒนา ดังนี้

๑) แนวทางการพัฒนาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

๒) หลักการมีส่วนร่วม

๓) หลักการพึ่งตนเอง

๔) ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ โดยจัดเวทีประชาคม ฝึกอบรมสัมมนา และศึกษาดูงาน

๕) เน้นการสร้างพลังชุมชน ใช้พลังชุมชนในการพัฒนา

๒.๒.๓.๓ การส่งเสริมวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียงจังหวัดเลย

จังหวัดเลยมีรูปแบบการส่งเสริมวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้แนวทางการดำเนินชีวิตเศรษฐกิจพอเพียง ตามตัวชี้วัด ๖×๒+๔ และได้กำหนดรูปแบบการส่งเสริมวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียงจังหวัดเลย ดังนี้

๑) กำหนดหมู่บ้านต้นแบบ โดยให้คณะกรรมการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงระดับอำเภอ คัดเลือกหมู่บ้านที่มีการพัฒนาตนเอง เป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ตัวอย่างอำเภอละ ๑ หมู่บ้าน และทำการถอดบทเรียนหมู่บ้านต้นแบบ เพื่อนำไปประชาสัมพันธ์และขยายผลต่อไป

^{๑๑}สำนักงานสังคมสงเคราะห์ กรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม, “คู่มือกรมราชทัณฑ์องค์กรแห่งความพอเพียง”, อ้างแล้ว, หน้า ๒ - ๓.

๒) การพัฒนาหมู่บ้านแหล่งเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง มีการคัดเลือกหมู่บ้านที่มีขีดความสามารถจะพัฒนาตนเองในลักษณะเดียวกับหมู่บ้านต้นแบบ เฉลี่ยตำบลละ ๑ หมู่บ้าน ให้เป็นแหล่งเรียนรู้แก่หมู่บ้านอื่น ๆ ได้

๓) ขยายผลหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงเป้าหมาย โดยคณะกรรมการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสนับสนุน ให้หมู่บ้านที่เป็นต้นแบบและแหล่งเรียนรู้เป็นแกนในการพัฒนาหมู่บ้านเป้าหมาย ในอัตรา ๑ : ๓ - ๔ หมู่บ้านตามความเหมาะสม

๒.๒.๓.๔ การส่งเสริมวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียงจังหวัดสกลนคร

จังหวัดสกลนครมีรูปแบบการส่งเสริมวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียง โดยได้แต่งตั้งคณะทำงานทุกระดับ ประกอบด้วย ระดับจังหวัด มีคณะกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง ระดับจังหวัด และคณะทำงานขยายผลการดำเนินงานหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ระดับจังหวัด ระดับอำเภอ มีคณะกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง ระดับอำเภอ และคณะทำงานขยายผลการดำเนินงานหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ระดับอำเภอ ระดับตำบล ระดับอำเภอ มีปฏิบัติการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง ระดับตำบล ระดับหมู่บ้าน ปฏิบัติการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง ระดับหมู่บ้าน (ผู้นำชุมชน, อช., สตรี, เยาวชน) โดยดำเนินการส่งเสริมวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียง ดังนี้

๑) ใช้แนวทางการดำเนินชีวิตเศรษฐกิจพอเพียง ตามตัวชี้วัด ๖x๒ ประกอบด้วย การลดรายจ่าย การเพิ่มรายได้ การประหยัด การเรียนรู้ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน และการเอื้ออารีต่อกัน

๒) โครงการตามยุทธศาสตร์อยู่ดีมีสุข ประกอบด้วย ด้านเศรษฐกิจพอเพียงเศรษฐกิจพอเพียงด้านการพัฒนาและสร้างโอกาส ด้านฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ ด้านสงเคราะห์ผู้ด้อยโอกาส และด้านการบริการขั้นพื้นฐาน

จังหวัดสกลนครได้ใช้ประชาคมเป็นกลยุทธิ์ ในการขับเคลื่อนการดำเนินงานเศรษฐกิจพอเพียง

๒.๒.๓.๕ การส่งเสริมวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียงจังหวัดหนองคาย

จังหวัดหนองคายมีรูปแบบการส่งเสริมวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้แนวทางการดำเนินชีวิตเศรษฐกิจพอเพียง ตามตัวชี้วัด ๖x๒ เน้นกิจกรรมกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตในการขับเคลื่อนให้มีการดำเนินตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงในแต่ละระดับ ดังนี้

๑) ระดับบุคคล ใช้หลักในการปฏิบัติตน วิเคราะห์ตนเอง จัดทำบัญชีรับ-จ่าย จัดทำแผนพัฒนาตนเอง จัดกิจกรรมทางเลือก ๖x๒ สร้างผู้นำต้นแบบ

๒) ระดับครัวเรือน สร้างจิตสำนึก วิเคราะห์ปัญหา/ความต้องการของครัวเรือน จัดทำบัญชีรับ-จ่าย จัดทำแผนชีวิตครัวเรือน จัดกิจกรรมทางเลือก ๖x๒ สร้างผู้นำต้นแบบ

๓) ระดับกลุ่ม/องค์กร พัฒนาศักยภาพ กลุ่ม องค์กร สนับสนุน ส่งเสริมทุนประกอบอาชีพ สนับสนุนส่งเสริมการเรียนรู้ข้อมูลข่าวสาร/การบริหารจัดการ จัดทำบัญชีรับ-จ่าย จัดทำแผนธุรกิจ

๔) ระดับชุมชน ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน (กิจกรรมชุมชน การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม) การบริการชุมชน ส่งเสริมการจัดสวัสดิการ ส่งเสริมการบริหารจัดการ/ข้อมูลข่าวสาร ส่งเสริมการแก้ไขปัญหาชุมชน และส่งเสริมการจัดทำแผนชุมชน และรูปแบบการส่งเสริมวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียง

๒.๒.๓.๖ การส่งเสริมวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียงจังหวัดหนองบัวลำภู

จังหวัดหนองบัวลำภูมีรูปแบบการส่งเสริมวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีการดำเนินกิจกรรมตามเกณฑ์ชี้วัดแนวทางการดำเนินชีวิตเศรษฐกิจพอเพียง ๖×๒ และมีการดำเนินชีวิตเศรษฐกิจพอเพียงในแต่ละระดับ ดังนี้

๑ ระดับบุคคล

๑) ปรับแนวคิด มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตนเองในการดำเนินชีวิต นำแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มาปฏิบัติด้วยความถูกต้อง และเข้าใจถูกต้อง

๒) ปลุกจิตสำนึก บุคคลควรมีจิตสำนึกที่ปฏิบัติตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

๓) สร้างความเข้าใจในการนำแนวทางไปปฏิบัติ และสามารถขยายผลได้อย่างถูกต้อง

๒. ระดับครัวเรือน

๑) ครัวเรือนมีการปรึกษาหารือกัน แลกเปลี่ยนความคิดเห็น

๒) การจัดทำบัญชีครัวเรือน

๓) การปลูกผักสวนครัว

๔) ลดละเลิกอบายมุข

๕) การเก็บออม

๖) การลดรายจ่าย

๗) การเพิ่มรายได้

๘) สร้างภูมิคุ้มกัน

๓. ระดับกลุ่ม

๑) ต้องมีกลุ่ม

๒) มีเทคโนโลยีที่เหมาะสม

๓) ศึกษาหาความรู้

๔) มีการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

๕) มีกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

๔. ระดับชุมชน

- ๑) ชุมชนมีแหล่งเรียนรู้
- ๒) การดำเนินชีวิตเศรษฐกิจพอเพียง
- ๓) มีการสืบสานภูมิปัญญา
- ๔) การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
- ๕) การปลูกป่าชุมชน
- ๖) ความเอื้ออาทร
- ๗) รู้รักสามัคคี

๒.๒.๓.๗ การส่งเสริมวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียงจังหวัดอุดรธานี

จังหวัดอุดรธานีมีรูปแบบการส่งเสริมวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีการดำเนินกิจกรรมตามเกณฑ์ชี้วัดแนวทางการดำเนินชีวิตเศรษฐกิจพอเพียง ๖×๒ และแผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง โดยมีคณะทำงานในการขับเคลื่อนวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียง ๔ ระดับ คือ

ระดับจังหวัด ประกอบด้วย หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ เอกชน และปราชญ์ชาวบ้าน

ระดับอำเภอ ประกอบด้วย หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ เอกชน และปราชญ์ชาวบ้าน และต้องเชื่อมโยงกับระดับจังหวัด

ระดับตำบล ประกอบด้วย ๕ เลือ ได้แก่ นายกองค้การบริหารส่วนตำบล พัฒนาการ เกษตรสาธารณสุข และปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล

ระดับหมู่บ้าน ประกอบด้วย ผู้ใหญ่บ้าน หัวหน้าคุ้ม ผู้นำสตรี อาสาพัฒนาชุมชน (อช.) อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) และผู้นำเยาวชน

คณะทำงานในการขับเคลื่อนวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียง มีแนวทางการปฏิบัติให้การขับเคลื่อนวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียง ดังนี้

๑) พบปะพูดคุยเป็นรายครัวเรือน/บุคคล โดยสร้างความเข้าใจ ให้ตระหนักและเกิดการยอมรับด้วยใจ

๒) สร้างครัวเรือนต้นแบบ และหมู่บ้านต้นแบบ เพื่อเป็นแบบอย่างแก่เยาวชน และชุมชนในการปฏิบัติ

๓) ส่งเสริมกิจกรรม ๖×๒ และแผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง ดำรวจข้อมูลทุกครัวเรือน และทุกหมู่บ้าน แล้วจัดทำฐานข้อมูล ซึ่งสามารถสรุปรูปแบบกาส่งเสริมวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียง จังหวัดอุดรธานีได้^{๑๔}

๒.๒.๓.๘ พระสุวรรณ กาเวสโก ผู้อำนวยการศูนย์กิจกรรมธรรมชาติวิคป่ายาง ตำบลท่าจั่ว อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช พระคุณท่านได้กล่าวว่า “การสร้างวิถีชีวิตให้คนมีวิถีแบบปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงต้องเริ่มต้นจาก การเปิดสมองบ่มหนองความคิด คือ คนไทยเราหลงตามกันฝรั่งมานาน พัฒนาประเทศตามแบบทุนนิยม เน้นแต่ทางเศรษฐกิจอย่างเดียว ละเลยทางสังคม ฉะนั้นการดำเนินการที่สำคัญอย่างยิ่งในการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในขณะนี้คือการสร้างปัญญาให้เกิดขึ้น ให้คนหลุดออกมาจากโลกที่นิยมให้ได้”

“การจะสร้างให้คนเกิดความคิดอาจจะใช้ได้หลายวิธี อย่างที่วัดนี้ใช้กิจกรรมกลุ่มสังข์จะเป็นเครื่องมือซึ่งทำมาก่อนแล้ว เมื่อออกมาได้เข้าร่วมเป็นเครือข่ายของศูนย์กิจกรรมธรรมชาติของศูนย์กิจกรรมธรรมชาติของอาจารย์วิวัฒน์ ศัลยกำธร ซึ่งเป็นผู้ทำงานใกล้ชิดกับพระยุคลบาทของพระเจ้าอยู่หัวมานาน ชิมซับในพระราชดำรัสและการทรงงานด้านเศรษฐกิจพอเพียง เชื่อมันศรัทธาในแนวทางตามที่พระองค์ทรงมีพระราชดำรัส จึงได้ลาออกจากราชการมาเป็นเกษตรกรเพราะเห็นว่าอาชีพการเกษตรสามารถทำเศรษฐกิจพอเพียงได้ดีที่สุด ครบวงจร และเหมาะกับประเทศไทยที่สุดก็ประสบความสำเร็จแล้วจัดตั้งมูลนิธิศูนย์กิจกรรมธรรมชาติขึ้นที่มาบเอื้อง จังหวัดจันทบุรี แล้วขยายไปหลายจังหวัดอีกหลายสาขา ที่วัดป่ายางนี่ก็เป็นอีกสาขาหนึ่ง เราฝึกอบรมคนเพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงใช้เวลา ๔ คืน ๕ วัน โดยจะให้ความรู้ที่เกี่ยวข้องด้วยวิธีการต่าง ๆ การฝึกใช้ชีวิตแบบเรียบง่าย การฝึกทักษะหรือกิจกรรมต่าง ๆ โดยเฉพาะด้านการเกษตรแบบครบวงจร”^{๑๕}

๒.๒.๓.๙ พระจีน ถาวโร วิทยากรหลักของศูนย์กิจกรรมธรรมชาติวิคป่ายาง ตำบลท่าจั่ว อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นพระลูกวัดของวัดป่ายาง ซึ่งมีเพียงรูปเดียว ที่วัดป่ายางนี้จะมี การจัดฐานเรียนรู้แก่ผู้เข้าอบรม ประกอบด้วย ฐานคนเอาถ่าน ฐานคนมีพลัง ฐานคนมีไฟ ฐานคนรักแม่ธรณี ฐานคนรักสวรั้งาม ฐานคนรักสุขภาพ ฐานนาร้างนารักรักนา และกิจกรรม/กิจการอื่น ๆ อีกมาก เช่น ไร่ส้ม ไร่ปุย ไร่สี ฯลฯ พระจีนท่านทำหน้าที่เป็นวิทยากรหลักเรื่อง การทำน้ำมันไบโอดีเซล

^{๑๔} ศูนย์ช่วยเหลือทางวิชาการพัฒนาชุมชนเขตที่ ๔ กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย, “รูปแบบการส่งเสริมวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียง”, อ้างแล้ว, หน้า ๓๒ - ๔๑.

^{๑๕} สัมภาษณ์ พระสุวรรณ กาเวสโก, ผู้อำนวยการศูนย์กิจกรรมธรรมชาติวิคป่ายาง ตำบลท่าจั่ว อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๕๒.

ท่านได้ให้ความเห็นว่า “เศรษฐกิจพอเพียง คือ การอยู่แบบพอเพียง คือรู้แจ้ง เห็นจริง ในระดับธรรมดา คือรู้ว่าเหตุการณ์ขณะนี้เดือดร้อนอะไร เหตุเดือดร้อนนั้นเกิดจากอะไร และจะแก้ไขอย่างไร วันนี้เรารู้เท่าทันโลกว่ามันพัฒนาแบบทำลาย แย่งชิง ชัดแย้ง รุกราน ทุกระดับตั้งแต่ระหว่างประเทศ คนในประเทศ คนในสังคม เพราะต้องการครอบงำทรัพยากร เงินทอง คนคิดในวัตถุดิบในตัวเงิน ทางออกก็คือหยุดการกระทำเช่นนั้นเสีย โดยเข้าถึงว่าเราอยู่แต่พอดี ให้ทุกคนอยู่ได้ มีความสุข อย่าแข่งขันจนเกิดการทำลายอย่างที่ขึ้นมา เริ่มจากการพึ่งตนเองด้วยสรรพกำลังตนเอง อะไรที่อยู่รอบข้าง ใช้ประโยชน์ได้หมด ใครจะทำอะไรก็แล้วแต่ไม่ต้องดิ้นรนว่าต้องทำนา ต้องทำน้ำมัน ต้องทำน้ำตาล งานอะไรใช้เองเสมอไป เหมาะอย่างไรทำอย่างนั้น” ท่านสรุปเห็นว่า การที่ทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่กล่าวข้างต้นที่แท้จริงเป็นแค่กิจกรรมทางเลือกที่เหมาะสมแต่ละคนที่เรียกว่าพึ่งตนเองได้อย่างไร แต่ต้องเริ่มจากการที่ต้องเข้าใจเหตุปัจจัยเสียก่อน ฉะนั้นการสร้างวิถีชีวิตที่จะเกิดขึ้นได้ต้องให้การเรียนรู้แบบองค์รวม^{๒๐}

๒.๒.๓.๑๐ ดร.สวัสดิ์ พูลเพิ่ม วิทยากรอาสาศูนย์กสิกรรมธรรมชาติวัดป่ายาง ตำบลท่าจิว อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช ท่านเป็นชายหนุ่มมาจากจังหวัดทางภาคอีสาน เคยทำงานบริษัทการบินไทย เกิดความเบื่อหน่ายในวิถีชีวิตแบบ OT เพื่อหาแต่เงิน แล้วก็ต้องสูญเสียคุณค่าตัวเอง หาความสุขไม่ได้ เลยลาออกมาทำงานธุรกิจส่วนตัวอยู่พักหนึ่ง ซึ่งก็เข้าทำนองเดิมคือต้องทุ่มเทเพราะเจอการแข่งขัน จนที่สุดหยุดและล้มเลิกกิจการหันไปทำงานการกุศล ศึกษาชุมชนหลายพื้นที่ เช่นลุ่มน้ำปากพนัง แล้วที่สุดก็มาร่วมอุดมการณ์กับวัดป่ายาง ดร.สวัสดิ์ พูลเพิ่ม ได้ให้ความเห็นเรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงว่า “ต้องพอเพียงจากข้างใน ไม่ใช่ทำเพื่อให้พอเพียง” การทำให้พอเพียงไม่มีวันพอ การทำเศรษฐกิจพอเพียงด้วยความเข้าใจเพียงแต่ว่า ทำนา ทำปุย ปลูกผัก เลี้ยงสัตว์อะไรเหล่านี้ไม่ถูกต้อง เพราะเป็นการทำให้พอเพียง ให้พอจากข้างนอกมันพอไม่ได้ ต้องฝึกและเรียนรู้คำว่าพอเพียงจากข้างใน ส่วนทำอะไรก็ได้แล้วจะทำแบบพอเพียงเองโดยอัตโนมัติ เรียกว่าพอเพียงจากภายในนั่นเอง คือปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอย่างแท้จริง หากจะกล่าวได้ว่า ณ วันนี้เศรษฐกิจพอเพียงคืออะไร คำเดียวที่บอกได้คือ “สติ” เราต้องมีสติ

การทำให้คนมีวิถีแบบพอเพียงจึงต้องทำให้คนมีสติในการดำเนินชีวิต ปัจจัยสี่คือสิ่งที่สำคัญที่สุด ไม่มีปัจจัยที่ห้าอย่างที่ใครบางกลุ่ม บางคนพูดกัน การมีปัจจัยห้าคือความไม่พอเพียง การซื้อของแจกจ่าย ให้โครงการต่าง ๆ นั้นไม่ใช่เป็นสร้างวิถีพอเพียงแต่เป็นการเติมเชื้อระบบทุนนิยม หลง

^{๒๐} สัมภาษณ์ พระชิน ถาวโร, วิทยากรหลักของศูนย์กสิกรรมธรรมชาติวัดป่ายาง ตำบลท่าจิว อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๕๒.

ทางเข้าทางทุนนิยม แจก หรือให้โครงการมามากเท่าไรแล้ว ไม่เห็นว่ามีวิถีพอเพียงที่ตรงไหน โครงการก็ล้มเลิกไป^{๒๐}

๒.๒.๓.๑๑ นายกฤตพร บุญย์เพชร นักทรัพยากรบุคคล ชำนาญการ ศูนย์ศึกษาและพัฒนาชุมชนนครศรีธรรมราช อาจารย์พิเศษมหาวิทยาลัยหลายมหาวิทยาลัย สอนและบรรยาย รวมทั้งการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ได้ให้ความเห็นว่า “ก่อนที่จะกำหนดวิธีการสร้างวิถีชีวิต หรือการทำให้คนมีวิถีการดำเนินชีวิตแบบปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอย่างไรมัน ต้องทำความเข้าใจคำว่า “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” ให้ถ่องแท้เสียก่อน” ประการแรกคืออย่างที่ว่า “ปรัชญา” ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนะ ไม่ใช่เศรษฐกิจพอเพียง ส่วนมากเท่าที่เห็น พูดแต่คำว่า “เศรษฐกิจพอเพียง” แล้วเข้าใจว่า เศรษฐกิจพอเพียง คือกิจกรรมที่เป็นรูปธรรม เช่น การปลูกข้าว การปลูกผัก การเลี้ยงสัตว์ การจดบัญชี เป็นต้น เท้าหน้าหมาที่คำว่า “เศรษฐกิจ” เศรษฐกิจในความเข้าใจที่เคยชินมา ก็คือ เงิน ตกลงทำอะไรก็หวังเพื่อได้เงิน ทำกิจกรรมที่กล่าวถึงนั้นก็มิใช่เป้าหมายที่ตัวเงิน กล่าวรวมกันได้ว่า หลงที่กิจกรรม ดึงกับดักตัวเงิน ซึ่งก็ลงอีกรอบเดิมคือหาเงินเท่าไรก็ไม่พอเพราะต้องใช้จ่ายตามแรงกระตุ้นการบริโภค อุปโภคตามทุนนิยมอย่างเดิมนั่นเอง ไป ๆ มา ๆ การให้ทำกิจกรรมที่ส่วนใหญ่เข้าใจว่าเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการหาเงิน หารายได้นั้นก็กลับไปเข้าทางเศรษฐกิจทุนนิยมไปเสียเลย ที่สุดก็ตกเป็นเครื่องมือทุนนิยม ซึ่งตรงนี้อันตรายมาก จะทำให้คนเข้าใจว่าจริง ๆ แล้วไม่สามารถทำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนี้ได้”

ท่านยังได้ให้ความเห็นเพิ่มเติมว่า การเข้าใจปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นอย่างไร ไม่สามารถอธิบายด้วย ๓ ห่วง ๒ เงื่อนไข นั่นเป็นเพียงสรุปนิยามความหมายเท่านั้น ไม่สามารถทำให้คนตระหนัก หรือเข้าถึงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอย่างแท้จริงได้ แต่ถ้าจะสรุปให้สั้นๆ ก็ให้เข้าใจ ๓ ส่วนคือ

ส่วนที่ ๑ ต้อง รู้เท่าทัน ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวตรัสว่า มีภูมิคุ้มกัน หมายถึง รู้เท่าทันการเหตุการณ์โลกปัจจุบัน ที่แท้จริงคือ เกมล่าอาณานิคม สงครามล่าทรัพยากรมาตั้ง ๕๐ ปีแล้ว ผู้คนหลงเดินตามเกมพัฒนา (Develop) เอาเงิน (GDP) เป็นเครื่องวัดคำว่าพัฒนา กำหนดเส้นแบ่งแยกความยากจน (Poverty line) โดยใช้ GDP เป็นเกณฑ์ แบ่งแยกประเทศยากจน ร่ำรวย ให้ประเทศยากจนพัฒนาให้ร่ำรวย สร้างกระแสการพัฒนาด้วยคำว่า ทันสมัย ศรีวิไล หลงประเด็นว่าการพัฒนาคือความศรีวิไล สะดวกสบาย มั่งคั่ง รวยเงิน รวยทรัพย์สิน รวย GDP ต้องค้าขายต่างชาติ ต้องลงทุนข้ามชาติ

^{๒๐} สัมภาษณ์ ดร.สวัสดิ์ พูลเพิ่ม, วิทยากรอาสาศูนย์กิจกรรมธรรมชาติวิวัฒน์ ตำบลท่าจิว อำเภอมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๒๐ พฤษภาคม ๒๕๕๒.

แท้จริงคือเกมยึดครองทรัพยากรกิจการของประเทศอื่น เหมือนถูกหลอกให้ดื่มน้ำผึ้งผสมยาพิษ ผลการพัฒนาก็คือการทำลาย เกิดวิกฤตทุกด้านอย่างที่เห็น

ส่วนที่ ๒ ต้องพึ่งตนเอง เมื่อรู้เท่าทันแล้วก็ต้องพึ่งตนเอง คำว่าพึ่งตนเองต้องเริ่มที่บริบทของประเทศ คือประเทศไทยต้องพึ่งตนเอง ในการอยู่การกิน การดำเนินชีวิตทั้งปวง ประเทศไทยสามารถพึ่งตนเองได้ เพราะเราเป็นเกษตรกรรม มีความหลากหลายทางชีวภาพสูงมาก ไม่จำเป็นต้องพึ่งประเทศอื่นมากนัก เราอยู่ได้ แต่ละภาคพึ่งตนเองได้ จังหวัด อำเภอ ตำบล หมู่บ้าน ครอบครัว พึ่งตนเองได้

ส่วนที่ ๓ ไม่สุดโต่ง ตรงนี้ต้องทำความเข้าใจให้ดี เดี่ยวเขาจะหาว่าเราดอยหลังเข้าสู่ยุคหิน อย่างที่พระองค์ตรัสว่า เศรษฐกิจหลังเขา ไม่ใช่การกลับไปใช้ตะเกียงป่อง หรือไฟฟ้า ไม่ใช่ปิดประเทศ หรือปฏิเสธเทคโนโลยีสมัยใหม่ ต้องเปิดประเทศ ต้องค้าขาย ต้องใช้แต่เพียงพอดี จะผลิตเพื่อขายก็ขาย แต่พอดี ไม่น้ำเลือด

ท่านสรุปว่า การจะสร้างวิถีชีวิต หรือการทำให้คนมีการดำรงชีวิตตามที่พระองค์ตรัสต้องทำความเข้าใจในภาพรวมตามที่กล่าวถึงนั้น ส่วนกิจกรรมรูปธรรมนั้นค่อยเติมเต็มตามที่ต้องการภายหลัง คือระเบิดมาจากข้างในก่อน แล้วค่อยเพิ่มด้านกิจกรรมไม่ว่าจะเป็นทักษะของกิจกรรมนั้น วิธีการขั้นตอนของแต่ละกิจกรรมนั้น หรือการให้เงินสนับสนุนกิจกรรมนั้นก็ว่าไป อย่าไปกำหนดกิจกรรมสำเร็จรูปให้ทำอันตราย^{๒๒}

๒.๒.๓.๑๒ นายสงวน มงคลศรีพันธ์ บุคคลตัวอย่างรางวัลการประกวดผลงานตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (กปร.) เจ้าของและผู้อำนวยการ โรงเรียนชีวิตปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง บ้านเขากลม ตำบลหนองทะเล อำเภอเมือง จังหวัดกระบี่ ได้ให้ทัศนะเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงว่า “เป็นการกะเทาะความคิด สะกิดแรง ๆ เพื่อให้คนไทยรู้ มีปัญญา ช่วยกันพากันไทยกลับบ้าน คือเราหลงทางตามกันฝรั่ง เปลี่ยนการดำเนินชีวิตไปตามแบบฝรั่งจนกลายเป็นปัญหากับตัวเราเอง วันนั้นถึงเวลาที่ต้องมาสู่วิถีเดิมของไทยเรา” ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไม่ใช่เศรษฐกิจพอเพียงระว่างมันจะเข้าทางเศรษฐกิจทุนนิยมที่เห็นผมโน่นทำนี่เยอะแยะมากมาย เช่น เลี้ยงแพะ เลี้ยงปลาดุก ทำปุ๋ย ปลูกหญ้าแฝก ทำอาหารสัตว์ ฯลฯ นี้ไม่ใช่เนื้อแท้ ๆ ของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง นั่นเป็นเพียงกิจกรรมบางส่วนเท่านั้น อาจไม่ทำอย่างผมหรือนอกเหนือกว่าที่ผมทำอีกเยอะ “อย่าหลง” ใ้อ์ที่ได้ผลก็มี ที่ไม่ได้ผลก็มี เช่น ที่ผสมปุ๋ยที่ทางการให้มา โน่นเขวนอยู่โน่น ผมไม่ใช่ ผมใช้ขี้ไก่ผสมปุ๋ย ลองดูผักกางมุ้ง โน่น นั่นเป็นอนุสาวรีย์ที่ ไม่ได้ผล ลงทุนมากได้ไม่คุ้ม การปลูกผักปลอดสารพิษไม่ต้องกางมุ้งก็ได้ แต่ที่ผมว่าเป็นอนุสาวรีย์

^{๒๒} สัมภาษณ์ นายกฤตพร บุญย์เพชร, นักทรัพยากรบุคคล ชำนาญการ ศูนย์ศึกษาและพัฒนาชุมชนนครศรีธรรมราช, ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๕๑.

นั่นหมายถึง การเรียนรู้ เราเรียนรู้ว่าอะไรที่เหมาะสมกับเราทำ อะไรที่ไม่เหมาะสม ไม่ทำ ไม่เอา สามารถทำอย่างอื่นได้ “การทำเศรษฐกิจวันนี้คือการสร้างปัญญาก่อน แล้วค่อยให้ทำกิจกรรมทีหลัง”

เมื่อถามว่า วิธีการที่จะทำให้คนมีวิถีชีวิตแบบปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงทำอย่างไร ท่านสรุปว่า “ก็ โรงเรียนเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนี้ครับ หมายความว่า ต้องทำให้คนเข้าใจปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระองค์ท่าน ผมสอนคนให้เข้าใจที่มาที่ไปของเหตุการณ์ วิฤตต์ ซึ่งให้เห็นว่าพระเจ้าอยู่หัวรู้เรื่องนี้ว่าจะนำมาซึ่งความทุกข์ให้กับพสกนิกรของพระองค์ และชี้ให้เห็นว่าพระเจ้าอยู่หัวรักคนไทย รักพสกนิกรของพระองค์ ซึ่งให้ตระหนักถึงพระมหากรุณาธิคุณของพระเจ้าอยู่หัว แล้วค่อยให้เรียนรู้ หรือฝึกทักษะกิจกรรมหรืองาน เพื่อเป็นทางเลือก”^{๒๓}

๒.๒.๓.๑๓ นายสำราญ คหะวงศ์ บุคคลตัวอย่างรางวัลการประกวดผลงานด้านเศรษฐกิจพอเพียงของสำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงาน โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (กปร.) บ้านคำทอง ตำบลถ้ำพรรณรา อำเภอลำพรรณรา จังหวัดนครศรีธรรมราช ท่านได้กล่าวว่า ท่านไม่รู้ว่าจะเศรษฐกิจพอเพียงคืออะไร อธิบายไม่ถูก ตอนเริ่มทำก็ทำตามที่เกษตรมาบอกให้ทำ ให้โครงการและทำตามนั้น คือโครงการ ไร่นาสวนผสม เมื่อถามว่ามีคนอื่นที่ได้ โครงการนี้บ้างไหม ท่านบอกว่า “เยอะมาก หลายคน แต่ไม่มีใครทำอย่างลุง เลิกกันหมดแล้ว ที่ลุงทำเพราะลุงรักพระเจ้าอยู่หัว เมื่อก่อนทำตามที่เขาบอกให้ทำ ทำนั้นทำนี้ก็ทำตาม ต่อมารู้สึกว่ามันสนุก และเมื่อเห็นในหลวงทรงงาน เมื่อฟังข่าวพระราชสำนักมากเข้าจึงรักที่จะทำ นี่ก็เลี้ยงปลาเมนูไว้บ่อหนึ่งจะไม่ขาย วันที่ลุงเสียชีวิต ลุงสั่งไว้แล้วว่าให้ถวายพระเจ้าอยู่หัวส่วนหนึ่ง อีกส่วนหนึ่งไว้ทำกับข้าวในงานศพของลุง การที่จะทำให้อันนี้ การจะให้คนมีวิถีชีวิตแบบปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนี้ จะต้องทำให้เขารักที่จะทำ ซึ่งอาจจะมียุทธศาสตร์ อย่างผมนี้ทำเพราะผมรักพระเจ้าอยู่หัว”^{๒๔}

๒.๒.๓.๑๔ ดาบตำรวจนิรันดร์ พิมล ผู้อำนวยการศูนย์กิจกรรมธรรมชาตินาโพธิ์ ตำบลนาโพธิ์ อำเภอบึงสามพัน จังหวัดนครศรีธรรมราช ได้ให้ความคิดเห็นว่า เศรษฐกิจพอเพียงคือเศรษฐกิจที่เข้า

^{๒๓} สัมภาษณ์ นายสงวน มงคลศรีพันธ์, บุคคลตัวอย่างรางวัลการประกวดผลงานตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงาน โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (กปร.) เจ้าของและผู้อำนวยการ โรงเรียนชีวิตปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงบ้านเขากลม ตำบลหนองทะเล อำเภอเมือง จังหวัดกระบี่, ๗ กันยายน ๒๕๕๒.

^{๒๔} สัมภาษณ์ นายสำราญ คหะวงศ์, บุคคลตัวอย่างรางวัลการประกวดผลงานด้านเศรษฐกิจพอเพียงของสำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงาน โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (กปร.) บ้านคำทอง ตำบลถ้ำพรรณรา อำเภอลำพรรณรา จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๗ ตุลาคม ๒๕๕๑.

ตรงกลางระหว่างเศรษฐกิจทุนนิยมกับเศรษฐกิจสมัยโบราณที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเรียกว่าเศรษฐกิจหลังเขา

เศรษฐกิจสมัยโบราณ เป็นเศรษฐกิจการทำมาหากิน เศรษฐกิจทุนนิยมเป็นเศรษฐกิจเพื่อการค้า เศรษฐกิจสมัยโบราณเป็นเศรษฐกิจที่มีการเอื้อเพื่อเอื้อแก่ เศรษฐกิจทุนนิยมเป็นเศรษฐกิจไม่เอื้อเพื่อเอื้อแก่ เศรษฐกิจสมัยโบราณเป็นเศรษฐกิจแบบตรงไปตรงมา เศรษฐกิจทุนนิยมเป็นเศรษฐกิจแบบโกงเอาัดเอาเปรียบ เศรษฐกิจสมัยโบราณทำให้การอยู่ร่วมกันในสังคมมีความสุข เศรษฐกิจทุนนิยมทำให้คนเกิดความขัดแย้ง เศรษฐกิจสมัยโบราณไม่ต้องใช้ทรัพยากรมากมาย ไม่ต้องใช้เงินมาก เงินมีความสำคัญน้อย เศรษฐกิจทุนนิยมต้องใช้ทรัพยากรมาก ใช้เงินมาก เงินมีความสำคัญมาก

เศรษฐกิจพอเพียงเข้าตรงกลางระหว่างเศรษฐกิจทุนนิยมกับเศรษฐกิจสมัยโบราณ กล่าวคือ ยกตัวอย่างเรื่อง เงิน เราจำเป็นต้องใช้เงินอยู่แต่ลดความสำคัญลง เงินต้องการอยู่แต่ไม่ใช่พระเจ้าที่ต้องบันดาลได้ทุกอย่าง ไม่ใช่ทำอะไรต้องได้คำตอบแทนเป็นตัวเงินเท่านั้น เช่นการทำงานก็ไม่ใช่เพื่อเงิน แต่ไม่ใช่ปฏิเสธเงิน เอางานมาก่อน รายได้หรือเงินไว้ทีหลัง และคำตอบแทนจากการทำงานไม่จำเป็นต้องเป็นตัวเงินเสมอไป การได้ลูกตอ (สะตอ) ลูกเนียง ลูกหมูลูกแมว ได้ผักได้ปลา หรือแม้กระทั่งได้ “คน”

เรื่องการดำเนินชีวิตหรือการใช้ชีวิตในประจำวัน ให้คำนึงถึงความสุขที่แท้จริงกับความสะดวกสบาย อาจมีโทรศัพท์สำหรับการติดต่อสื่อสารในยุคนี้แต่ต้องไม่ใช่เพื่อความเท่ ไม่ใช่เพื่อการอวดอวดกรรมหรืออื่น ได้ที่มันไม่ดี ไม่ใช่ไม่ใช่เลย การใช้รถยนต์ก็ต้องมี แต่เพียงเพื่อความสะดวก ไม่ใช่เน้นที่ความเท่ ความโก้หรู จนสิ้นเปลืองมากมายแถมทำให้โลกร้อนอีก

ถ้าคนเข้าใจเรื่องต่าง ๆ เหล่านี้ได้เขาจะมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่เหมาะสมกับตัวเอง ฉะนั้นการขับเคลื่อนวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียงต้องเริ่มจากการทำความเข้าใจคุณ^{๒๕}

๒.๒.๓.๑๕ นายปิ่น ประชาบุตร อยู่บ้านเลขที่ ๑๒ หมู่ที่ ๑ ตำบลปลายพระยา อติตครุใหญ่ โรงเรียนวัดคนทีมุขาราม เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๐๓ - ๒๕๑๓ ปัจจุบันเป็นแกนนำหลักในการช่วยส่งเสริมให้ชาวบ้านในชุมชนปากน้ำ (ลุ่มน้ำพัน โคน) กลับมาทำนาปลูกข้าว อันเนื่องจากได้รับพระราชดำรัสว่า “รักษาที่นาให้ฉันด้วย”

พระราชดำรัส “รักษาที่นาให้ฉันด้วย” นายปิ่น ได้เล่าว่า พระองค์ทรงตรัสเมื่อปี ๒๕๑๖ ครั้ง ที่ นายปิ่น เข้าเฝ้ารับพระราชทานรางวัลสหกรณ์ดีเด่น ซึ่งหลังจากนั้นก็มียหลายหน่วยงานสรรพกำลัง ลงในพื้นที่นี้มากมาย เช่น กรมชลประทานก็สร้างอ่างเก็บน้ำขนาดเล็ก พร้อม ทูลดองส่งน้ำ กระทรวง เกษตร กรมการข้าว กรมพัฒนาที่ดิน ฯลฯ บวกกับความพยายามของนายปิ่น ประชาบุตร ช่วยกันรณรงค์

^{๒๕} สัมภาษณ์ คาบตำรวจนิรันดร์ พิมล, ผู้อำนวยการศูนย์กสิกรรมธรรมชาตินาโพธิ์ ตำบลนาโพธิ์ อำเภอกงสูง จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๖ ธันวาคม ๒๕๕๒.

ให้ชาวบ้านกลับมาทำนาข้าวดั้งเดิม ทำเป็นตัวอย่าง เป็นแปลงสาธิต แต่กลับไม่สมประสงค์มากนัก กล่าวคือชาวบ้านกลับมาทำนายน้อยมาก แม้ระยะหลังหน่วยงานจังหวัด อำเภอยะรังระดมโครงการงบประมาณ ก็ไม่อาจจะได้ผลเท่าที่ควรจะเป็น สรุปว่าการทำให้คนกลับมาทำนาไม่ใช่จะใช้วิธีการสนับสนุนเงินงบประมาณ โครงการ เมื่อถามว่าถ้าอย่างนี้จะทำอย่างไรดี นายปิ่น แสดงความคิดเห็นว่า “ต้องทำให้เขาคิดเหมือนผมหรือคล้ายผมคือผมเข้าใจเจตนารมณ์ของพระเจ้าอยู่หัว ผมไม่เอาเรื่องนาข้าวไปคิดการชุมนุมหรือมีกำไรเท่านั้น”^{๒๖}

๒.๒.๓.๑๖ นายวริษศร รักษ์พันธ์ เจ้าของและผู้จัดการ โรงแรมชุมพรคานานารี รีสอร์ท ตำบล สะพลี อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร โรงแรมชุมพรคานานารีเคยเป็นโรงแรม ๕ ดาว แต่กลับล้มละลาย ด้วยวิธีการแนวคิดทุนนิยม พลิกฟื้นขึ้นหยัดด้วยปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพียงแต่นายวริษศร ชาวซึ่งในน้ำพระทัยของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ทรงเชี่ยวชาญตอนที่ถูกพินิจพายุแคะ และเมื่อพบวิกฤตเศรษฐกิจเมื่อปี ๒๕๔๐ ได้ศึกษาปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและตั้งใจทำให้พระองค์ จึงเป็นแรงบันดาลใจให้สู้ และบริหารจัดการโรงแรมตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ทำอย่างเข้าใจ เข้าถึงสิ่งที่พระเจ้าอยู่หัวพระราชดำรัส ที่สุดก็พบกับความสำเร็จและปวารณาตัวเป็นข้าราชการรับใช้พระบาทให้โรงแรมชุมพรคานานารีเป็นแหล่งเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ได้กล่าวว่า ต้องทำให้คนรักและตระหนักในพระมหากรุณาธิคุณในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และจะรัก มุ่งมั่น ในสิ่งที่พระองค์ดำรัส เศรษฐกิจพอเพียงก็จะสำเร็จ^{๒๗}

๒.๓ ผลงานวิจัยที่เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

๒.๓.๑ งานวิจัยที่เกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจปรัชญาเศรษฐกิจ

มัทนา พันทวี ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงตามพระราชดำริกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา : ศึกษาเปรียบเทียบ” โดยศึกษาจากพระไตรปิฎก เอกสารทางวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้ เศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา มีความสอดคล้องกันในด้านต่าง ๆ คือ ด้านปรัชญา ด้านโครงสร้าง และด้านกระบวนการ กล่าวคือพระพุทธศาสนาในส่วนที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับเศรษฐกิจที่เรียกว่า เศรษฐกิจแนวพุทธและเศรษฐกิจพอเพียง ต่างมีปรัชญาอันประกอบด้วยหลักการและอุดมการณ์ด้านเศรษฐกิจที่เป็นไปด้วยกันได้อย่าง

^{๒๖} สัมภาษณ์ นายปิ่น ประชาบุตร, อดีตครูใหญ่โรงเรียนวัดนันทิมุขาราม, ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๕๑.

^{๒๗} สัมภาษณ์ นายวริษศร รักษ์พันธ์, เจ้าของและผู้จัดการ โรงแรมชุมพรคานานารี รีสอร์ท ตำบลสะพลี อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร, ๑๕ ตุลาคม ๒๕๕๒.

กลมกลืน ประสานเชื่อมโยงกัน คือ เป็นระบบเศรษฐกิจที่มีความเป็นธรรมสูง คำนึงถึงประโยชน์คน และประโยชน์ของส่วนรวมอย่างเป็นธรรม เป็นระบบเศรษฐกิจที่เป็นองค์รวม ไม่มองเรื่องของ เศรษฐกิจแบบแยกเป็นส่วน ๆ ดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจตามหลักมัชฌิมาปฏิปทา อยู่ที่ความพอดี พอประมาณ ไม่สุดโต่ง ไม่โลภมาก และไม่เบียดเบียนคนอื่น ยึดหลักความสมดุล คือ ความสมดุล ระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ มนุษย์กับมนุษย์ และวัตถุกับจิตใจ

ด้านโครงสร้าง แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ กับหลักธรรมทาง พระพุทธศาสนาที่ประสานสัมพันธ์กัน กล่าวคือ กรอบแนวคิดของเศรษฐกิจทั้ง ๒ ข้างต้น อยู่ที่ความ พอดี พอประมาณ ไม่สุดโต่ง ไม่โลภมาก และไม่เบียดเบียนคนอื่น เป็นวิถีคิดและวิถีชีวิตที่มีสัน โดษ ธรรมเป็นตัวกำหนดควบคุมให้ดำเนินชีวิตอย่างพอเพียง

ด้านกระบวนการ เศรษฐกิจแนวพุทธและเศรษฐกิจพอเพียง มีกระบวนการที่สัมพันธ์ สอดคล้องกัน โดยต่างมีกิจกรรมทางเศรษฐกิจ เช่น การผลิต การบริโภค การแลกเปลี่ยนซื้อขาย และ การจัดสรรผลผลิต ที่พยายามปรับทัศนคติของคนให้เห็นความสำคัญของความสงบสุขด้านจิตใจ มากกว่าความสุขที่เกิดมาจากวัตถุเงินตรา มุ่งให้เกิดการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาตนเองให้ได้ก่อนเป็น เบื้องต้น จากนั้นจึงพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ไปสู่ความสุขสมบูรณ์ตามอัธยาของคนและใช้ชีวิต บำเพ็ญประโยชน์แก่สังคมต่อไป^{๒๔}

สิทธิศักดิ์ นุ่นช่วย ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “แนวคิดของเกษตรกรในการประกอบอาชีพตามหลัก เศรษฐกิจพอเพียง : ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอสีชล จังหวัดนครศรีธรรมราช มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา แนวคิดในการประกอบอาชีพตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกรที่มีเพศต่างกัน และเพื่อศึกษา แนวทางแก้ไขในการประกอบอาชีพตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกรอำเภอสีชล จังหวัด นครศรีธรรมราช

สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ เกษตรกรที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตอำเภอสี ชล จำนวน ๓๒๔ คน เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ โปรแกรมสำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า t-test

ผลที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้พบว่า ระดับความคิดเห็นต่อแนวคิดของเกษตรกรในการ ประกอบอาชีพตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ของเกษตรกรอำเภอสีชลโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อ

^{๒๔} มัทนา พันทวี, “แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงตามพระราชดำริกับหลักธรรมทางพระพุทธ ศาสนา : ศึกษาเปรียบเทียบ”, สารนิพนธ์ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัย มหามกุฏราชวิทยาลัย), ๒๕๔๕, ๑๐๒ หน้า.

พิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านสังคม และด้านองค์กรชุมชนเข้มแข็ง อยู่ในระดับที่มาก ส่วนด้านอื่น ๆ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านสังคม ด้านองค์กรชุมชนเข้มแข็ง ด้านปัญหาต่อการปฏิบัติ ด้านเศรษฐกิจ แนวคิดของเกษตรกรในการประกอบอาชีพตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงที่มีเพศต่างกันมีแนวคิดด้านสังคม ด้านองค์กรชุมชนเข้มแข็ง แตกต่างกัน ส่วนด้านเศรษฐกิจ ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านปัญหาต่อการปฏิบัติไม่แตกต่างกัน ปัญหาและแนวทางแก้ไข ตามแนวคิดของเกษตรกรในการประกอบอาชีพตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ร้อยละ ๓๘ เกษตรกรไม่มีเงินฝาก และไม่เป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ ไม่มีการปลูกผักสวนครัว เลี้ยงเป็ด เลี้ยงไก่ เลี้ยงปลาเพื่อบริโภคในครัวเรือน ไม่มีการรวมกลุ่มเพื่อการผลิตสร้างเครือข่ายร้านค้าชุมชน และบริโภคสินค้าฟุ่มเฟือยมากขึ้น ร้อยละ ๓๒ เกษตรกรขาดการส่งเสริมจากภาครัฐในการประกอบอาชีพตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ขาดเงินทุนในการประกอบอาชีพตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง และไม่มีที่ดินในการประกอบอาชีพตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ร้อยละ ๒๔ เกษตรกรมีการทำลายทรัพยากรป่าไม้ และไม่ช่วยการอนุรักษ์ป่าใช้ทรัพยากรจากป่าอย่างมีประสิทธิภาพ ร้อยละ ๔ เกษตรกรมีการจัดเวทีชาวบ้าน พุดคุยในการพัฒนาหมู่บ้าน และแบ่งงานกันทำน้อยลง ร้อยละ ๒ เกษตรกรปฏิบัติกิจกรรมตามขนบธรรมเนียมประเพณีน้อยลง

แนวทางแก้ไขการประกอบอาชีพตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง คือ ส่งเสริมการออมโดยการจัดตั้งธนาคารชุมชน ส่งเสริมการทำเกษตรตามแนวทฤษฎีใหม่ จัดทำแปลงเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง จัดตั้งกองทุนเพื่อการเกษตรทฤษฎีใหม่ สร้างอาสาสมัครอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ส่งเสริมการทำเกษตรอินทรีย์ ส่งเสริมการพัฒนาชุมชนโดยชุมชน การฟื้นฟูองค์กรชุมชนเข้มแข็ง สร้างจิตสำนึกด้านคุณธรรม จริยธรรม ฟื้นฟูและส่งเสริมขนบธรรมเนียมประเพณี^{๒๕}

ประวิทย์ ประชุมทอง ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ศึกษาการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตของข้าราชการ สังกัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จังหวัดกระบี่ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต และเพื่อศึกษาปัญหาและแนวทางในการส่งเสริมการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตของข้าราชการ สังกัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จังหวัดกระบี่ สำหรับประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ข้าราชการ สังกัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จังหวัดกระบี่ จำนวน ๖๐ คน เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรม

^{๒๕} สิริศักดิ์ นุ่นช่วย, “แนวคิดของเกษตรกรในการประกอบอาชีพตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง : ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอสิชล-จังหวัดนครศรีธรรมราช”, สารนิพนธ์ศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย), ๒๕๕๐, ๑๔๓ หน้า.

สำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า

๑. ข้าราชการมีการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตโดยรวมทุกด้าน อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านความมีเหตุผล ด้านความพอประมาณ และด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวตามลำดับ

๒. ข้าราชการได้เสนอสภาพปัญหาในการส่งเสริมการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต จำแนกตามรายด้าน พบว่า ด้านที่ข้าราชการได้เสนอสภาพปัญหาในการส่งเสริมการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตมากที่สุด ได้แก่ ด้านความพอประมาณ และข้อที่เสนอปัญหามากที่สุด คือ ค่านิยมของสังคมที่ยังฟุ้งเฟ้อ ด้านที่เสนอสภาพปัญหาน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว และข้อเสนอปัญหามากที่สุด คือ ขาดความรู้เรื่องหลักเศรษฐกิจพอเพียง

๓. ข้าราชการได้เสนอแนวทางในการส่งเสริมการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต พบว่า ข้าราชการได้เสนอแนวทางในการส่งเสริมการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวมากที่สุด และข้อที่ได้เสนอแนวทางมากที่สุด และน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านความมีเหตุผล^{๑๑}

กษิดิ์กัญ บุตรมาลา ได้ศึกษาวิจัยเรื่องความเข้าใจของนักเรียนนายร้อยตำรวจที่มีต่อทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเข้าใจของนายร้อยตำรวจที่มีต่อทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียง และเพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความเข้าใจทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนนายร้อยตำรวจ

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนนายร้อยตำรวจ จำนวน ๓๐๐ คน ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลและประมวลผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป โดยหาค่าร้อยละ ค่ามัธยิมเลขคณิต ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และใช้สถิติ f-test t-test ใช้ทดสอบเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของตัวแปร ผลการศึกษาปรากฏว่า นักเรียนนายร้อยตำรวจส่วนใหญ่ มีอายุระหว่าง ๒๑-๒๕ ปี คิดเป็นร้อยละ ๖๓.๐๐ ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา เกรดเฉลี่ยระหว่าง ๓.๐๑-๓.๕๐ คิดเป็นร้อยละ ๕๐.๐๐ อาชีพของบิดา เกษตรกรรมและอื่นๆ คิดเป็นร้อยละ ๓๕.๓๓ ด้านอาชีพของมารดาเกษตรกรรมและอื่น ๆ คิดเป็นร้อยละ ๔๕.๖๗ และรายได้ในครอบครัวสูงกว่า ๑๕,๐๐๐ บาท/เดือน คิดเป็นร้อยละ ๕๗.๓๓

^{๑๑}ประวิทย์ ประชุมทอง, “ศึกษาการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตของข้าราชการ สังกัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จังหวัดกระบี่”, สารนิพนธ์ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย), ๒๕๕๐, ๑๑๑ หน้า.

ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านสนับสนุนที่มีผลต่อความเข้าใจในทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียง โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๔๒ เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการรับรู้ข้อมูล ข่าวสารเกี่ยวกับทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียง อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๓๖ ด้านการเข้าร่วมในกิจกรรมโครงการเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๑๒ ด้านการเข้าฟังบรรยายในรายวิชาเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๕๐ และด้านการรู้จักประเมินตนเองตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๗๑

ความเข้าใจของนักเรียนนายร้อยตำรวจที่มีต่อทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียง ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนนายร้อยตำรวจมีความเข้าใจต่อทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียง โดยรวม พบว่า อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๘๐ เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านความพอประมาณในการใช้จ่าย อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๗๑ ด้านความมีเหตุผลในการใช้จ่าย อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๘๕ และด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดีในการใช้จ่าย อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๗๒^{๑๑}

โสภณ บัวจันทร์ ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษาเชิงเปรียบเทียบหลักพุทธเศรษฐศาสตร์กับเศรษฐกิจพอเพียง มีวัตถุประสงค์คือ ศึกษาหลักพุทธเศรษฐศาสตร์ในพระพุทธศาสนาเถรวาทกับเศรษฐกิจพอเพียง และเพื่อเปรียบเทียบหลักพุทธเศรษฐศาสตร์กับเศรษฐกิจพอเพียง ผลการวิจัยพบว่า

๑. หลักพุทธเศรษฐศาสตร์ หมายถึง สาระสำคัญของวิชาที่ว่าด้วยการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่ประเสริฐที่สุด เป็นศาสตร์กลาง ประกอบด้วย ความหมาย ลักษณะ ปรัชญา อุดมการณ์ โครงสร้าง กระบวนการ และหลักการพุทธเศรษฐศาสตร์เกี่ยวกับการผลิต การบริโภค การแลกเปลี่ยนซื้อขาย และการจัดสรรผลผลิต

๒. หลักเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง แนวทางในการดำเนินชีวิตแบบเรียบง่ายและได้คุณค่าที่สามารถทำตนเองให้เป็นที่พึ่งแก่ตนเอง ประกอบด้วย ความหมาย ที่มาและแนวคิด ปรัชญา อุดมการณ์ โครงสร้าง ลักษณะ กระบวนการ ระบบ และหลักการเศรษฐกิจพอเพียง

๓. จากการเปรียบเทียบหลักพุทธเศรษฐศาสตร์กับเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า การผลิต การบริโภค การแลกเปลี่ยนซื้อขาย และการจัดสรรผลผลิต มีความสอดคล้องกัน โดยที่แท้แล้ว เศรษฐกิจพอเพียง ก็คือ พุทธเศรษฐศาสตร์ มีรากเหง้ามาจากพุทธศาสนา แต่ที่ไม่แน่ว่า เป็นพุทธศาสนา ก็

^{๑๑} จำลึบตำรวจกษิตรีภฏ บุดรมาลา, “ความเข้าใจของนักเรียนนายร้อยตำรวจที่มีต่อทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียง”, สารนิพนธ์ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย), ๒๕๕๐, ๑๑๒ หน้า.

เพราะเป็นองค์ศาสนูปถัมภก จะต้องให้การทำนุบำรุงศาสนาในชาติทุกศาสนา ดังนั้น ก็ใช้คำว่า เศรษฐกิจพอเพียง จึงเป็นคำกลางที่สามารถเข้าใจ และยอมรับได้สำหรับศาสนิกชนในทุกศาสนา”^๒

ประเสริฐ ยังปากน้ำ ได้ศึกษาวิจัยเรื่องแนวคิดทางสังคมว่าด้วยเศรษฐกิจพอเพียงในสังคมไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจและประมวลองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงในสังคมไทย ในด้าน ๑) แนวคิดการพัฒนาแบบเศรษฐกิจพอเพียงในสังคมไทยจากพัฒนาการในอดีตจนถึงปัจจุบัน ๒) วิเคราะห์แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงจากพัฒนาการด้านแนวคิดจากพระราชดำรัสในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ๓) วิเคราะห์แนวคิดและการให้ความหมายของเศรษฐกิจพอเพียงจากนักคิด นักวิชาการในสังคมไทย และ ๔) วิเคราะห์แนวคิดทฤษฎีใหม่ในฐานะรูปธรรมของการประยุกต์แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงไปสู่การปฏิบัติ โดยทั้ง ๔ ด้านนี้ได้ทำการศึกษาโดยใช้วิธีวิจัยเอกสาร ผลการวิจัยพบว่า

๑) แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงในสังคมไทย แท้จริงแล้วก็คือแนวคิดที่มีรากฐานซึ่งมีวิวัฒนาการสืบเนื่องมาจากระบบเศรษฐกิจและวัฒนธรรมของสังคมไทยแท้ ๆ ตั้งแต่อดีตสืบเนื่องมาจนปัจจุบัน ซึ่งชัดเจนมากเมื่อพิจารณาโดยตลอดจากพัฒนาการในช่วงรัตนโกสินทร์ยุคต้นจนถึงปัจจุบัน

๒) แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางการดำเนินชีวิตและวิถีปฏิบัติที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำรัสชี้แนะ แก่พสกนิกรชาวไทยมาโดยตลอดนานกว่า ๓๐ ปี และเป็นแนวทางที่มีความสอดคล้องกับวิถีการดำเนินชีวิตที่ชุมชนในชนบทจำนวนมากปฏิบัติต่อเนื่องกันมาตั้งแต่อดีต ดังปรากฏในกระแสพระราชดำรัสและพระบรมราโชวาทที่เด่นชัดในระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๑๐-๒๕๕๐ และในช่วงหลายปีที่ผ่านมา ได้มีกระบวนการขับเคลื่อนให้แนวคิดนี้ยกสถานะเป็นปรัชญาทางของยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ ซึ่งได้ปรากฏชัดเจนนับตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๘ เป็นต้นมา ดังที่รู้จักกันในนาม “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ทั้งนี้เพื่อปรับทิศทางและแนวทางการพัฒนาประเทศให้ลดความเสี่ยงและมีความสมดุลมากยิ่งขึ้นกว่าที่เป็นอยู่

๓) แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง มีนัยของความหมายในหลาย ๆ มิติแบบองค์รวม คือมีความครอบคลุมทั้งมิติทางด้านความคิด ทางด้านเศรษฐศาสตร์ ทางด้านการพัฒนา ทางด้านเศรษฐกิจ วัฒนธรรมชุมชน ทางด้านการเมือง และทางด้านวัฒนธรรม เป็นต้น และมีองค์ประกอบด้านแนวคิดที่สำคัญ ๓ ประการ คือ เป็นแนวคิดที่เป็นหลักการสากล มีหลักการของฐานคิดแบบองค์รวม มีรากฐาน

^๒ โสภณ บัวจันทร์, “การศึกษาเชิงเปรียบเทียบหลักพุทธเศรษฐศาสตร์กับเศรษฐกิจพอเพียง”, สารนิพนธ์ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย), ๒๕๕๐, ๑๒๕ หน้า.

มาจากหลักพุทธธรรม เป็นแนวคิดที่มีพื้นฐานมาจากวิถีดั้งเดิมของสังคมไทย เป็นแนวคิดที่มีลักษณะเปิด เป็นแนวคิดที่มีอุดมการณ์พึ่งตนเอง และเป็นแนวคิดที่สามารถนำไปปฏิบัติได้

๔) การพัฒนาตามแนวทางทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ ก็คือรูปธรรมของของตัวอย่างในภาคปฏิบัติตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการพัฒนาภาคการเกษตรของสังคมไทย เป็นการพัฒนาที่มุ่งการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันให้แก่ครอบครัว ชุมชน และสังคมประเทศ ให้มีความเข้มแข็งพึ่งตนเองได้ โดยให้ความสำคัญกับการนำทุนของประเทศที่มีศักยภาพและความได้เปรียบด้านอัตลักษณ์และคุณค่าของชาติ ทั้งทุนทางสังคมด้านวัฒนธรรม ทุนทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทุนทางด้านเศรษฐกิจ เป็นต้น มาใช้ประโยชน์ในกระบวนการพัฒนาอย่างบูรณาการและเกื้อกูลกันและกัน โดยมุ่งให้เกิดความสมดุลในประโยชน์ของทุกภาคส่วนในสังคมอย่างเป็นธรรม และเพื่อเสริมสร้างความแข็งแกร่ง มั่นคง ตั้งแต่ระดับรากฐานของสังคมไปสู่ระดับสังคมประเทศโดยรวม เพื่อพร้อมรับกับการเปลี่ยนแปลงจากภายนอกในโลกยุคโลกาภิวัตน์ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน^{๓๓}

วรทัย จารูวัย ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การสร้างความเข้มแข็งของชุมชนตามแนวคิดเศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเองศึกษา กรณีชุมชนประจักษ์ราษฎร์พัฒนา ต.บึงคำพร้อย อ.ลำลูกกา จ.ปทุมธานี”

ผลการศึกษาพบว่า การรวมกลุ่มในลักษณะเศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเองของชุมชนประจักษ์ราษฎร์พัฒนามีมาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๓๘ โดยชาวบ้านรวมตัวกันจัดตั้งกลุ่มอาชีพต่าง ๆ ขึ้น เพื่อทำกิจกรรมการผลิต การขาย การแปรรูปและมีการระดมทุนจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ของชุมชนขึ้นมาอีกครั้งในปลายปี ๒๕๔๔ กลุ่มกองปราบอาสาจัดขึ้นเพื่อให้ชาวบ้านร่วมกันดูแลความสงบเรียบร้อยของชุมชน กิจกรรมเหล่านี้ นอกจากจะก่อให้เกิดรายได้และการมีงานทำภายในชุมชนแล้วยังแสดงให้เห็นความเอื้ออาทรช่วยเหลือเกื้อกูลกันภายในชุมชน ซึ่งทำให้ชุมชนมีความเข้มแข็งและสามารถพึ่งตนเองได้ในระยะยาว ปัจจัยที่มีผลต่อการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนประกอบด้วย ผู้นำ การมีส่วนร่วมของสมาชิก การเรียนรู้และการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน การจัดการและการสนับสนุนจากภายนอก^{๓๔}

^{๓๓}ประเสริฐ ยังปากน้ำ, “แนวคิดทางสังคมว่าด้วยเศรษฐกิจพอเพียงในสังคมไทย”, การค้นคว้าแบบอิสระศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่), ๒๕๕๑, ๗๓๐ หน้า.

^{๓๔}วรทัย จารูวัย, “การสร้างความเข้มแข็งของชุมชนตามแนวคิดเศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเอง : ศึกษากรณีชุมชนประจักษ์ราษฎร์พัฒนา ตำบลบึงคำพร้อย อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี”, วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์), ๒๕๔๕, ๑๑๘ หน้า.

จากการศึกษาความรู้ความเข้าใจเรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ผู้วิจัยจะได้นำไปประกอบการกำหนดกรอบแนวทางการสัมภาษณ์เพื่อศึกษาวิธีการสร้างวิถีปรัชญาเศรษฐกิจและการศึกษาวิถีชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กำหนดวิธีการ ขั้นตอน เกณฑ์การประเมินวิถีชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง รวมทั้งการอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

งานวิจัยเกี่ยวกับวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียง

ชุมพลภัทร์ คงธนารูอนันต์ ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการดำเนินชีวิตและคุณภาพชีวิตตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกรในหมู่บ้านหนองมะจับ ตำบลแม่แฝก อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่อ (๑) ศึกษาถึงลักษณะของการดำเนินชีวิตและคุณภาพชีวิตตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกร (๒) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินชีวิตและคุณภาพชีวิตตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกร และ (๓) ศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินชีวิตตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกร

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ เกษตรกรกลุ่มตัวอย่างในหมู่บ้านหนองมะจับ จำนวน ๑๕๓ ราย สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติการวิเคราะห์ถดถอยพหุ

ผลการศึกษา พบว่า เกษตรกรกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ ๘๖.๘ เป็นเพศชาย โดยมีอายุเฉลี่ย ๕๒ ปี ร้อยละ ๑๐๐ มีสถานภาพสมรส และมีระดับการศึกษาชั้นประถมศึกษา ร้อยละ ๗๘.๔ มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน ๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๐.๑ และร้อยละ ๘๖.๘ ประกอบอาชีพหลักในการทำนา มีรายได้รวมในครัวเรือนเฉลี่ย ๖๘,๕๖๔.๐๕ บาทต่อปี

ผลการศึกษาด้านการดำเนินชีวิตของเกษตรกรในหมู่บ้านหนองมะจับ พบว่า เกษตรกรมีการจัดการที่ดินในการทำการเกษตรหลังจากได้มีการดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง โดยเกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ ๘๘.๓ มีการปลูกพืชหรือเลี้ยงสัตว์ ร้อยละ ๘๘.๐ มีการผลิตเพื่อบริโภคเองในครัวเรือนถ้าเหลือจึงจะขาย เกษตรกรร้อยละ ๕๔.๒ ใช้พื้นที่ในการปลูกกระเทียม และเกษตรกรทั้งหมดร้อยละ ๑๐๐ มีความรู้/รับทราบแนวปฏิบัติตนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงมาจากสื่อโทรทัศน์ มีความตระหนักในการใช้ชีวิตความเป็นอยู่แบบเศรษฐกิจพอเพียงในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ยรวม=๔.๖๓) มีความพอใจในการใช้ชีวิตความเป็นอยู่แบบเศรษฐกิจพอเพียงในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ยรวม=๔.๖๐) มีความภาคภูมิใจหลังใช้ชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียงในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ยรวม=๔.๘๖) เกษตรกรทั้งหมดร้อยละ ๑๐๐ มีความเต็มใจที่จะตัดสินใจเลือกใช้ชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และร้อยละ ๗๑.๘ เป็นผู้มีบทบาทในการตัดสินใจในครอบครัว ร้อยละ ๘๓.๕ ของเกษตรกรระบุว่าไม่มีหน่วยงานจากทางภาครัฐมีส่วนในการสนับสนุนในการตัดสินใจ เกษตรกรมีการจับจ่ายใช้สอยในการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ยรวม=๓.๓๑) ร้อยละ ๕๑.๓ ของ

เกษตรกรใช้เงินทุนตนเองในการลงทุนทำการเกษตร โดยร้อยละ ๕๓.๕ มีการทำบัญชีครัวเรือน ร้อยละ ๕๕.๓ มีรายได้พอต่อรายจ่าย ร้อยละ ๕๕.๓ มีการปลูกฝังเรื่องการประหยัดให้แก่สมาชิกในครอบครัว และร้อยละ ๕๕.๓ มีการวางแผนในการใช้จ่ายเงินประจำเดือนของครอบครัว

ผลการศึกษาด้านคุณภาพชีวิต พบว่า เกษตรกรกลุ่มตัวอย่างมีสุขภาพกายดีมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ ๔.๗๑ และมีสุขภาพจิตที่เป็นปกติ คิดเป็นร้อยละ ๕๘.๖ การทดสอบสมมุติฐานการวิจัย พบว่า มีตัวแปรด้านปัจจัยส่วนบุคคล มีความสัมพันธ์กับปัจจัยด้านการดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นอกจากนี้ยังพบว่า มีตัวแปรในกลุ่มของปัจจัยส่วนบุคคลร่วมกับตัวแปรในด้านการดำเนินชีวิต สามารถทำนายความผันแปรในด้านคุณภาพชีวิตของเกษตรกรได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติอีกด้วย

ปัญหา อุปสรรคของเกษตรกรในการดำเนินชีวิตตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกร พบว่าร้อยละ ๑๘.๖๖ มีปัญหาในด้านเศรษฐกิจ ร้อยละ ๑๓.๖๖ มีปัญหาในด้านการศึกษา และการเรียนรู้ ร้อยละ ๖.๑๒ มีปัญหาในด้านสาธารณสุข ร้อยละ ๔.๕๕ มีปัญหาในด้านสิ่งแวดล้อม และร้อยละ ๓.๐๖ มีปัญหาในด้านสังคมและวัฒนธรรม การที่เกษตรกรในหมู่บ้านนั้นจะดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น ในหมู่บ้านนั้นจะต้องมีการรวมกลุ่มกันเพื่อเป็นที่ปรึกษาซึ่งกันและกัน และต้องมีผู้นำชุมชนที่เข้มแข็งพร้อมที่จะเสียสละเวลาทุกครั้ง เมื่อหมู่บ้านในหมู่บ้านมีปัญหาโดยมีการจัดการประชุมหมู่บ้านเป็นประจำทุกเดือน เพื่อเป็นการถามสารทุกข์สุกดิบของเกษตรกรในหมู่บ้านเป็นประจำ^๔

กฤตพร นุชย์เพชร และคณะ ได้ศึกษาวิจัยเรื่องรูปแบบวิธีการดำเนินงานเศรษฐกิจพอเพียงบ้านเขาตำหนอน หมู่ที่ ๑ ตำบลท่าทองกลาง อำเภอทับปุด จังหวัดพังงา ประเด็นการประเมินครอบครัวเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า ได้อาศัย ตัวชี้วัด ๖x๒ ที่กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย กำหนดไว้ ซึ่งประกอบด้วย การลดรายจ่าย (ครัวเรือนทำสวนครัว, ครัวเรือนปลูกดอกขาบมุข), การเพิ่มรายได้ (ครัวเรือนมีอาชีพเสริม, ครัวเรือนใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม), การประหยัด (ครัวเรือนมีการออมทรัพย์, ชุมชนมีกลุ่มออมทรัพย์), การส่งเสริมการเรียนรู้ (ชุมชนมีการสืบทอดและใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น, ครัวเรือนมีการเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในชีวิตประจำวัน), การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน (ชุมชนใช้วัตถุดิบอย่างยั่งยืนในการประกอบอาชีพ, ชุมชนปลูก

^๔ ชุมพลภัทร์ คงธนจารุอนันต์, “การดำเนินชีวิตและคุณภาพชีวิตตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกรในหมู่บ้านหนองมะจับ ตำบลแม่แฝก อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่”, วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่), ๒๕๕๑, ๑๒๕ หน้า.

ต้นไม้ให้ร่มรื่นเป็นหมู่บ้านนาอยู่), และการเอื้ออารีต่อกัน (ชุมชนมีการช่วยเหลือดูแลคนจน คนด้อยโอกาส และคนประสบปัญหา, ชุมชนรู้จักสามัคคี) เป็นตัวชี้วัด แต่งานวิจัยชิ้นนี้เสนอแนะว่าไม่ควรนับจำนวนกิจกรรมตาม ๖x๒ เพราะไม่สามารถวัดวิถีได้ แต่ละคนแต่ละครอบครัว ไม่จำเป็นต้องทำ ต้องมีกิจกรรมที่กำหนดนั้น ๆ เสมอไป ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของแต่ละคน แต่ละครอบครัว ควรไปเฝ้า ศึกษา สังเกตพฤติกรรม วิถีคิด วิถีทำ วิถีการดำเนินชีวิต^{๑๖}

กังสาดล อยู่เย็น ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง พลวัตชุมชนบ้านเปรี๊ดในภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการพัฒนาของชุมชนในด้านเศรษฐกิจ โดยศึกษาลักษณะและปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อลักษณะเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชน โดยใช้แนวคำถามประกอบการสัมภาษณ์ และแนวการสังเกตเป็นเครื่องมือในการศึกษา

ผลการวิจัยพบว่า พัฒนาการทางด้านเศรษฐกิจของชุมชนบ้านเปรี๊ดในเริ่มจากระบบเศรษฐกิจแบบดั้งเดิมที่ผลิตเพื่อการบริโภคภายในครัวเรือน ต่อมา มีการปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตและรูปแบบการผลิตเพื่อขาย โดยการปลูกพืชเศรษฐกิจ และการสัมปทานป่าไม้ ทำให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชน สมาชิกส่วนหนึ่งได้มีความพยายามปรับเปลี่ยนวิถีการดำรงชีวิตและรูปแบบการผลิตตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงด้วย โดยใช้รูปแบบการผลิตแบบเกษตรทางเลือกเข้ามาปฏิบัติ การบริโภคที่มีความเรียบง่าย โดยคำนึงถึงสุขภาพและสิ่งแวดล้อม มีการพัฒนาขีดความสามารถในการเรียนรู้อย่างเท่าทัน ในความสัมพันธ์กับบุคคลภายนอกได้ใช้ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ช่วยเหลือเกื้อกูลกันในชุมชน ในการแบ่งปันปันส่วน ปัจจัยการผลิตให้แก่ญาติพี่น้อง เพื่อนบ้าน และชุมชน การศึกษาได้พบว่าปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อลักษณะเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนบ้านเปรี๊ด คือ ผู้นำ กลุ่มและองค์กร กระบวนการเรียนรู้ ค่านิยม การดำเนินชีวิตด้านสังคม วัฒนธรรม เทคโนโลยี ภูมิปัญญาทรัพยากรธรรมชาติ และการดำเนินชีวิตเศรษฐกิจและภาวะหนี้สิน

ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องกับการทำงานในชุมชน คือ ควรมีการพัฒนาศักยภาพของผู้นำและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชนให้มากขึ้น โดยควรส่งเสริมให้มีความรู้ วิชาทัศน์ แนวคิดที่ชัดเจน โดยเฉพาะเกี่ยวกับแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้การทำงานในชุมชนมีประสิทธิภาพ เกิดพลังและเกิดความเข้มแข็ง การพัฒนาควรเปิดโอกาสให้ชาวบ้านเข้ามามีส่วนร่วม

^{๑๖} กฤตพร บุญชูเพชร และคนอื่น ๆ, “รูปแบบวิธีการดำเนินงานเศรษฐกิจพอเพียง บ้านเขาดำหนอน-หมู่ที่ ๑ ตำบลถ้ำทองหลาง-อำเภอทับปุด จังหวัดพังงา”, (นครศรีธรรมราช : ศูนย์ช่วยเหลือทางวิชาการพัฒนาชุมชน เขตที่ ๘ นครศรีธรรมราช, ๒๕๕๑), หน้า ๑๒.

เน้นการประสานความร่วมมือและสร้างความเข้าใจอันดีต่อประชาชนในชุมชน โดยมุ่งสนองความต้องการที่แท้จริงของชุมชนและคำนึงถึงฐานทรัพยากรและศักยภาพของชุมชนเป็นสำคัญ^{๓๓}

ภาคินวัฒน์ สุทธิสุข ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง เศรษฐกิจพอเพียงกับวิถีชีวิตของมุสลิมในบ้านหัวฝาย อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิถีชีวิตด้านสังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมของมุสลิมในบ้านหัวฝาย รวมทั้งความสอดคล้องวิถีชีวิตของมุสลิมในบ้านหัวฝายกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีวิธีการศึกษาข้อมูล คือ การสังเกตอย่างมีส่วนร่วมและการสังเกตอย่างไม่มีส่วนร่วม การศึกษาข้อมูลทุติยภูมิ การสนทนากลุ่ม สัมภาษณ์เจาะลึกแบบมีโครงสร้างและไม่มีโครงสร้าง การสนทนาพูดคุยทั้งอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ

ผลการศึกษาวิถีชีวิตด้านสังคมพบว่า มุสลิมในบ้านหัวฝายอพยพมาจากมณฑลยูนนาน ประเทศจีน ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๕๕ ประกอบอาชีพเกษตรกรรมร้อยละ ๔๘ มีการรวมกลุ่มกันจัดตั้งสหกรณ์ผู้ปลูกหัวหอมใหญ่ฝาง และศูนย์ฟื้นฟูคุณภาพชีวิต มีความสัมพันธ์ที่ดีทั้งภายในครอบครัวภายในชุมชน เพื่อนบ้าน คณะกรรมการมัสยิดฮัจญ์มีการบริหารเป็นอย่างดี โดยใช้คุณธรรม มีศาสนสถานที่สำคัญคือมัสยิด เพื่อใช้ในการประกอบศาสนกิจและจัดกิจกรรมต่าง ๆ มีโรงเรียนบ้านหัวฝาย โรงเรียนสอนภาษาจีน โรงเรียนสอนศาสนาอิสลาม และโรงเรียนสอนท่องจำคัมภีร์อัลกุรอานทำให้มุสลิมในบ้านหัวฝายมีการเรียนรู้ตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ ร้อยละ ๘๔.๓๑ เรียนภาษาจีนร้อยละ ๖๘.๐๐ และเรียนภาษาอิสลาม ร้อยละ ๔๑.๑๘

ผลการศึกษาวิถีชีวิตด้านวัฒนธรรม พบว่า มุสลิมในบ้านหัวฝายมีความเชื่อว่าพระองค์อัลลอฮ์ (ซ.บ.) เป็นผู้สร้างจักรวาลและสิ่งต่าง ๆ ในโลกนี้ขึ้นมา โดยมนุษย์ทั้งหมดในโลกนี้เกิดมาจากมนุษย์คู่แรกของโลก คือ อาดัมกับฮิว่า ซึ่งทุกคนในโลกนี้มาเพื่อทดสอบความภักดีและบริหารจัดการโลกนี้ให้เจริญก้าวหน้าและรักษาสภาพแวดล้อมให้มีความสมดุลทางนิเวศวิทยาตลอดไป โดยต้องแสวงหาปัจจัยยังชีพในโลกนี้เพื่อครอบครัว โดยไม่ละทิ้งการปฏิบัติตนในด้านศาสนา ต้องมีความซื่อสัตย์ อุดม พยายาม พากเพียร พอใจในสิ่งที่ตนมีอยู่ พอเพียง และเอื้อเฟื้อ

ผลการศึกษาวิถีชีวิตด้านเศรษฐกิจ พบว่า มุสลิมในบ้านหัวฝาย ไม่มีเงินออม ร้อยละ ๖๘.๐๐ ประกอบกับไม่มีกองทุนเพื่อการกู้ยืมแบบไม่มีดอกเบี้ย จึงมีหนี้สิน ร้อยละ ๓๖.๐๐ เนื่องจากมีการกู้เงินจากกองทุนหมู่บ้าน และจากธนาคาร ซึ่งมีดอกเบี้ยสูง

^{๓๓} กังสตาล อยู่เย็น, “พลวัตชุมชนบ้านเปรี๊ตในภายใต้แนวความคิดเศรษฐกิจพอเพียง”, วิทยานิพนธ์พัฒนาชุมชนมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์), ๒๕๔๔, ๑๔๑ หน้า.

ผลการศึกษาวีถิชีวิตด้านสิ่งแวดล้อม พบว่า บ้านหัวฝาย มีไฟฟ้า น้ำประปา โทรศัพท์ สาธารณะ มีถนนลาดยาง มีสถานีอนามัย มีโรงพยาบาล มีแม่น้ำมาวไหลผ่านชุมชน มุสลิมในบ้านหัวฝายมีการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่ราบและพื้นที่ราบตามเชิงเขา เพื่อทำเกษตรและตั้งถิ่นฐาน แต่มีการใช้สารเคมีปริมาณมากถึงร้อยละ ๕๖.๐๐ ก่อให้เกิดอันตรายในด้านคุณภาพชีวิต และมีผลกระทบต่อสภาพแวดล้อม

ผลการศึกษาความสอดคล้องวิถีชีวิตของมุสลิมในบ้านหัวฝายกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า มุสลิมบ้านหัวฝายมีวิถีชีวิตด้านสังคม และวัฒนธรรมที่สอดคล้องกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงระดับมาก ร้อยละ ๘๕.๕๗ และ ๘๖.๒๒ ตามลำดับ มีวิถีชีวิตด้านเศรษฐกิจที่สอดคล้องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงระดับปานกลาง คือ ร้อยละ ๖๓.๓๓ และมีวิถีชีวิตด้านสิ่งแวดล้อมที่สอดคล้องกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ระดับน้อย คือร้อยละ ๔๘.๖๐^{๒๒}

งานวิจัยที่เกี่ยวกับการสร้างวิถีชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

กฤตพร บุญย์เพชร และคณะ ได้ศึกษาวิจัยเรื่องรูปแบบวิธีการดำเนินงานเศรษฐกิจพอเพียงบ้านเขาตำหนอน หมู่ที่ ๑ ตำบลถ้ำทองกลาง อำเภอทับปุด จังหวัดพังงา พบว่า มีวิธีการที่เรียกว่าเป็นไปตามรูปแบบที่หน่วยงานภาครัฐกำหนด กล่าวคือ อำเภอทับปุดได้กำหนดให้หมู่บ้านนี้เป็นหมู่บ้านเป้าหมายที่จะดำเนินงานเศรษฐกิจพอเพียง เป็นหมู่บ้านต้นแบบ หรือเป็นหมู่บ้านตัวอย่าง หมู่บ้านนี้เป็นหมู่บ้านที่ได้รับการพัฒนามาก่อนแล้ว มีกิจกรรม งาน โครงการ ของหน่วยงานภาครัฐมากอยู่ก่อนแล้ว เมื่อประกาศเป็นหมู่บ้านเป้าหมายก็ระดมสรรพกำลังของหน่วยราชการลงไประลอกใหญ่อีกครั้ง กำหนด ตัวชี้วัด ที่เรียกว่า ๖x๒ ประกอบด้วย หน่วยงานกำหนดกิจกรรมที่กำหนดในตัวชี้วัดนั้นให้ชาวบ้านทำ ตามลักษณะงานของแต่ละหน่วยงาน เช่น หน่วยงานเกษตรจังหวัด อำเภอ ก็สนับสนุนให้มีการปลูกผัก ปลูกไม้ผล ทำไร่นาสวนผสม สำนักงานพัฒนาที่ดินสนับสนุนการทำปุ๋ยหมัก หน่วยงานป่าไม้ งานอนุรักษ์ก็ประกาศป่าในชุมชนเป็นป่าหวงห้าม ธนาคารเพื่อการเกษตรก็สนับสนุนเรื่องการจดบัญชี เพราะเชื่อว่า เข้าใจว่าถ้าชาวบ้านทำกิจกรรม โครงการต่าง ๆ ดังกล่าวแล้ว ก็เรียกว่าหมู่บ้านนี้เป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง แต่ในความเป็นจริงวิถีชีวิตของชาวบ้านไม่เป็นไปตามแบบปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพราะชาวบ้านมีความเค็ดรื้อนในการดำรงชีวิตเช่นเดิม โครงการกิจกรรมต่าง ๆ ทำให้เกิดปัญหาหนี้สิน ที่เห็นชัดเจนที่สุดคือ กิจกรรม โครงการบางอย่างได้เลิกทำ

^{๒๒}ภาควิชาวัฒนธรรม สุขุมสุข, “เศรษฐกิจพอเพียงกับวิถีชีวิตของมุสลิมในบ้านหัวฝาย อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่”, วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยแม่โจ้), ๒๕๔๘, ๑๕๕ หน้า.

ไปแล้ว ที่ทำเพราะให้เป็นไปตามอำเภอกำหนด แต่มิได้ทำให้วิถีชีวิต พฤติกรรมของชุมชนเป็นไปตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแต่อย่างใด^{๑๕}

จากการศึกษาข้างต้น ผู้วิจัยจะกำหนดกรอบแนวทางการสัมภาษณ์ สังกัด กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาวิถีชีวิต ออกแบบวิธีการประเมิน การกำหนดตัวชี้วัด เกณฑ์วัด การอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

๒.๔ สรุปกรอบแนวคิด

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้สรุปเนื้อหาสาระเป็นแนวคิดของผู้วิจัยเอง เพื่อประโยชน์ในการศึกษาวิจัยตามที่กำหนดไว้ในวัตถุประสงค์ ซึ่งแยกเนื้อหาได้ ๓ ประเด็น ดังนี้

ประเด็นที่ ๑ ศึกษาความรู้ความเข้าใจในปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พบว่ามีหลายนัย ทั้งเป็นรูปธรรมและนามธรรมครอบคลุมทุกเรื่อง ทุกด้าน อาจจะทำให้ได้ว่าปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงคือความคิดในการดำเนินชีวิต พัฒนาประเทศชาตินั้นเอง ส่วน นิยาม ๓ ห่วง ๒ เงื่อนไข นั้น เป็นเพียงสรุปหนึ่งของคณะทำงานที่คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สภาพัฒน์) ตั้งขึ้นคณะกรรมการคณะนี้มี ดร.จิรายุ อิศรางกูร ณ อยุธยา เป็นประธาน ทำการศึกษาวิเคราะห์จากพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว แล้วสรุปเป็น ๓ ห่วง ๒ เงื่อนไข แม้จะถวายให้พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระราชวินิจฉัยแล้วทรงลงพระปรมาภิไธยแล้วก็ตามก็เป็นเพียงบทสรุปหนึ่งเท่านั้น ยังมีความคิด ความเห็นที่แตกต่างอีกมากมาย ตามที่ปรากฏในเอกสารข้างต้นแล้ว ในความคิดส่วนตัวของผู้วิจัย เห็นคล้ายตามบทสรุปตามพระดำรัสของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีที่ว่า “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงคือการรู้เท่าทัน พึ่งตนเองและไม่สุดโต่ง”

ประเด็นที่ ๒ การประเมินวิถีชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง พบว่ามีวิธีการอยู่ ๒ วิธี คือ

๑. การประเมินที่วิถีชีวิต เป็นการสังเกตพฤติกรรมปกติของการดำเนินชีวิตประจำวันของแต่ละคน ครอบคลุม ๓ วิธีคือ วิธีคิด วิธีทำ และกิจกรรมที่เป็นรูปธรรม

๒. การประเมินที่กิจกรรม หมายถึง การวัด นับปริมาณ โครงการ/กิจกรรมตามที่รัฐหรือหน่วยงานที่กำหนดเกณฑ์ ปริมาณกิจกรรม ลักษณะกิจกรรมอาจต่างกันแต่คล้ายคลึงกัน หรือผนวกเข้าด้วยกัน เช่น การวัดตามเกณฑ์ ๖×๒ หรือ ๓๒ ตัวชี้วัดของกระทรวงมหาดไทย เป็นต้น

^{๑๕} กฤตพร บุษย์เพชร และคนอื่น ๆ, “รูปแบบวิธีการดำเนินงานเศรษฐกิจพอเพียง บ้านเขาตำหนอน หมู่ที่ ๑ ตำบลลำทองหลวง อำเภอทับปุด จังหวัดพังงา”, อ้างแล้ว, หน้า ๒๐.

ประเด็นที่ ๓ วิธีการสร้างวิถีเศรษฐกิจพอเพียง จากการศึกษาทัศนคติของบุคคลต่าง ๆ เพื่อศึกษาวิธีการสร้างวิถีชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ผู้วิจัยสามารถแยกวิธีการสร้างวิถีชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้ ๓ วิธี กล่าวคือ

๑. การเน้นที่การสร้างความรู้ความเข้าใจในเหตุผลความจำเป็น ที่มาที่ไปของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยที่จะต้องย้ำเน้นให้เห็นถึงพระราชประสงค์ เจตนารมณ์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ทรงห่วงใยในความทุกข์ร้อนของพสกนิกรชาวไทย อันเนื่องมาจากการพัฒนาที่ผ่านมา การทำให้ประชาชนตระหนัก รักในหลวง ภคินีนาถสราญ คหวงษ์ ที่ทำเพราะเพียงแต่รู้ว่าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงตรัส ทรงเป็นต้นแบบ ทรงมีพระมหากรุณาธิคุณ จึงทำให้ในหลวง ความรู้ความเข้าใจนี้ครอบคลุมเนื้อหาที่มาของเหตุวิกฤตที่เผชิญอยู่ในปัจจุบัน ซึ่งจะต้องศึกษา ออกแบบ เนื้อหาวิธีการให้การเรียนรู้ต่อไป

๒. การอธิบายเศรษฐกิจพอเพียงด้วย นิยาม ๓ ห่วง ๒ เงื่อนไข แล้วสนับสนุนกิจกรรมหรือกำหนดโครงการให้ประชาชนในชุมชนดำเนิน

๓. การสนับสนุนกิจกรรม แล้วถอดความรู้เชิงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจากกิจกรรม

วิธีการที่เห็นพ้องต้องกันมากที่สุดคือวิธีการที่ ๑ คือ การเน้นที่การสร้างความรู้ความเข้าใจในเหตุผลความจำเป็น ที่มาที่ไปของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เห็นด้วยกับการสนับสนุนกิจกรรม โครงการ แต่ต้องถอดการเรียนรู้จากกิจกรรมเชื่อมโยงเข้าหาปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแต่แบบต้องใช้งินมาก ลงทุนมากไป สู้แบบที่ ๑ ไม่ได้ ถอนข้างไม่เห็นด้วยกับการกำหนดโครงการ กิจกรรม จากส่วนราชการให้ประชาชนทำ เพราะเห็นอย่างชัดเจนว่าไม่ยั่งยืน สักแต่ทำโดยไม่เข้าใจปรัชญา ที่สุดก็ล้มเลิกไป

ในทัศนะของผู้วิจัยเห็นว่า ต้องเริ่มจากกระบวนการสร้างการเรียนรู้ เป็นสำคัญ เพื่อให้ระเบิดจากข้างใน เนื้อหาอาจครอบคลุมในหลายประเด็น ด้วยวิธีการให้การเรียนรู้ที่หลากหลาย เช่น การจัดเวที การเข้าค่ายปฏิบัติจริง การศึกษาดูงาน เป็นต้น เมื่อประชาชนเข้าใจดีแล้วหรือทำไประยะหนึ่งแล้วพอจะเข้าใจแล้ว จึงเสริมต่อด้วยการสนับสนุนกิจกรรม โครงการ และถอดความรู้จากกิจกรรมเชื่อมโยง ไปถึงความรู้ความเข้าใจเชิงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ผู้วิจัยจะนำความรู้ความเข้าใจตามกรอบแนวคิดที่ได้จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ไปกำหนดกรอบการสัมภาษณ์และสังเกตในการศึกษาตามวัตถุประสงค์แต่ละข้อ อีกทั้งได้นำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

๑. สัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างประเด็นแนวคิดวิธีการสร้างวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียง
๒. สัมภาษณ์ – สังเกต กลุ่มตัวอย่างประเด็นการศึกษาวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียง
๓. สัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างประเด็นแนวคิดวิธีการสร้างวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียง เฉพาะชุมชนลุ่มน้ำพันดอน

บันทึกการสัมภาษณ์ สังเกต ตามประเด็นวิจัย
ด้วยเทคนิควิธีการต่าง ๆ

วิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)
จากการบันทึก การสัมภาษณ์ และการสังเกต

สรุปและอภิปรายผล

บทที่ ๓

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัย เรื่อง การสร้างวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชนลุ่มน้ำพันโตน ตำบลปลายพระยา อำเภอปลายพระยา จังหวัดกระบี่ เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) รายละเอียดวิธีการศึกษาวิจัยของวัตถุประสงค์แต่ละข้อแตกต่างกัน จึงขอแยกแยะแจกแจงวิธีการศึกษาวิจัยตามวัตถุประสงค์ คือ การศึกษาวิถีชีวิตของประชาชนชุมชนลุ่มน้ำพันโตน และการศึกษาวิธีการสร้างวิถีชีวิตปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนลุ่มน้ำพันโตน

ก่อนการดำเนินการ ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ ๑ ผู้วิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์และสังเกต และตามวัตถุประสงค์ข้อที่ ๒ ผู้วิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์และศึกษาเอกสารที่หน่วยงาน/หมู่บ้าน/ชุมชน ได้จัดทำไว้ โดยประสานงานกับคณะกรรมการประเมินวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียงชุมชนลุ่มน้ำพันโตน เพื่อเรียนรู้แจ้งเรื่องการศึกษาวิจัยทั้งหมด ขอคำปรึกษา แนะนำ เครื่องมือ (กรอบแนวคิด เพื่อการสัมภาษณ์ สังเกต) วิธีการ ขั้นตอนต่าง ๆ ในการศึกษาวิถีชีวิตตามวัตถุประสงค์ข้อที่ ๑ ได้ประสานงานพบปะพูดคุยกับพัฒนากรอำเภอปลายพระยาผู้รับผิดชอบตำบลปลายพระยา และผู้นำชุมชนในพื้นที่ที่ไม่เป็นทางการ เพื่อชี้แจงและทำความเข้าใจ ขอความร่วมมือในการศึกษาวิจัย และตามวัตถุประสงค์ข้อที่ ๒ ได้ประสานงานพบปะพูดคุยกับพัฒนากรอำเภอปลายพระยาผู้รับผิดชอบอำเภอปลายพระยา เพื่อชี้แจงและทำความเข้าใจ ขอความร่วมมือ ในการศึกษาวิจัย และขอรายชื่อกลุ่มบุคคลที่ขอเข้าพบและสัมภาษณ์ ประสานงานนัดแนะกับบุคคลดังกล่าวเพื่อขอเข้าพบและสัมภาษณ์ โดยมีวิธีการดำเนินงาน ดังนี้

- ๓.๑ ประชากรที่ศึกษา
- ๓.๒ วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่าง
- ๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
- ๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม
- ๓.๕ การตรวจสอบข้อมูล
- ๓.๖ การวิเคราะห์ข้อมูล

๓.๑ ประชากรที่ศึกษา

การศึกษาวีถิชีวิตของประชาชนชุมชนลุ่มน้ำพัน โตน ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ ๑ เพื่อศึกษาวีถิชีวิตของประชาชนชุมชนลุ่มน้ำพัน โตน ประชากรคือราษฎร/ครัวเรือน ที่อาศัยอยู่ในเขตชุมชนลุ่มน้ำพัน โตน (หมู่ที่ ๑, ๒, ๔ และหมู่ที่ ๘ ตำบลปลายพระยา อำเภอปลายพระยา จังหวัดกระบี่)

การศึกษาวีถิชีวิตการสร้างวีถิชีวิตปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนลุ่มน้ำพัน โตน ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ ๒ เพื่อศึกษาวีถิชีวิตการสร้างวีถิชีวิตปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนลุ่มน้ำพัน โตน ประชากรคือกลุ่มบุคคลที่มีบทบาทในการทำงานขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนลุ่มน้ำพัน โตน

๓.๒ วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาวีถิชีวิตของประชาชนชุมชนลุ่มน้ำพัน โตนตามวัตถุประสงค์ข้อที่ ๑ เพื่อศึกษาวีถิชีวิตของประชาชนชุมชนลุ่มน้ำพัน โตน ประชากร คือราษฎร/ครัวเรือน ที่อาศัยอยู่ในเขตชุมชนลุ่มน้ำพัน โตน การสุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) โดยผู้วิจัยร่วมกับคณะกรรมการประเมินวีถิชีวิตเศรษฐกิจพอเพียงชุมชนลุ่มน้ำพัน โตนและผู้นำชุมชนเดินไปสัมภาษณ์ไป พบครัวเรือนไหนที่พร้อมจะให้สัมภาษณ์ ก็ถือครัวเรือนนั้นเป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด จำนวน ๕๐ คน/ครัวเรือน (ดังรายชื่อในภาคผนวก)

การศึกษาวีถิชีวิตการสร้างวีถิชีวิตปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนลุ่มน้ำพัน โตน ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ ๒ เพื่อศึกษาวีถิชีวิตการสร้างวีถิชีวิตปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนลุ่มน้ำพัน โตน ประชากรคือกลุ่มบุคคลที่มีบทบาทในการทำงานขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนลุ่มน้ำพัน โตน การสุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย โดยผู้วิจัยร่วมกับนายอำเภอปลายพระยา พัฒนาการอำเภอปลายพระยา คัดเลือกเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๒๐ คน (ดังรายชื่อในภาคผนวก)

๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาวีถิชีวิตของประชาชนชุมชนลุ่มน้ำพัน โตน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ เรียกว่า “การสัมภาษณ์เพื่อศึกษาวีถิชีวิตของประชาชนชุมชนลุ่มน้ำพัน โตน” โดยคณะกรรมการประเมินวีถิชีวิตเศรษฐกิจพอเพียงชุมชนลุ่มน้ำพัน โตนร่วมกันกำหนดเป็นกรอบแนวคิดเพื่อใช้เป็นกรอบในการสัมภาษณ์หรือการสังเกต

การศึกษาวีถิชีวิตการสร้างวีถิชีวิตปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนลุ่มน้ำพัน โตน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ เรียกว่า “การสัมภาษณ์เพื่อศึกษาวีถิชีวิตการสร้างวีถิชีวิตปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนลุ่มน้ำพัน โตน” โดยผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวทางดังกล่าว แล้ว

ให้คณะกรรมการประเมินวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียงชุมชนลุ่มน้ำพัน โตนร่วมกันพิจารณาความเหมาะสม

๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม

ในการศึกษาวิถีชีวิตของประชาชนชุมชนลุ่มน้ำพัน โตน การเก็บข้อมูลผู้วิจัยและคณะกรรมการประเมินวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียงชุมชนลุ่มน้ำพัน โตน เข้าไปคลุกคลีในพื้นที่วิจัย เพื่อสังเกต สัมภาษณ์ การดำรงชีวิตของกลุ่มตัวอย่าง จดบันทึกวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชนลุ่มน้ำพัน โตน ตามแบบบันทึก และผู้วิจัย สังเกต บันทึกการสัมภาษณ์ บันทึกเสียง ถ่ายภาพ บันทึกวิดีโอ

ในการศึกษาวิธีการสร้างวิถีชีวิตปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนลุ่มน้ำพัน โตน การเก็บข้อมูลผู้วิจัยเข้าพบและสัมภาษณ์ พูดคุยตามกรอบแนวทางที่ได้กำหนดไว้แล้ว จดบันทึกการสัมภาษณ์ บันทึกเสียง ถ่ายภาพ บันทึกวิดีโอ โดยมีคณะกรรมการประเมินวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียงชุมชนลุ่มน้ำพัน โตนเข้าร่วมสังเกตการณ์ด้วย

๓.๕ การตรวจสอบข้อมูล

ในการศึกษาวิถีชีวิตของประชาชนชุมชนลุ่มน้ำพัน โตน ผู้วิจัยได้ตรวจสอบข้อมูลโดยการเปรียบเทียบระหว่างการจดบันทึกการสัมภาษณ์กับการบันทึกเสียง และการบันทึกของคณะกรรมการประเมินวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียงชุมชนลุ่มน้ำพัน โตนที่ได้ร่วมสังเกตการณ์ด้วย

ในการศึกษาวิธีการสร้างวิถีชีวิตปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนลุ่มน้ำพัน โตน ผู้วิจัยได้ตรวจสอบข้อมูลโดยการเปรียบเทียบระหว่างการจดบันทึกการสัมภาษณ์กับการบันทึกเสียง และการบันทึกของคณะกรรมการประเมินวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียงชุมชนลุ่มน้ำพัน โตนที่ได้ร่วมสังเกตการณ์ด้วย

๓.๖ การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาวิถีชีวิตของประชาชนชุมชนลุ่มน้ำพัน โตน คณะกรรมการประเมินวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียงชุมชนลุ่มน้ำพัน โตน จะนำเอาผลการสัมภาษณ์ สังเกตทั้งหมดมาเปรียบเทียบ ให้ความเห็นตามตัวชี้วัดและเกณฑ์ที่กำหนดไว้ โดยคณะกรรมการแต่ละคนจะให้ความเห็นส่วนตัวก่อน แล้วนำเข้าไปประชุมเพื่อวินิจฉัยร่วมกัน อภิปรายผลการศึกษาเพื่อประเมินว่ากลุ่มตัวอย่างมีวิธีการดำเนินชีวิตเป็นไปปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงหรือไม่ อย่างไร

บทที่ ๔ พื้นที่ศึกษา

การศึกษาวิจัย เรื่อง การสร้างวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชนลุ่มน้ำพันโตน ตำบลปลายพระยา อำเภอปลายพระยา จังหวัดกระบี่ ผู้วิจัยได้เลือกพื้นที่ศึกษาวิจัยที่ชุมชนลุ่มน้ำพันโตน ซึ่งเป็นที่ตั้งของหมู่บ้านที่ตั้งอยู่รายรอบลุ่มน้ำพันโตนหรือบ้านปากน้ำ ประกอบด้วยหมู่ที่ ๑, ๒, ๔ และหมู่ที่ ๘ ตำบลปลายพระยา อำเภอปลายพระยา จังหวัดกระบี่ ซึ่งมีข้อมูลชุมชน ดังต่อไปนี้

- ๔.๑ สภาพทั่วไปของชุมชนลุ่มน้ำพันโตน
- ๔.๒ ประวัติความเป็นมาของชุมชนลุ่มน้ำพันโตน
- ๔.๓ โครงการต่าง ๆ และกิจกรรม
- ๔.๔ แนวทางการบริหาร/การดำเนินงานของชุมชนลุ่มน้ำพันโตน

๔.๑ สภาพทั่วไปของชุมชนลุ่มน้ำพันโตน

ภูมิประเทศ พื้นที่เป็นที่ราบเชิงเขา ลาดเทลงสู่ลำคลอง กล่าวคือ เป็นพื้นที่ถูกโอบล้อมด้วยควนชาวบ้านเรียกว่า “ควนยิงหมี่” อยู่ทางทิศตะวันออก ในเขตของหมู่ที่ ๔ และเขาคือ “เขาเขน-เขาทอง” อยู่ทางทิศตะวันตก ในเขตหมู่ที่ ๒ พื้นที่เป็นที่ลาดเทมีน้ำไหลไปสู่ลำคลอง ซึ่งอยู่ส่วนกลาง ๆ ของชุมชน โดยไหลลงไปสู่คลองหยา คลองหูโตน และคลองพระยา

เนื้อที่ มีประมาณ ๑๕,๐๐๐ ไร่ เป็นเขตป่าสงวนประมาณ ๕,๐๐๐ ไร่ เป็นเนื้อที่ทำกิน-อาศัยของราษฎรประมาณ ๑๐,๐๐๐ ไร่

เอกสารสิทธิ์ มีเอกสารสิทธิ์ ประเภท น.ส.๓, น.ส.๓ ก, สก.๑, สหกรณ์นิคม ได้จัดสรรที่ทำกินแก่ราษฎร ออกเอกสาร กสน.๓, กสน.๕ และอีกบางส่วนยังไม่มีเอกสารสิทธิ์

ประชากร จำนวน ๘๖๕ ครัวเรือน ประชากรประมาณ ๔,๖๕๔ คน

อาชีพ ส่วนใหญ่เป็นอาชีพเกษตรกร มีพืชเศรษฐกิจ หลักคือ ยางพารา และปาล์มน้ำมัน อีกทั้งมีการเกษตรแบบหว่านไถปลายนาคสมผสาน

การศึกษา ประชาชนทุกคนจบการศึกษาภาคบังคับทั้งหมด โดยจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น - มัธยมศึกษา ร้อยละ ๖๘, ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ร้อยละ ๒๐, ปริญญาตรี ร้อยละ ๑๐, สูงกว่าปริญญาตรี ร้อยละ ๒ และในชุมชนนี้มีหลายท่านที่มีตำแหน่งหน้าที่ใน

ระดับสูงและตำแหน่งสำคัญ ๆ เช่น ผู้พิพากษา ผู้บริหารระดับสูงของแต่ละหน่วยงาน อาจารย์ระดับมหาวิทยาลัย ฯลฯ

การนับถือศาสนา - วัฒนธรรมประเพณี ประชาชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ และยังประเพณีท้องถิ่นที่สำคัญ เช่น งานบุญวันสารทเดือนสิบ, ประเพณีชักพระ, กิจกรรมวันสงกรานต์, การละเล่นพื้นบ้าน, หนังตะลุง, มโนราห์, เพลงบอก, เพลงมอลี เป็นต้น

สาธารณประโยชน์ มีดังนี้

- วัดที่มุขาราม เป็นวัดเก่าแก่ตั้งแต่ยุคต้นรัตน โกสินทร์เป็นศูนย์รวมจิตใจของคนในลุ่มน้ำพัน โคนอย่างแท้จริง มีพ่อท่านทิด พ่อท่านรุ่ง เป็นที่เคารพนับถือ เชื่อกันว่าเป็นพระที่ศักดิ์สิทธิ์

- โรงเรียนวัดที่มุขาราม โรงเรียนเก่าแก่อายุกว่า ๑๐๐ ปี เป็นศูนย์รวมการศึกษาของคนในชุมชน แม้ระยะหลังจะมีการจัดตั้ง โรงเรียนชุมชนนี้เพิ่มขึ้น คือ โรงเรียนคลองพระยา และโรงเรียนวัดนที แต่โรงเรียนวัดที่มุขารามก็ยังเป็นศูนย์กลางกิจกรรมทางด้านการศึกษาดั้งเดิม และชาวบ้านยังกล่าวขานถึงความเป็นบรมครูของนายลับ บุญยเพชร ผู้ก่อตั้งโรงเรียนนี้มาจนถึงปัจจุบันอีกด้วย

- ที่พักสงฆ์เขาเขน เป็นที่พักสงฆ์ที่มีมานานร่วม ๑๐๐ ปี มีสภาพความเป็นป่าเขา คั้งเดิม เพราะเป็นที่ชาวบ้านมีความเกรงกลัว ทั้งยังเคารพนับถือถือเทวดา ที่เรียกว่า “พ่อท่านเขาเขน - เขาทอง” ซึ่งเชื่อกันว่าเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ที่เป็นศูนย์รวมจิตใจของประชาชนในลุ่มน้ำแถบนี้อีกแห่งหนึ่งด้วย

- โคนหูโคน โคนคือเป็นแหล่งน้ำธรรมชาติประเภทน้ำตก ชาวบ้านเรียกว่า “หู โคน” มีความเชื่อกันว่า เป็นที่อาศัยของเทวดายอดน้ำ เทพพญานาคหรืองูใหญ่ ในปีหนึ่ง ๆ ช่วงฤดูแล้งชาวบ้านจะได้อาศัยน้ำจากหู โคนนี้มาใช้ในการอุปโภคบริโภค อีกทั้งเป็นแหล่งต้นน้ำของคลองทั้ง ๓ สาย ที่กล่าวข้างต้นแล้วด้วย และชาวบ้านเล่าขานต่อกันมาว่า ในช่วงฤดูฝนจะมีพญางูลงมาเล่นน้ำทุกปี

๔.๒ ประวัติความเป็นมาของชุมชนลุ่มน้ำพัน โคน

ชุมชนลุ่มน้ำพัน โคนหรือบ้านปากน้ำ ประกอบด้วย ๔ หมู่บ้าน คือ หมู่ที่ ๑ บ้านปากน้ำ หมู่ที่ ๒ บ้านเขาเขน หมู่ที่ ๔ บ้านคลองพระยา (แยกมาจากหมู่ที่ ๑) และหมู่ที่ ๘ บ้านโคกเจ๊ก (แยกมาจากหมู่ที่ ๑)

“พัน โคนคือที่มาของชุมชนลุ่มน้ำพัน โคน” คลองพัน โคน เกิดมาจากการที่คลอง ๓ คลอง คือ คลองปากหยา คลองหู โคน คลองพระยา ไหลมาบรรจบพบกัน กล่าวคือ คลองปากหยาในเขตหมู่ที่ ๒ ไหลไปรวมกับคลองหู โคน ตรงรอยต่อหมู่ที่ ๑ กับหมู่ที่ ๒ แล้วไหลบรรจบกับคลองพระยา ที่รอยต่อหมู่ที่ ๑ กับหมู่ที่ ๘ ชาวบ้านเรียกจุดตรงนั้นว่า “ปากน้ำ” แล้วไหลรวมกันไปลงที่คลองอิปันและแม่น้ำตาปี อำเภอพระแสง จังหวัดสุราษฎร์ธานี อาคารที่คลองสายดังกล่าวไหลมาบรรจบกัน ชาวบ้านแถวถิ่นเดิมเรียกว่า “พันกัน” อีกคำหนึ่งคือ “โคน” โคนมาจากคำว่า “คลอง” ชาวบ้านแถวนั้นเรียกคลองว่า

โตน คือ จึงเรียกว่ารวมกันว่า “พันโตน” บ้านอาศัยของชาวบ้านที่รายรอบอยู่บนสองฝั่งคลองทั้ง ๓ คลอง เรียกตัวเองรวมกันว่า “ชุมชนลุ่มน้ำพันโตน”

อำเภอปลายพระยาปัจจุบันแต่ก่อนนั้น เรียกว่า บ้านปลายพญา ขึ้นกับตำบลอิปัน อำเภอพระแสง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ต่อมาได้ตัดบ้านปลายพญา ไปขึ้นกับอำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่ ชื่อเลยเพี้ยนไปเป็น ปลายพระยา และยกฐานะขึ้นเป็นตำบลปลายพระยา มี ๓ หมู่บ้าน คือ หมู่ที่ ๑ บ้านปากน้ำ หมู่ที่ ๒ บ้านเขาเขน หมู่ที่ ๓ บ้านศรีพระยา-ปากหยา ต่อมาหมู่ที่ ๑ ได้แยกไปเป็นหมู่ที่ ๔ บ้านคลองพระยา และหมู่ที่ ๒ บ้านโลกเจียก ตามลำดับ กล่าวได้ว่า หมู่ที่ ๑ เป็นเพื่อนหมู่ที่ ๒ เพราะเกิดขึ้นพร้อมกัน ส่วนหมู่ที่ ๔ และหมู่ที่ ๒ เป็นลูกเป็นหน่อของหมู่ที่ ๑ อาจกล่าวรวมกันได้ว่าทั้ง ๔ หมู่บ้านมีรากเหง้ามาด้วยกัน จึงพร้อมใจเรียกว่าตัวเองรวมกันว่า “ชุมชนลุ่มน้ำพันโตน” มีความผูกพัน มีกิจกรรม มีคณะทำงานในการทำการใด ๆ ด้วย ซึ่งจะได้กล่าวต่อไป

๔.๓ โครงการต่าง ๆ และกิจกรรม

๑. โครงการโรงสีพระราชทาน ในชุมชนนี้เดิมที่มี โรงสีหลายโรงสำหรับรองรับข้าวที่ชาวบ้านเคยทำ เมื่อชาวบ้านไม่ทำนา โรงสีต่าง ๆ ก็ปิดตัวเอง ครั้นเมื่อหวนกลับมาทำนาบางส่วนก็อ้างว่าไม่มีโรงสีที่จะสีข้าว จึงได้รับพระราชทานโรงสีมาให้เพื่อช่วยแก้ปัญหาให้ชาวนา

๒. โครงการอ่างเก็บน้ำขนาดเล็ก เป็นโครงการที่มุ่งเน้นให้ชาวบ้านได้ใช้น้ำในการทำนาเป็นหลัก และมีวัตถุประสงค์รองเพื่อสนับสนุนให้ชาวบ้านได้ทำการเกษตร

๓. โครงการตูกส่งน้ำ เป็นโครงการต่อเนื่องมาจากโครงการอ่างเก็บน้ำขนาดเล็ก เพื่ออำนวยความสะดวกให้เกษตรกรผู้ทำนาได้ใช้น้ำอย่างทั่วถึง

ต่อมาชุมชนนี้ได้ถูกกำหนดเป็นหมู่บ้านเป้าหมายให้ดำเนินการเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ จึงมีหน่วยงานราชการหลายหน่วยงาน ได้ระดมสรรพกำลังลงได้ดำเนินการตามโครงการต่าง ๆ เพิ่มเติมขึ้น ดังนี้

- โครงการทดลองข้าวนาหว่าน เป็นโครงการที่หน่วยงานศูนย์ทดลองข้าวกระบี่ ทำการทดลองหว่านข้าวเพื่อให้เกษตรกรมีทางเลือกในการทำนานอกจากการทำนาดำ

- โครงการกลุ่มผู้ใช้น้ำ เป็นโครงการที่มีวัตถุประสงค์เพื่อให้เกษตรกรที่ทำนาได้รู้จักประหยัดน้ำ และการใช้ประโยชน์จากน้ำ

- โครงการกีฬาประเพณีลุ่มน้ำพันโตน เป็นโครงการที่เกิดขึ้นจากคนในชุมชน ดำเนินการโดยคนชุมชนเอง เป็นกิจกรรมที่ร้อยรัด ผูกพัน คนในชุมชนลุ่มน้ำพันโตนที่สามารถเห็นได้ชัดเจนอีกกิจกรรมหนึ่ง

- โครงการปลูกวันแม่เกี่ยววันพ่อ เป็นโครงการที่อำเภอปลายพระยา โดยสำนักงานเกษตรอำเภอร่วมกับหลายหน่วยงานในอำเภอ ลงไปทำนาร่วมกับชาวบ้าน เพื่อกระตุ้นให้ชาวบ้านหันมาสนใจที่จะทำนามากขึ้น ซึ่งเป็นโครงการเร่งด่วนในการรณรงค์การขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

- โครงการสนับสนุนอาชีพการเลี้ยงวัว เป็นโครงการที่ทางองค์การบริหารส่วนตำบลปลายพระยาได้ให้การสนับสนุน ให้ชาวบ้านได้ประกอบอาชีพเลี้ยงวัว เพื่อทำตามโครงการเศรษฐกิจพอเพียง

- โครงการไร่นาสวนผสม เป็นโครงการที่หน่วยงานเกษตรอำเภอได้จัดทำขึ้นตามการดำเนินงานขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง โดยให้การสนับสนุนเกษตรกรในการดำเนินงานทำไร่นาสวนผสมในทุกๆด้าน

- โครงการทฤษฎีใหม่ เป็นโครงการที่หน่วยงานปกครองอำเภอจัดทำขึ้น ตามการดำเนินงานขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง โดยให้เกษตรกรทำเกษตรทฤษฎีใหม่ และถือว่าเป็นอีกโครงการหนึ่งของเศรษฐกิจพอเพียง

๔.๔ แนวทางการบริหาร/การดำเนินงานของชุมชนลุ่มน้ำพันโตน

ในทางด้านการปกครองและบริหารจัดการ แยกเป็น ๒ ส่วน คือ แยกปกครองและตามลักษณะการปกครองท้องที่ คือ แยกปกครองเฉพาะหมู่บ้าน ๆ ซึ่งจะมีคณะกรรมการหมู่บ้านและการแบ่งเขตการปกครองภายในหมู่บ้าน

การปกครองและบริหารการพัฒนาชุมชนลุ่มน้ำพันโตน จะมีคณะกรรมการพิเศษคือ คณะอนุญาโตตุลาการชุมชนลุ่มน้ำพันโตน ทำหน้าที่ในการตัดสินข้อพิพาท และให้คำปรึกษาในการปกครองดูแล และการบริหารการพัฒนา

การดำเนินงานตามโครงการต่าง ๆ จะมีตัวแทนจากหมู่บ้านต่าง ๆ ทุกหมู่บ้านในเขตลุ่มน้ำพันโตน ร่วมเป็นกรรมการหรือคณะทำงาน เช่น คณะทำงานการจัดการน้ำ คณะกรรมการการแข่งขันกีฬา ลุ่มน้ำพันโตนเกมส์ เป็นต้น

บทที่ ๕

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัย เรื่อง การสร้างวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชนลุ่มน้ำพันโตน ตำบลปลายพระยา อำเภอปลายพระยา จังหวัดกระบี่ เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ได้กำหนดวัตถุประสงค์ไว้ ๒ ข้อ คือ เพื่อศึกษาวิถีชีวิตของประชาชนชุมชนลุ่มน้ำพันโตน และเพื่อศึกษาวิธีการสร้างวิถีชีวิตปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนลุ่มน้ำพันโตน เพื่อให้เห็นความสอดคล้องเข้าใจง่าย ในบทนี้จึงเป็นการนำเสนอผลการศึกษาและบทวิเคราะห์ ซึ่งแยกตามวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

๕.๑ การดำเนินวิถีชีวิตของประชาชนชุมชนลุ่มน้ำพันโตน

เบื้องต้นนี้ ผู้วิจัยขอนำบทสัมภาษณ์ของกลุ่มตัวอย่างบางท่าน มาแสดงเพื่อเป็นเชิงประจักษ์ ดังนี้

นายสหัส แก้วจินดา เล่าให้คณะผู้วิจัยฟังว่า “ก่อนปี พ.ศ.๒๕๒๔ คนได้ทำนาเป็นหลัก ในเนื้อที่ตรงนี้ ซึ่งเดิมที่มี ๑๐ กว่าไร่ ทำนาเสีย ๕ ไร่ ที่เหลือก็ตั้งบ้าน ปลูกของกินจิปาถะ ทำเพื่อกิน เหลือกก็ขายบ้าง ต่อมาราชการมาส่งเสริมการทำไร่นาสวนผสม คือ ปลูกพืชต่างๆรวมกันหลายชนิด มีพวกหมาก มะพร้าว มะม่วง มะเฟือง กลัวยน้ำว่าเงาะ ทุเรียน ทุเรียนน้ำ ผักเหมียง ก็พออยู่ได้อย่างมีความสุข แต่ไม่มีเงินเหลือ

ระยะต่อมาข้าวของราคาแพง อีกทั้งมีค่าใช้จ่ายมากขึ้น ทั้งกินทั้งใช้ของใหม่ก็เยอะ รถยนต์ ที่วีเอช ตู้เย็นเอช เงินไม่พอใช้จ่าย เห็นว่าปาล์มน้ำมันเป็นพืชเศรษฐกิจตัวใหม่ที่ทำให้มีเงินมาก จึงเลิกการทำสวนผสม ทั้งที่ตรงนี้ และแบ่งขายที่ดินเหลือ ประมาณ ๔ ไร่เท่าที่เห็นนี้ เพื่อหาซื้อที่ดินแปลงใหม่สำหรับทำสวนปาล์มน้ำมัน ที่นาอีกแปลงที่เป็นนาร้างมาก่อนก็มาปลูกปาล์มตาม โครงการปลูกปาล์มในนาร้างของกรมส่งเสริมการเกษตร อยู่ต่อมาหลายปี ข้าวของราคาแพงขึ้น โดยเฉพาะของกินของใช้ที่จำเป็นอย่างข้าวสาร ปลา หมู น้ำปลา น้ำมัน ของใช้อย่างอื่นอีกมากมาย เพื่อนมีเราไม่มีก็ไม่ได้ จนเงินไม่พอที่จะจ่าย ต้องไปทำอาชีพอื่นมากขึ้น เช่น ให้ลูกไปทำก่อสร้าง ตัวเองก็ไปเป็นคณงานของบริษัทน้ำมันปาล์มในตำแหน่งหัวหน้าคณงานในสวน ความเป็นอยู่เดือดร้อนขึ้น

ในช่วง ปี ๒๕๔๐ เห็นว่าถ้าอยู่อย่างที่ผ่านมาไม่ไหวแล้ว แต่ไม่รู้จะทำอย่างไร ช่วงนี้มีการรณรงค์เรื่องเศรษฐกิจพอเพียง เกษตรตำบลเข้ามาส่งเสริมให้กลับมาปรับปรุง การทำไร่นาสวนผสม

ใหม่ ปรับสวนปาล์มที่เคยปลูกในนาร้างมาเป็นสวนผสมดั้งเดิม โดยขุดร่องสวน ปลูกผักและไม้ผล หลายชนิดบนคันดิน เลียงปลา ระยะเวลาที่ไม่ค่อยดีนักคือรายได้ที่เป็นตัวเงินไม่ดี แต่มีความรู้สึกว่ามี ความสุข ทำต่อมาเรื่อย ๆ ด้วยใจรักและได้ออกกำลังกาย ทางราชการแต่งตั้งเป็นเกษตรกรต้นแบบด้าน เศรษฐกิจพอเพียง ได้มีโอกาสเข้าเวทีเรียนรู้หลายครั้ง ของหลายหน่วยงาน ได้เกิดแนวคิดใหม่ คือไม่ ต้องกำหนดรูปแบบการทำการเกษตรอย่างเป็นทางการแบบฉบับ แต่ทำแบบง่าย ๆ เหมาะกับสภาพ สถานการณ์ เช่น เมื่อล้มต้นปาล์มที่หมดอายุ ก็เอาต้นปาล์มหมักทำปุ๋ย ปลูกข้าวโพดแทนที่ ตัดข้าวโพดก็เอาซัง ต้น ข้าวโพดหมักกับต้นปาล์มเป็นปุ๋ยพืชสด ปลูกผักหลายชนิดในร่อง ขายได้ทุกวัน แม่ค้าจากตลาดอ่าว ลึกมาซื้อ เก็บเอง อยู่อย่างสบาย อีสาระ สบายใจ ไม่ต้องทำตามใคร แต่ไปดูงานเยอะ เพราะจะได้ แนวคิดอะไร ๆ เพิ่มขึ้น อยากให้มีการประชุมคุยกันตลอดเดือนละ ๑ ครั้ง ตอนนี้ง่าง ๆ ก็แต่งเพลง เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง

นายวิเวก ส่งแสง เล่าให้คณะผู้วิจัยฟังว่า “ผมมีที่ดินแปลงนี้ โชคดีที่มีภูชลประทานที่ในหลวง พระราชทานให้ ไม่ต้องใช้เสียมค่าใช้จ่ายเรื่องน้ำ พอน้ำดีการเกษตรก็ดีขึ้นแล้ว ปุ๋ยนี้จำเป็นน้อย มาก ใช้ปุ๋ยเคมีบ้างสำหรับเร่งผลปาล์มบางช่วง อาหารปลาที่เอามาจากในครัวบ้าง ซื้ออาหารสำเร็จรูปบ้าง ในยามที่จับปลาขาย แต่ละวัน ๆ ก็อยู่อย่างนี้ มีกิน มีเงินบ้างจากการขายปลา ขายผักที่เหลือกิน และ รายได้จากปาล์มน้ำมันบ้าง ก็อยู่ได้”

เมื่อว่าถามว่า รู้จักเศรษฐกิจพอเพียงไหม ได้รับคำตอบว่า “ไม่ทราบ อำเภอมานี้ให้ทำเศรษฐกิจ พอเพียงซึ่งต้องทำโน่นทำนี่มากมายอย่างของนายสหัส ผมไม่เอา”

นายประกอบ พรหมรักษา เล่าให้คณะผู้วิจัยฟังว่า ตนเป็นอีกผู้หนึ่งที่รับการส่งเสริมตาม โครงการให้เลี้ยงปลาจุก และ โครงการทำปุ๋ยหมักใช้เอง เป็นครัวเรือนเป้าหมายเศรษฐกิจพอเพียง แต่ “น้ำมันเป็นโครงการเลี้ยงปลาจุก โครงการปุ๋ยหมัก ไม่ใช่เศรษฐกิจพอเพียง”

เมื่อถามว่าแล้ว ความเข้าใจของนายประกอบ เศรษฐกิจพอเพียงคืออะไร นายประกอบตอบว่า “ไม่รู้” แต่ที่เป็นอยู่ทุกวันนี้ ผมอยู่ได้ ก็พอเพียงอยู่แล้ว ผมอยู่มาอย่างนี้ พอเขาให้โครงการก็เอา ช่วยเขา

เราถามย้อนว่าช่วยใคร นายประกอบตอบว่า “ช่วยผู้ใหญ่อัน” จึงได้มีโอกาสตามนาย ประกอบไปเยี่ยมเยียนที่บ้าน เป็นบ้านเล็ก ๆ ครั้ง ไม้ครึ่งคอนกรีต ชั้นเดียว พื้นก็เทพื้นอย่างธรรมดา เดินชมรอบ ๆ บ้าน สังเกตเห็นว่ามีพืชผักหลากหลายชนิดที่ทั้งสองคนช่วยกันปลูก ทั้งไว้กิน แจกจ่าย เมื่อเหลือก็ขาย คณะเราเข้าไปในบ้าน ไม่ของประดับอะไรมากมาย พบเห็นแต่รูปพระบาทสมเด็จพระ เจ้าอยู่หัวเต็มไปหมด ถามว่ามีไว้ทำไมเยอะแยะไปหมด เขาตอบว่า “ทั้งบูชาและประดับในบ้าน สวย ดี” เราร่วมประทานอาหารกันที่นี่ อาหารมื้อนี้ประกอบด้วยแกงกะทิเม็ดยกกับใบชะพลู ปลาทอด น้ำพริก ต้มหัวกะทือเป็นผักและผักสด ๆ อีก ๓ - ๔ อย่าง

นายสาโรจน์ แสงศรี เล่าให้คณะผู้วิจัยฟังว่า ตนเองเป็นอีกผู้หนึ่งที่ได้โครงการเศรษฐกิจพอเพียง มีที่นาใกล้บ้าน ประมาณ ๔ ไร่ ถูกแปลงเป็นแปลงผักเพื่อขาย มีแดงกวา ถั่วฝักยาว

สอบถามต่อ ได้ความว่าได้ซื้อไม้ไผ่ขนาดยาว ๒ เมตร เพื่อมาทำหลักค้ำถั่ว และได้ซื้อตาข่ายมาเพื่อทำค้ำถั่ว ใช้สารเคมีในการปราบหญ้า และป้องกัน โรค แมลง แต่จะทิ้งช่วงตอนที่เก็บขาย ตอนขายจะติดต่อพ่อค้าจากหัวอิฐ นครศรีธรรมราช ชื่อแบบเหมาแปลง มีรายได้มาก แต่ก็ไม่พอ เพราะค่าใช้จ่ายก็มาก ค่าปุ๋ย ค่ายา ค่าพันธุ์ ดินหน้อยที่ไม่ต้องจ่ายค่าน้ำเพราะมีคลองชลประทาน ยังมีค่าใช้จ่ายอื่น ๆ อีกมาก” ทราบว่าต้องผ่อนรถยนต์ ส่งลูกไปเรียน โรงเรียนเอกชน ถามว่าทำไมไม่ให้เรียนโรงเรียนในหมู่บ้าน เขาตอบว่า “ไม่ทันเพื่อน โรงเรียนที่นี้ครูสอนไม่ดี

นายสมใจ แก้วประกอบ เล่าให้คณะผู้วิจัยฟังว่า คนได้ยึดการทำนามาตลอดไม่เคยหยุด เพราะรักการทำนา ไม่คิดว่ามันจะคุ้มค่าหรือขาดทุน แต่ที่ทำมาตลอดสรุปได้เลยว่าไม่ขาดทุน ไม่เอาที่นาไปปลูกปาล์มน้ำมัน มีการปลูกพืชที่เป็นอาหารและยาสมุนไพรบริเวณหัวไร่ปลายนา หลักก็คือปลูกไว้กินไว้ใช้ เหลือกก็ขาย ได้เงินบ้าง ค่าใช้จ่ายก็ไม่มี ลูก ๕ คน ทุกคนเรียนที่โรงเรียนในหมู่บ้าน จบภาคบังคับ มีคนหนึ่งเรียนต่อระดับปริญญาตรีที่มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต คนที่แต่งงานแล้วก็ทำมาหาในหมู่บ้าน มีโอกาสพบอยู่ด้วยกันตลอด

เมื่อถามว่าเศรษฐกิจพอเพียงคืออะไร ตอบได้ว่า “ไม่รู้” แต่ที่รู้ก็การทำนามันเป็นเศรษฐกิจพอเพียงแล้ว เพราะได้ชักชวนลูก ๆ หลาน ๆ ให้มาช่วยทำนา ได้ช่วยกันดูแลที่นาของเรา มีข้าวได้กินได้แจกลูก ๆ หลาน ๆ ไปกิน ทั้งยังเผื่อแผ่ไปถึงคนข้างบ้านด้วย ไม่ต้องซื้อ แต่นี้ก็เพียงพอแล้ว

นายอคม ลือชา เล่าให้คณะผู้วิจัยฟังว่า ตนมีอาชีพทำสวนเหมือนคนอื่น ๆ ทั่วไป และยังเป็นอีกผู้หนึ่งที่ใช้ชีวิตตามวิถีเศรษฐกิจพอเพียง โดยการหาผักตามป่าและปลูกผักไว้กินเอง มีการแจกเผื่อแผ่ถึงเพื่อนบ้านด้วย จากการที่ได้พูดคุยและเห็นได้ด้วยตาจากอาหารค้ำมือนี้ ที่เป็นเกียรติได้รับเชิญให้ทานอาหารค่ำด้วยกัน มองไปบนโต๊ะอาหาร ทุกอย่างที่ทำแทบไม่ต้องซื้อหาเลย พืชผักส่วนใหญ่นำมาจากสวนหลังบ้านและในป่า ไม่ว่าจะเป็นผักกูด ชัมมิ่ง มะตูม ถั่วคนจน และยังมีผักหนาะ (ผักเคียง) กับน้ำพริกและอาหารอื่น รวมแล้ว ๑๗ ชนิด โดยไม่ต้องซื้อหาแม้แต่ชนิดเดียว หนำซ้ำอาหารมื้อนี้ยังมีผู้ใหญ่วิรัตน์ ชูเคชา ซึ่งมีบ้านติดกันหรือจะเรียกว่าหลังคาบ้านชนกันซะมากกว่า ได้กับยกมารับกับข้าวมาเพิ่มเพื่อร่วมรับประทานอาหารร่วมกันด้วย จากการที่รับประทานไปคุยกันไปก็ได้ทราบว่า ทุกวันทั้งสองบ้านจะทำกับข้าวแล้วยกมารับประทานร่วมกัน ช่วยเหลือแบ่งปันกัน ช่วยกันดูแลอบรมสั่งสอนลูกหลานของกันและกัน ใครว่างก็ไปรับส่งลูกหลานที่โรงเรียน ทุกคนใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันแบบถ้อยทีถ้อยอาศัย เป็นการกล่าวได้ว่าได้ใช้ชีวิตแบบพอเพียงจริง ๆ

นายไสว แมนเมือง เล่าให้คณะผู้วิจัยฟังว่า ผมไม่ทราบว่าความหมายของเศรษฐกิจพอเพียงคืออะไร แต่ขอเล่าว่า “เศรษฐกิจพอเพียงของพ่อ” คือ การกินง่าย อยู่ง่าย ช่วยเหลือสังคมให้มาก โดยทุก

อย่างต้องทำอะไรอย่างต่อเนื่อง และเล่าต่ออีกว่า “เศรษฐกิจพอเพียงของพ่อ ทำอย่างหนึ่ง ได้หลายอย่าง เช่น การปลูกข้าว ได้ข้าวสำหรับบริโภค การสีข้าวได้ออกกำลังกาย ผมเอาข้าวไปแจกคนแก่ ผมได้กุศลสบายใจ มีความสุข ผมได้สุขภาพที่ดีเพราะได้กินข้าวที่ไม่มีสารพิษ ข้าวที่มีหัวข้าว

แนวคิดของพ่อคือ ไม่โง่ ต้องรู้เท่าทันเพื่อน (คนอื่น) คือทันต่างประเทศที่กำลังรุกไล่ทางเศรษฐกิจทัน แล้วพึ่งตนเอง โดยคุณสิ่ง ๆ ที่เราเคยมี เคยทำ การเกษตรเป็นฐานสำคัญในการพึ่งตนเอง

ผมมีลูก ๓ คน คนที่ ๑ จบปริญญาโท คนที่ ๒ จบปริญญาตรี คนที่ ๓ กำลังศึกษาปริญญาตรี มีฐานะมั่นคง มีสวนปาล์ม มีสวนยาง จ่ายค่าจ้างให้ลูกน้องเดือนละ ๒๐,๐๐๐ บาท เพราะผมพอเพียง คำว่า พอเพียงไม่ได้แปลว่าไม่ต้องทำอะไร ต้องทำหน้าที่อย่างเต็มที่แต่ไม่โลภ มีความสุขในการทำหน้าที่ เพื่อให้เราอยู่ได้ สังกะมอยู่สุข ผมสร้างจาก ๒ คนผิวเมีย ไม่เอาสมบัติพ่อแม่ ยกเว้น ขน (ตะบันหมาก) ของพ่อ แต่เราทำเต็มที่ ไม่เบียดบังไม่เบียดใคร”

ผมปลูกข้าว ปลูกข้าวไม่ใช่ว่าทำนา ปลูกข้าวตรงหัวไร่ปลายสวน คือ หัวไร่ ได้ผลดีรวงสวย นกกาก็แต่นกไม่ใช่ศัตรู มันมากินแค่อิ่ม แต่มันก็ช่วยกินหนอน กินแมลงให้เรา เมื่อก่อนผมทำสวนยางหลายปี มาปีนี้ผมทำปายาง ให้สวนยางเป็นป่า เพื่อให้หมอกอยู่ ดินก็ชุ่มชื้นดี น้ำยางก็ได้ดีไม่ต้องใส่ปุ๋ยเร่งน้ำยาง

ถ้าพอเพียงจะมีศรีสุข ถ้าไม่พอเพียงจะอยากจน มั่งมีศรีสุข หมายถึง บริสุทธิ สุจริต ไม่เอาเปรียบ ช่วยสังคม ไม่เกี่ยวกับเงินความสุขอยู่ที่การให้ ได้ช่วยคนอื่น คุณค่าเราคือเรามีประโยชน์ต่อผู้อื่น

มีรถยนต์แค่ความสะดวกในระดับเบื้องต้นเท่านั้น ไม่ใช่ต้องหรู ไม่เลี้ยงสัตว์ เพราะมีความคิดว่าเป็นการรังแกสัตว์ มีบันทึกความคิด คิดว่าไว้ให้ลูกอ่านให้ฟังก่อนจะตาย

นายจำเนียร สุกทอง เล่าให้คณะผู้วิจัยฟังว่า อดีตผมเป็นข้าราชการครู หลงทางมานาน ก็เพิ่งจะลาออกเมื่อ ปี ๒๕๕๑ นี้เอง ที่ว่าหลงทาง หลงผิดก็คือ เรามุ่งทำงานหวังแต่จะได้เงินอย่างเดียว เพราะเราเชื่อตามเขาว่าเงินสามารถบันดาลทุกอย่างได้ มองเรื่องอื่นไม่สำคัญเท่าการหาเงิน มองข้ามความสำคัญความสัมพันธ์ระหว่างพ่อ แม่ เครือญาติและเพื่อนบ้าน ความห่างเหินของผู้คนในสังคมทำให้คนยิ่งแก่ ซิงคิงซิงเค่น เกิดปัญหาความขัดแย้งมากมาย ลูกหลานกลายเป็นก่านิยมที่ผิด ๆ มีงานรื่นเริงบันเทิง งานมหรสพที่โหด เด็ดร้ายรุนแรงต้องยิงฟันแทงกันที่นั่น ไม่เว้นแม้แต่งงานในวัด

การทำงานมุ่งที่เศรษฐกิจ หวังตัวเงิน ๆ ทำให้เราแก่งแย่งที่ดิน บุกรุกป่าสมบุรณ์จนดินตาย ป่าไม้เหลือน้อย อากาศเปลี่ยนแปลง ที่เขาเรียกว่าโลกร้อน ไซ้ใหม่ ฝนตกไม่ตรงตามฤดูกาล ฤดูกาลเปลี่ยนแปลง เกิดโรคระบาดใหม่เกิดขึ้น เมื่อก่อน ๕ ปี ๑๐ ปี ถึงจะมีโรคระบาดใหม่ ๆ เกิดขึ้นสักครั้ง ปัจจุบันนี้ ๒ ปี ๓ ปี มีโรคใหม่เกิดขึ้น ดูชิปีที่แล้วไข้หวัดนก มาปีนี้ไข้หวัดหมูที่เรียกใหม่ว่า

ใช้หัวด ๒๐๐๕ นี่นะ อีกหน่อยก็จะมีใช้หัวคนกรุง ใช้หัวคนกเขา เราต้องสูญเสียชีวิตผู้คน สูญเสียเงินในการรักษาป้องกันจำนวนมหาศาล

เรื่องวัฒนธรรมประเพณีที่ดีงามไม่ต้องพูดถึง ถูกย้ายจนหมดสิ้น รับเอาวัฒนธรรมประเพณีค่านิยมจากตะวันตกที่หลังไหลถั่งโถมมาพร้อม ๆ กับเรื่องเศรษฐกิจ เรื่องเงินจนหลงไหล วันหนึ่งรัฐสอันขมขึ้นเจ็บปวดของค่านิยมเหล่านั้น จึงหวนหันกลับมาถือฟื้นวัฒนธรรมไทย แต่อนิจจากลับนำเอาประเพณี วิถีชีวิตที่ดีงามไปทำการเร่ขายตามนัยแห่งการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อะไรนั้นกลับกลายเป็นทำเพื่อเงินอีกแล้วทำไมมันก็ไม่พอ

การประกอบอาชีพด้านการเกษตร เราหวังที่จะได้เงินมาก ๆ ก็เต็มเสริมใส่ปุ๋ยเคมี สารเคมีทุกประเภท จนดินตาย พืชอายุสั้น สารพิษตกค้างในอาหาร มนุษย์เสื่อมสุขภาพเพราะการผลิตที่เต็มสารเคมีนี้เอง

ขอพูดเรื่องครูหน่อย ในฐานะที่เป็นครู ผมเห็นครูสอนพิเศษเพื่อหาเงิน ขายตรง ขายประกันหวังจะได้เงินและร่ำรวย สร้างทรัพย์สินฟุ่มเฟือยจนเป็นหนึ่งมมแจ่ม พอเรื่อง ครูวิทยฐานะมาพร้อมกับเอาเงินตำแหน่ง เงินวิทยฐานะมาล่อทำให้เหล่าครูทั้งหลายก็มุ่งทำเอกสาร จน ไม่มีเวลาสอนเด็ก ที่สุดก็เกิดปัญหาเด็กว่าเหว่ เด็กไม่ได้เรียน ไม่ได้สอน ต้องช่วยทำเอกสารครูอีกต่างหาก อย่างนี้ผมรับไม่ได้ จนต้องลาออก และมีครูดี ๆ คนที่เป็นครูด้วยวิญญานครูหลาย ๆ คนต้องลาออก

ผมเป็นครูพิเศษ ๆ ก็เป็นครูอย่างเดียว ก่อนหน้านี้ประมาณ ๑๐ ปี ก็เคยหลงอยู่วังวนที่กล่าวนี้เหมือนกัน เคยขายประกัน เคยทำอาชีพขายตรงต่าง ๆ แต่ใช้เวลาไม่มากก็หยุดเพราะรู้สึกตัวได้ว่ามันๆ ไม่ใช่ครู มุ่งแต่สอนเด็กอย่างเดียว อยู่อย่างสมณะ ส่งลูกเรียนด้วยเงินเดือน ผู้ทำการเกษตรบนที่ดินข้างบ้าน ๔ ไร่ มาช่วยประคับประคองมาเรื่อย ๆ จนบัดนี้ลูกก็จบปริญญาตรี นิติศาสตร์ ได้ทำงานเป็นนิติกร เป็นทนายความ

นายดิน ไทยทอง เล่าให้คณะผู้วิจัยฟังว่า คนมีแนวคิด ว่าการพัฒนาคุณภาพชีวิตนั้น ต้องเน้นที่เศรษฐกิจคือเงิน เงินสามารถจัดการกับทุกเรื่องได้ โลกต้องใช้เงินเป็นเครื่องมือเพื่อการแลกเปลี่ยน เราไม่จำเป็นต้องปลุกทุกอย่างที่กิน เพราะทำไม่ได้ จำเป็นต้องอาศัยผู้อื่นผลิต เศรษฐกิจพอเพียงไม่สามารถทำได้

ใช้ที่นาทั้งของตัวเองและเช่าผู้อื่นเป็นแปลงผัก โดยเน้นที่แดงกวาง และถั่วฝักยาว ข้าวโพด ทำเพื่อการค้า ใช้ปุ๋ยเคมีเต็มที ยาฆ่าแมลงเต็มอัตรา ขายได้ราคาดีบ้าง ไม่ดีบ้าง ขาดทุนบ้าง กำไรบ้าง และตนยังมีอาชีพปล่อยเงินกู้ มีบ้านหลังใหญ่ระดับเศรษฐี แต่ต้องว่าผ่อนธนาคารอาคารสงเคราะห์หลักล้าน และเป็นหนี้ธนาคารเพื่อการเกษตรด้วย

นางประคอง เกิดเกลี้ยง เล่าให้คณะผู้วิจัยฟังว่า คนเป็นครูสอนดนตรีไทย ปัจจุบันเกษียณอายุแล้ว แต่ยังเปิดสอนดนตรีไทย ทำกรอบวิทยาศาสตร์ขาย บ้างก็เอาไปแจกเป็นของขวัญที่ระลึกไม่เอาทุนคืน

อาหารการกินอยู่แบบคนโบราณ ๆ เอาซุ้มเห็ดมาทำเป็นน้ำชาสมุนไพร แต่ก็ไม่มีใครมาคบหาสมาคมกับครอบครัวมากนัก

สอบถามได้ความว่า คนอื่นว่าเก๋บ้าง แต่แกมันใจที่จะทำอย่างที่ทำอย่างนี้ จนไม่ค่อยมีใครมายุ่งเกี่ยวกับ (ทราบภายหลังว่าผู้คนทว่านางประคองบ้าง บ้าหาแต่เงินทุกอย่างต้องขายเท่านั้น)

นายชัยรัตน์ นาคแก้ว เล่าให้คณะผู้วิจัยฟังว่า คนไม่มีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง มีเฉพาะที่ตั้งบ้านอาศัย แต่ใช้พื้นที่บริเวณเขตทางหลวง ปลูกผัก มะเขือ พริก เมื่อถามว่าทำไมต้องทำอย่างนี้ เขาตอบว่า ผู้ใหญ่บอกว่าหมู่บ้านเราเขาประกาศเป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง จึงต้องปลูกผัก คนไม่มีที่ทางก็ใช้ที่หลวง อาชีพหลักคือการขับจักรยานยนต์รับจ้าง เครื่องใช้ไฟฟ้ามากมายที่เห็นทั้งหมดต้องผ่อน

นายก่อเกียรติ สุวรรณเทียบ เล่าให้คณะผู้วิจัยฟังว่า คนได้รับเลือกเป็นครัวเรือนเศรษฐกิจพอเพียง คือ ทำไร่สวนผสม ได้รับการสนับสนุน โครงการจากสำนักงานเกษตรอำเภอ ทางเข้าบ้านมีป้ายเก๋ ๆ ที่ปักกลุ่มไปด้วยหญ้าเขียนว่า ครัวเรือนเศรษฐกิจพอเพียงตัวอย่าง บริเวณบ้านมีร่องรอยของแปลงผัก มีผลไม้ที่โทรม ๆ พวกส้มโอ เงาะ มีร่องรอยการเลี้ยงไก่ บ่อเลี้ยงปลาร้าง กองปุ๋ยหมักที่เราเข้าใจว่าเป็นหลุมขยะ

ถามนายก่อเกียรติว่า ทำถึงขั้นให้เป็นสภาพเช่นนี้ เขาตอบว่า “ไม่พอกิน” ผมไปทำงานบริษัทได้เงินมากกว่า เอาที่ดินไปจัดสรรแบ่งห้องขายได้เงินมากกว่า ราคาดีกว่าการทำนา ทำสวน (เราทราบชื่อนายก่อเกียรติได้แบ่งห้องที่ดินขายไปหลายห้อง ได้เงินไม่น้อย ส่งลูกเรียนนอกหมู่บ้าน ปัจจุบันนายก่อเกียรติ ได้รับเลือกเป็นสมาชิก อบต. ปลายพระยา)

นายสมชาย อุ้มแก้ว เล่าให้คณะผู้วิจัยฟังว่า คนได้เข้าร่วมโครงการเศรษฐกิจพอเพียงตามที่อำเภอกำหนดให้เป็นครัวเรือนตัวอย่าง ได้รับการสนับสนุนจากส่วนราชการหลายส่วน เช่น กรมปศุสัตว์สนับสนุนให้เลี้ยงวัวโดยให้วัวมาเลี้ยง หมอдинสนับสนุนการทำปุ๋ยหมัก และการปลูกหญ้าแฝก การศึกษาโรงเรียนให้ปลาคุณภาพเลี้ยง นายอำเภอให้ทำนา

เมื่อถามว่าการดำเนินการดังกล่าวเป็นอย่างไร นายสมชายตอบว่า ก็ได้ผลบ้าง ไม่ได้ผลบ้าง เช่น การทำนาก็ไม่คุ้ม การทำปุ๋ยก็ดีแต่ก็ไม่ได้ผลเท่าปุ๋ยเคมี ยังคงมีวัวที่มาการเลี้ยงมาต่อเนื่อง

ถามว่าจะทำอะไรต่อไปบ้าง นายสมชายตอบว่า ก็แล้วแต่ทางราชการจะให้อะไรบ้าง

ถามเรื่องการส่งลูกเรียนหนังสือทราบชื่อนายสมชาย ไม่ให้ลูกเรียนหนังสือที่โรงเรียนใกล้บ้าน แต่ให้ไปเรียนที่โรงเรียนแห่งหนึ่งที่ดีกว่าคิดว่าดีกว่า อยู่ที่เจริญกว่า

นายปั้น ประชาบุตร เล่าให้คณะผู้วิจัยฟังว่า อดีตตนเป็นครูใหญ่โรงเรียนวัดคนทีบุขารามและอดีตสมาชิกสภาจังหวัด ปัจจุบันมีอาชีพทำนา เป็นแกนนำหลักในการช่วยส่งเสริมให้ชาวบ้านในชุมชนปากน้ำ กลับมาทำนาปลูกข้าว ใช้ชีวิตแบบพึ่งพาตนเอง

นายปิ่นได้ให้ข้อมูลที่น่าสนใจว่า “เดิมทีที่นี่เป็นที่นา ประมาณ ๑,๒๐๐ ไร่ มีการทำนาสืบทอดกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษ ปี พ.ศ. ๒๕๒๕ มีปาล์มน้ำมันเป็นพืชเศรษฐกิจตัวใหม่เกิดขึ้นที่ปลายพระยานี้ มีพ่อค้านายทุน บุกเบิกสร้างสวนปาล์มเป็นหมื่นไร่ ชาวบ้านทิ้งนาไปทำงานรับจ้าง ปี ๒๕๒๕ เกษตรกรหันมาปลูกปาล์มน้ำมันกันมาก ไม่มีการทำนา ทิ้งนาเป็นที่รกร้างว่างเปล่าหลังจากนั้นราคาปาล์มน้ำมันตกต่ำ เกษตรกรลำบากกันถ้วนหน้า ในหลวงทรงมีรับสั่งตนซึ่งเป็นประธานสหกรณ์นิคมปากน้ำและประธานสหกรณ์นิคมอีก ๒ สหกรณ์เข้าเฝ้า เพื่อปรึกษาหารือวิธีแก้ราคาปาล์มน้ำมันตกต่ำ สรุปแนวทางแก้ปัญหาได้ว่า แต่ละกลุ่มควรมีโรงงานสกัดน้ำมันขนาดเล็ก แล้วสมาชิกรวบรวมผลผลิตส่งตรงโรงงานได้เลย เพื่อลดการตัดหน้าของพ่อค้าคนกลาง หลังจากนั้นพระองค์ทรงตรัสถามว่ามีสหกรณ์นิคมใดบ้างที่มีที่นา ปรากฏว่าสหกรณ์นิคมปากน้ำที่เดียวที่มีที่นา พระองค์ทรงตรัสต่อว่า นอกจากทำสวนปาล์มแล้วเกษตรกรมีเวลาว่างก็น่าจะมีอาชีพอื่นด้วยเพราะปาล์มน้ำมัน ๒๐ วัน จึงสามารถตัดได้ครั้ง เวลาว่างหลังจากนั้นจะทำอะไรกัน เมื่อมีที่นาก็น่าจะทำงานด้วย เพราะชาวเอเชียส่วนใหญ่บริโภคข้าวเป็นหลัก แม้แต่คนไทยก็บริโภคข้าว เราจึงควรปลูกข้าวกินกันเอง มิฉะนั้นเราก็ต้องไปซื้อข้าวจากภาคอื่น นานไปก็ต้องซื้อข้าวจากประเทศอื่นกิน และทรงสอบถามถึงแหล่งน้ำในการทำนา เมื่อถามความได้แล้ว จึงทรงมอบหมายให้มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์เป็นผู้ดูแลจัดการหาสถานที่สร้างเขื่อน เพื่อสามารถกักเก็บน้ำไว้ใช้ได้ตลอดทั้งปี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์เริ่มสร้างเขื่อนเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๑ เสร็จสิ้น พ.ศ. ๒๕๓๔ หลังจากนั้นในปี พ.ศ. ๒๕๓๕ พระองค์ทรงพระราชทานโรงสี รถไถนา ๗ คัน เครื่องนวดข้าว ๒ เครื่อง และเครื่องสีข้าว พร้อมทรงตั้งชื่อ “โครงการพัฒนาการปลูกข้าวเพื่อบริโภคครบวงจรอันเนื่องมาจากพระราชดำริ” ปีนั้นมีการณรงค์ให้คนกลับมาทำนา ก็เริ่มมีคนกลับมาทำนามากขึ้น แต่ปี ๒๕๓๖ ราคาปาล์มน้ำมันดีขึ้นมา ชาวบ้านก็หันมาทำสวนปาล์มกันยกใหญ่ทิ้งที่นาอีกรอบ เทียวนี้ไม่ทิ้งอย่างเดียวแต่มีการเอาที่นาไปปลูกปาล์มน้ำมัน บางส่วน แปลงที่นาการปลูกผักขายเพียงอย่างเดียว และขุดบ่อเลี้ยงปลาบ้าง ทำร้านอาหารบ้าง

ส่วนตนยังยืนยันยึดในการทำนามาตลอดเพราะเจตนาสำคัญคือตอบสนองพระราชดำริ นอกจากทำนาก็ทำสวนยางพาราและปาล์มน้ำมันร่วมด้วย รวม ๆ แล้ว ๕๐๐ กว่าไร่ แต่ตอนนี้แบ่งสันปันส่วนให้ลูก ๆ ทั้ง ๘ คนแล้ว เหลือสวนไว้ ๖๐ ไร่ และที่นาอีก ๕ ไร่ ซึ่งทำคนเดียว จะจัดการดูแลเรื่องน้ำเป็นสำคัญ ในส่วนอื่น ๆ ก็จ้างแรงงานลูกหลานในท้องถิ่น จะได้เป็นการสร้างรายได้และความสามัคคีในครอบครัว คิดว่าแค่นี้มันก็พอเพียงแล้ว สามารถเลี้ยงครอบครัวให้อยู่สบายพอกินพอใช้ ไม่ฟุ่มเฟือย ได้เงินมารู้จักประหยัด ครอบครัวอบอุ่น ลูกหลานสามัคคีกัน ส่วนการทำนาที่อยู่ในเครือข่ายของเศรษฐกิจพอเพียงตามเกษตรทฤษฎีใหม่ของในหลวง โดยที่เราทำอยู่แล้ว โดยไม่รู้ตัว

ส่วนคนอื่น ๆ เราจะให้เขามาทำนาคงยากแล้ว จะให้เขาถอนป่าล้มมาปลูกข้าวคงไม่ใช่ แต่สิ่งที่ทำได้คือรักษาที่นาที่มีและร่วมมือกับชาวบ้านไม่ให้ทำลายที่ไปมากกว่านี้ นาข้าวมีไว้อย่าให้เป็นนาป่าล้มหมด

วิเคราะห์ผลจากการสัมภาษณ์

ตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย ข้อที่ ๑ ต้องการทราบว่าประชาชนในกลุ่มน้ำพัน โตน มีวิถีชีวิตอย่างไร จากการสัมภาษณ์ สังเกต กลุ่มตัวอย่างทั้ง ๕๐ คน พอจะกล่าวได้ว่า ประชาชนในปัจจุบัน มีวิถีชีวิต ๒ แบบ กล่าวคือ

วิถีชีวิตที่ ๑ มีความคิดว่าการทำงานทั้งหมดทั้งหลายต้องให้ได้เงินหรือมีรายได้ เรียกว่า เอาเงินเป็นที่ตั้ง รายได้ที่เป็นตัวเงินเป็นเป้าหมายหลักของการทำงาน คิดว่าชีวิตนี้ต้องใช้เงินเป็นหลัก จึงทำงานมุ่งที่จะให้ได้มาซึ่งรายได้เท่านั้น รายได้หลักส่วนใหญ่มาจากการปลูกพืชเศรษฐกิจหลัก ๒ ชนิดคือ ยางพารา และปาล์มน้ำมัน นอกจากนั้นยังรายได้จากอาชีพรับจ้าง ในภาคการเกษตรคือแรงงานในสวนปาล์มน้ำมันและสวนยางพารา

สาเหตุที่ต้องหาเงินเป็นหลักเพราะต้องนำไปซื้อหาของกินของใช้ ตามกระแสบริโภคนิยมทั้งสิ้น คือต้องซื้อทุกอย่าง

การทำนา กลุ่มตัวอย่าง ๕๐ เปอร์เซ็นต์เคยมีที่นา เป็นของตัวเอง แต่ปัจจุบันได้แปรเปลี่ยนเป็นสวนปาล์มน้ำมัน หรือขายไปให้กับบุคคลข้างนอก ซึ่งเข้ามาปลูกปาล์มบ้าง ทำพืชเชิงปาร์คว้าง ไร่อาหารกลางทุ่งบ้าง คิดว่าการทำนาไม่คุ้มกับการลงทุน ได้เงินน้อยสู้ไปปลูกปาล์มไม่ได้หรือขายที่นาเพื่อให้ได้เงินไปซื้อที่ที่เหมาะสมกับการทำสวนบ้าง

การเลี้ยงสัตว์ ปลูกผักสวนครัว รั้วกินได้ ก็คิดว่า เสียเวลาไม่คุ้มทุน สู้ซื้อกินไม่ได้ มีสำนวนพูดกันว่า “ผักหัวอิฐ ปลาเล (ทะเล) ระนอง ปลาจืดพัทลุง”

ผักหัวอิฐ หมายความว่า ผักเป็นผักที่ส่งมาจากหัวอิฐ หัวอิฐคือตลาดรวมสรรพผักแหล่งใหญ่ที่สุดในภาคใต้ ตั้งอยู่ที่จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่จริงคนละแวกนี้จำนวนไม่น้อยที่ปลูกแตงกวา แตงโม ถั่วฝักยาว เพาะเห็ดฟางจากทะเลลายปาล์ม แต่ผลผลิตทางการเกษตรเหล่านี้จะให้ขายพ่อค้าที่มารับซื้อ เรียกว่าพ่อค้าซื้อปลีกเพื่อไปส่งให้พ่อค้าขายส่งที่ตลาดหัวอิฐ แล้วแม่ค้าพ่อค้าขายปลีกจากอำเภอปลายพระยา อำเภอเขาพนม อำเภออ่าวลึก อำเภอพระแสงก็ไปซื้อมาจากแม่ค้าพ่อค้าขายส่งเหล่านั้น มาขายที่แถบนี้

ปลาทะเลระนอง คือปลาน้ำเค็มที่ส่งมาจากจังหวัดระนอง ส่วนปลาจืดพัทลุงคือปลาน้ำจืดจากทะเลน้อย จังหวัดพัทลุง หมายความว่าทั้งหมดต้องซื้อ

ไม่เชื่อยาโบราณ ยาโบราณคือบรรดาสมุนไพรทั้งหลาย คนกลุ่มนี้จะไม่เชื่อยาสมุนไพร หรือรักษาแบบบ้าน ๆ เมื่อมีอาการเจ็บป่วยเล็ก ๆ น้อย ๆ ก็ต้องไปหาหมอ ไปหาซื้อยาหลวงหรือซื้อยาแผนปัจจุบันจากร้านขายยาที่ไม่มีเภสัชกรแต่อย่างใด

ปุ๋ยอินทรีย์ไม่ทันใจ เป็นอาการของการปลูกพืชทุกอย่างต้องใช้ปุ๋ยเคมี ไม่มั่นใจว่าการใช้ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยอินทรีย์จะให้ผลผลิตได้ หรือได้แต่ไม่มาก ไม่ทันใจ

เล่นหอย หอยรัฐ หอยใต้ดิน หอยหูน มีคำกล่าวที่คนแถวนี้ล้อเล่นติดต่อกันว่า “หอยรัฐ หอยราษฎร หอยหูน สรณังคณามิ” แปลว่า หอยเป็นที่พึ่ง โดยเฉพาะหอยหูน วันละ ๓ เวลา ตอนเปิดตลาดหูน ตอนเที่ยง และก่อนปิดตลาดหูน มีกลุ่มคนที่ไม่เห็นด้วยกล่าวว่า พวกนี้เล่นหอยหูนจนขาดหูนหมดแล้ว

กิจกรรมความผูกพันในครอบครัว ไม่ได้ร่วมทำกิจกรรมที่สร้างเสริมความผูกพันอย่างเก่าก่อนหรือมีแต่น้อยมาก เช่น การกินข้าวในครัวเรือนไม่พร้อมกัน “ใครใคร่กินกิน ใครใคร่ทำอะไรทำ” เรื่องการทำกับข้าวส่วนใหญ่ซื้อแกงจืด ซื้อเครื่องแกง จึงไม่มีโอกาสร่วมทำกันได้เลย การทำงานก็เช่นกัน งานใครงานมัน กล่าวได้ว่า อยู่บ้านเดียวกันแต่ไม่เป็นครอบครัว “ใครใคร่กินกิน ใครใคร่ทำอะไรทำ” ครูจำเนียร สุกทอง ๑ ในกลุ่มตัวอย่างที่เราไปสัมภาษณ์กล่าวถึงการอยู่ร่วมกันของคนปัจจุบันนี้ว่า “กินคนหน นอนคนแหง ถามไม่แหลง ไปไหนไม่บอก” ซึ่งเป็นสัญญาณอันตรายของครอบครัว

แกงจืดแขวนราว วิธีชีวิตที่พบอีกประการหนึ่งก็คือ แกงจืดแขวนราว เป็นเหตุการณ์ที่คน ต้องไปทำงานรับจ้างนอกบ้าน เข้าไปเย็นกลับ ไม่มีเวลาทำกับข้าวเอง จึงต้องซื้อแกงจากตลาดหรือรถเร่แล้วเอามาแขวนไว้ที่ไม้ราวผ้าบัง มุมบ้านบัง ต้นไม้ข้างบ้านบัง เรียกว่า แกงจืดแขวนราว

แม่ครัวสำเร็จ ก็ทำนองเดียวกับแกงจืดแขวนราว แม่บ้านสมัยนี้ไม่มีเวลาผสมเครื่อง-ต้มเครื่อง (ตำเครื่อง) สมเครื่องคือ การผสมเครื่องแกง ท้มเครื่องคือการตำเครื่องแกง อ้างว่าไม่มีเวลาที่ต้องซื้อเครื่องแกง และว่าคุ้มกว่าเครื่องแกงทำเอง

น้ำขวด น้ำขวดในที่นี้หมายถึง น้ำดื่มยี่ห้อต่าง ๆ วิธีชีวิตอีกอย่างหนึ่งของคนในชุมชนนี้คือการนิยมซื้อน้ำดื่มดื่มแทนน้ำบ่อหรือน้ำฝน โดยอ้างว่าน้ำบ่อหรือน้ำฝน อันตรายจากสารเคมีบ้าง อากาศที่สกปรกบ้าง ไม่กล้าดื่ม

รถยนต์คือปัจจัยที่ ๕ คนที่นี้พยายามที่จะเช่าซื้อรถยนต์มาขับขี่ เมื่อถามว่ามีความจำเป็นแค่ไหน ได้รับคำตอบว่า “เพื่อนมีได้เราก็มีได้ จะได้ไม่อายเพื่อน” เรียกว่า “เป็นคนพอได้เหมือนกัน” รถยนต์จึงกลายเป็นสัญลักษณ์ของคนมีอันจะกิน ได้ข้อมูลที่น่าสนใจคือ คนที่นี้จะเอาที่ดินไปจำนองธนาคารแล้วเอาไปเงินคาวนรถยนต์ ลงท้ายด้วยการผ่อนทั้งธนาคารและรถยนต์ และบทสรุปจบที่พอ

ผ่อนไปได้สัก ๖ เดือนหรือไม่เกินปี รถยนต์ก็จะถูกบริษัทยึด ไม่ก็พารถหลบ ๆ ซ่อน ๆ บางรายพารถหนี ขายเป็นก็มี การฟ้องร้องเป็นคดีความก็เกิดขึ้นมากมาย

ร้องเพลงคนเดียว เป็นคำพูดที่แสดงให้เห็นว่าทุกบ้านต้องมีเครื่องเสียงและคาราโอเกะอย่างดี เป็นวงดนตรีประจำบ้าน บ้านใครบ้านมัน แต่สุดท้ายการร้องเพลงคาราโอเกะก็ต้องไปร้องที่ร้านอาหาร หรือไม่ก็บ้านคนอื่น เพราะไม่สามารถนั่งร้องเพลงอยู่คนเดียวหรือสองคนสามีภรรยาได้ จึงชวนให้คิดว่าแล้วจะซื้อเครื่องซันดี คาราโอเกะชั้นเยี่ยมไปทำไม ก็ได้รับคำตอบก็ต้องมีไว้ให้เหมือนเพื่อน ส่วนมากไม่ได้ร้องเพราะส่วนใหญ่ไปร้องที่ร้านอาหาร เครื่องซันดี คาราโอเกะชั้นเยี่ยมของวางเปล่าไม่ได้ประโยชน์

คอมพิวเตอร์ระดับบ้าน หลายบ้านมีเครื่องคอมพิวเตอร์ เพราะถูกรบเร้าว่ามีความจำเป็นต้องใช้ประกอบการเรียน ทำรายงานบ้าง ค้นหาข้อมูลบ้าง แต่พบว่าส่วนใหญ่ก็ไม่ได้ใช้ประโยชน์อย่างที่ว่า

जानดาวเทียม ๒๐๐ ช่อง มีการติดตั้งจานดาวเทียมด้วยเหตุผลว่าสามารถดูได้ ๒๐๐ ช่อง แต่ส่วนใหญ่ก็ทราบว่าคุณแค่ ช่อง ๓,๗,๘ เพราะคุณละครน้ำเน่าเสียมากกว่า เพื่อนบ้านงานสังคม ไม่ผูกพันด้วยมิตรไมตรี ใช้เงินพูดกัน ขยี้เล็กขยายน้อย อะไรก็ขาย ไม่ให้ ไม่แลกเปลี่ยน

งานประเพณี ชาวบ้านจะไปร่วมงานประจำปีกันมาก เพราะมีการจัดเลี้ยงยิ่งใหญ่ ได้รับงบประมาณจากองค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนจังหวัด แต่เมื่อถามถึงสาระของงาน กลับตอบว่าไม่ทราบ ก็เข้าทำนองสักแต่ทำ ตามกระแสแรงค์

เมื่อถามถึงความสุข กลับได้คำตอบว่า ไม่ค่อยมี หากความสุขไม่ค่อยได้เพราะของทุกอย่างแพงหมด ราคาแพง ราคาลำโพงที่เป็นรายได้กลับไม่ดี ไม่แน่นอนขึ้น ๆ ลง ๆ จึงทำให้เดือดร้อน

เรื่องของสุขภาพก็พบว่าคนกลุ่มนี้มีปัญหาสุขภาพมาก ปวดหัว ปวดเมื่อยตามร่างกายบ่อย เมื่อถามว่าเพราะอะไร ก็ตอบชัดเจนว่าเพราะของกินไม่ดี มีสารพิษเยอะ ไม่กินก็ไม่ได้ ถ้าขายอะไรมาก็ซื้อไม่มีเวลาได้ดูแลหรอก

ที่กล่าวมาทั้งหมดนั้นคือพฤติกรรมความเป็นอยู่ของคนกลุ่มแรก ที่สรุปไว้ว่าเป็นแบบ “บริโภคนิยม” ไม่ได้เป็นแบบวิถีชีวิตปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

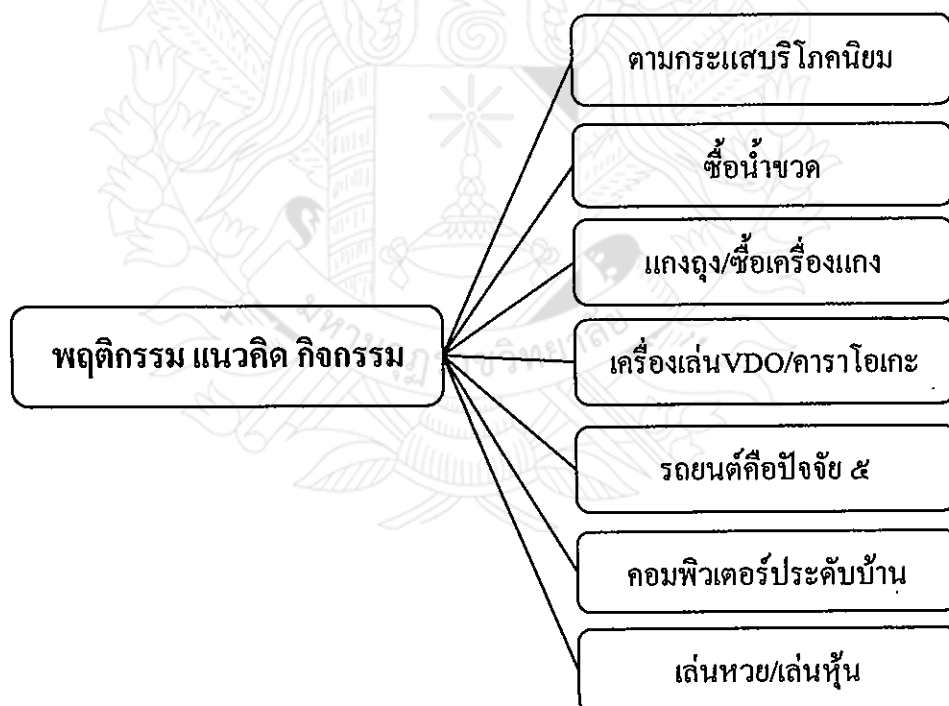
วิถีชีวิตที่ ๒ กลุ่มคนที่คิดว่า เงินทองเป็นของมาษา ข้าวปลาคือของจริง เงินสำคัญแต่อยู่ลำดับท้าย ๆ มีแนวคิดในการประกอบอาชีพ คือ กิน แจก แลก ขาย พฤติกรรมของคนกลุ่มนี้ อาจกล่าวได้ว่ากลับตรงกันข้ามกับคนกลุ่มแรกอย่างสิ้นเชิง คนส่วนใหญ่มองคนกลุ่มนี้ว่าบ้า ขาดหุ่น คิดอะไรแปลก ๆ ไม่เหมือนชาวบ้านชาวช่อง ไม่เหมือนเพื่อน คนกลุ่มนี้จะมีสังคมของพวกเขา จับกลุ่มกันอย่างหลวม ๆ พบปะพูดคุยกัน แลกเปลี่ยนผักหญ้า ข้าวปลากัน กินข้าวสังสรรค์ร่วมกันก็บ่อย ช่วยกันดูแลรับส่งลูกหลาน

คณะของผู้วิจัยจะมีความสุขสนุกสนานในการพูดคุยสัมภาษณ์กับคนกลุ่มนี้ และมักลงท้ายด้วย ท້องอิมแน่นท้องทุกบ้าน เพราะขณะที่นั่งคุยกัน บ้านก็มีผลไม้ที่ปลูกอยู่ในบริเวณบ้าน ไม่ว่าจะเป็นกล้วยหอม กล้วยน้ำว้า ชมพู มะละกอ ฯลฯ หรือแม้แต่เป็นข้าวมือเย็นที่อุดมไปด้วยคุณค่าทางอาหาร มีทั้งผักพื้นบ้านสด ๆ ปลอดสารพิษ ข้าวสารที่ได้จากนาที่ทำกันเอง หุงหอมกรุ่นและให้รสชาติอย่างดี

เราสัมผัสได้ถึงความสุข ความอบอุ่น และดูเหมือนว่าสุขภาพของกลุ่มนี้ก็แข็งแรงดีเช่นกัน จากที่สังเกตและจากการพูดคุย ทำให้ทราบว่าอาหารในแต่ละมื้อเป็นผักมากกว่ากับข้าว และเป็นผักที่หามาได้จากในป่าข้างบ้าน ข้างหมู่บ้านทั้งนั้น ไม่ต้องซื้อหาเลยแม้แต่หน่อย ดังเช่นที่คุณอาคม ลือชาบอกกับเราว่าไม่เคยกินยา ไม่เคยเข้าโรงพยาบาล เจ็บป่วยเล็กน้อยก็กินน้ำมาก ๆ อาหารกินผักผลไม้ที่ปลอดสารพิษ

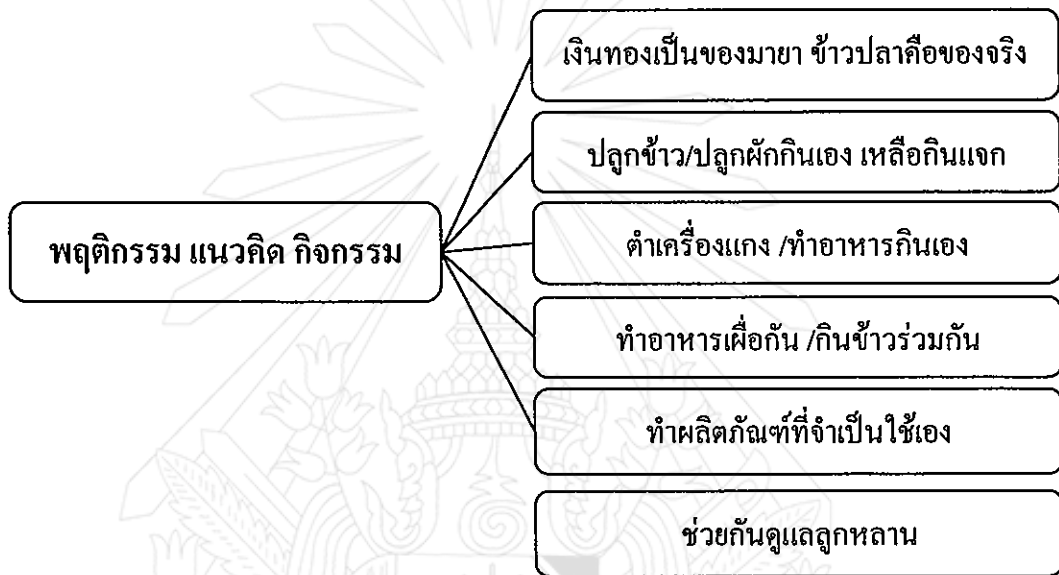
สรุปฝั่งความคิดแสดงวิถีชีวิตของกลุ่มตัวอย่างในชุมชนลุ่มน้ำพันโตน

วิถีชีวิตที่ ๑ เป็นแบบพวกที่มีความคิดตามกระแสบริโภคนิยม ทำงานเพื่อต้องการให้มีเงินให้มีรายได้น่ามาก เรียกว่า เอาเงินเป็นที่ตั้ง มุ่งนำเงินไปซื้อข้าวของที่จำเป็นต้องการใช้ในการอุปโภคบริโภค ทั้งสิ่งของเครื่องใช้เครื่องอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ที่อยากได้ ต้องให้ตนเองมีเหมือนที่ผู้อื่นมี ไม่อยากให้อายใคร โดยกลุ่มนี้มีรายได้อีกมาจากการทำสวนยางพาราและป่าลุ่มน้ำมันเท่านั้น

วิถีชีวิตที่ ๒ เป็นแบบพวกที่มีความคิดว่า เงินทองเป็นของมาया ข้าวปลาคือของจริง คิดว่าเงินก็มีความสำคัญแต่อยู่ในลำดับท้าย ๆ ทั้งยังมีแนวคิดในการประกอบอาชีพ คือ กินทุกอย่างที่ปลูก ปลูกทุกอย่างที่กิน เหลือกิน ก็แจก แลก ขาย อะไรที่สามารถทำใช้เองในบ้านก็ทำ เช่น ยาสระผม ทำสบู่ น้ำยาเอนกประสงค์ พฤติกรรมของคนกลุ่มนี้ กล่าวได้ว่ากลับตรงกันข้ามกับคนกลุ่มแรกอย่างสิ้นเชิง คนกลุ่มนี้จะมีสังคมของพวกเขา จับกลุ่มพบปะพูดคุยแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันบ่อย ๆ แลกเปลี่ยนผลไม้ ผักหญ้า ทำอาหารเพื่อกัน กินข้าวสังสรรค์ร่วมกัน ช่วยกันดูแลลูกหลานของกันและกัน

นอกจากที่กล่าวแล้ว ยังทำให้ทราบว่าถึงวิถีชีวิตในอดีตต่อเนื่องเข้าสู่ยุคปัจจุบันได้อีกด้วย กล่าวคือ ในอดีตคนในชุมชนลุ่มน้ำพัน โคน ประมาณก่อนปี พ.ศ. ๒๕๑๕ มีอาชีพเกษตรกรรมแบบผสมผสาน ชาวบ้านเรียกว่า “สวนสมรม” เช่น ปลูกหมาก ปลูกมะพร้าว ผัก ผลไม้ พืชสมุนไพร ไร่เพื่อบริโภค ใช้สอยในครัวเรือน เหลือกินจะแบ่งปันให้กับญาติพี่น้อง เพื่อนบ้าน เหลือกินอีกก็แลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน และหากเหลืออีกก็จะนำไปจำหน่ายที่ตลาดนัดในชุมชน ชาวบ้านเรียกว่า “นัดข้างวัด” คือตลาดนัดข้างวัดคนทีมุขาราม มีบางสวนที่มีพืชเศรษฐกิจ ซึ่งส่วนใหญ่ก็เป็นสวนยางพารา สมัยนั้นไม่ได้เรียกว่าสวนยางพาราอย่างปัจจุบัน แต่ชาวบ้านเรียกว่า ป่ายาง อันเป็นคำพูดที่อธิบายลักษณะของการทำสวนยางแบบองค์รวม กล่าวคือ มีการปลูกยางพาราซึ่งเป็นพืชหลัก แล้วเสริมเพิ่มพืชชนิดอื่น ๆ ทั้ง ไม้ยืนต้น พืชผัก เช่น ขนุน จำปา ทูเรียน เงาะ มังคุด สะตอ ลูกเนียง ลูกเหริยง ผักหวาน ผักเหมียง พืชหัว เช่น ข่า กะทือ ขมิ้น กระทั่งการเว้นไร่ซึ่งไม้ยืนต้นที่เห็นเป็นประโยชน์ใช้สอย เช่น กอไผ่ ไม้ทั้งเป็นต้น มีการทำนา เพื่อเป็นหลักประกันความมั่นคงด้านอาหาร มีคำพูดผู้เฒ่าคนหนึ่งที่ทำนามาโดยตลอดว่า เงินทองเป็นของมาया ข้าวปลาคือของจริง มีพื้นที่นา ประมาณ ๑,๗๐๐ ไร่ คนส่วนใหญ่ ถึง ๕๐ เปอร์เซ็นต์ มีที่นาและทำนาปลูกข้าวกินเอง ใครไม่มีที่นาถึงเป็นคนยากไร้ การทำนาเพื่อไว้กินเป็น

หลัก ไม่ขาย ถ้าจะขายก็ขายข้าวเก่า ข้าวเก่าหมายถึงข้าวเหลือค้างปีจากฤดูการเก็บเกี่ยวของปีก่อน ๆ เหลือปีที่แล้วก็เรียกว่า ข้าวเก่า ๑ ปี เหลือเมื่อ ๒ ปีก่อนก็เรียกว่าข้าวเก่า ๒ ปี เก่า ๓ ปี เป็นต้น นอกจากนี้ ได้ข้าวแล้ว ชาวบ้านยังอาศัยที่นาเป็นอาหารเป็นกับ (กับข้าว) เช่น กุ้ง หอย ปู ปลา แมงดา กบ ผักตบ ผักกะเฉด ผักบุ้ง ผักกรีน ฯลฯ บริเวณบ้านอาศัยก็จะปลูกพืชผัก สมุนไพร ครอบทุกชนิด และประกอบด้วยไม้ไทยที่เป็นมงคลตามความเชื่อไว้มากมาย เช่น ปลูกต้นมะยมเพราะเชื่อว่าจะมีคนนิยมชมชอบ ปลูกมะขามเพื่อให้คนเกรงขาม เป็นต้น การเลี้ยงสัตว์ หมู ไก่ เป็ด ไข่กิ้งกิ้งเนื้อกิ้งกิ้ง ชาวบ้านเรียกว่ามี “หมู เห็ด เป็ด ไก่ ไข่กิ้งกิ้งเนื้อกิ้งกิ้ง” ซึ่งหมายถึงการปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ให้ครบทุกชนิดเพื่อประกันความมั่นคงในการอาหารนั่นเอง เรื่องการเงิน ในสมัยก่อนคนไม่ต้องการเงินมาก ไม่ต้องการสะสมเงินมากนัก เพราะถือว่าเมื่อมีข้าวปลาอาหาร ยาสมุนไพรยามเจ็บป่วยก็เพียงพอแล้ว แต่มักจะสะสมทองคำเอาไว้เพื่อประกาศศักดิ์ของผู้มีอันจะกิน เพื่อเป็นเครื่องประดับความสวยงามเท่านั้น ไม่ใช่ต้องการเก็บสะสมเพื่อการค้ากำไรจากการผันผวนของราคาทองในปัจจุบัน

หลังปี พ.ศ. ๒๕๑๒ คนที่นี้เริ่มได้รับอิทธิพลคำว่าเศรษฐกิจ อิทธิพลของเงินเข้าครอบงำเริ่มให้ความสำคัญเรื่องเงินมากขึ้น ปี พ.ศ. ๒๕๑๕ มีพืชเศรษฐกิจตัวใหม่ที่ได้รับการประชาสัมพันธ์ว่าจะสามารถทำเงินให้เกษตรกรเป็นอย่างมาก การทำสวนปาล์มน้ำมันในประเทศไทยอุบัติขึ้นที่อำเภอปลายพระยาเป็นแห่งแรก ชาวบ้านที่เคยประกอบอาชีพทำมาหากินเลี้ยงชีพอย่างสุขสบายแบบพอเพียง ก็ทิ้งอาชีพเดิม ไปเป็นลูกจ้างในสวนปาล์มน้ำมัน ชาวบ้านแถวนี้เรียกว่า กสิกรรมรับจ้าง ต่อมาก็เริ่มปลูกปาล์มน้ำมันเป็นของตัวเอง บ้างก็เปลี่ยนจากสวนยางที่เรียกว่า ป่ายางมาเป็นสวนปาล์ม โค่นพืชสมรมในบริเวณบ้าน มาปลูกปาล์ม หนักถึงขั้นถมที่นาหรือใช้ที่นาปลูกปาล์ม เลิกสวนข้างบ้าน มาเป็นปลูกปาล์มแทน แม้กระทั่งผักข้างบ้านก็ไม่ปลูก ที่นาจากที่เคยปลูกข้าวมาเป็นการปลูกปาล์มน้ำมันจวบจนถึงปัจจุบัน วิถีชีวิตผู้คนเริ่มเปลี่ยนไปจากการทำมาหากิน เป็นการทำการค้าขาย จากการพึ่งพาอาศัยแลกเปลี่ยน ผลผลิต ข้าวปลา อาหาร อาศัยเงินตราเป็นสื่อการแลกเปลี่ยน คนให้ความสำคัญกับเงินมากกว่าข้าวปลา กลับตรงกันข้ามกับคำว่าที่เคยกล่าวว่า เงินทองของมายาข้าวปลา คือของจริง มีเรื่องเล่าที่น่าสนใจที่นายปิ่น อดีตครูและอดีตสมาชิกสภาจังหวัดกระบี่ เล่าให้ฟังว่า ปี พ.ศ. ๒๕๑๖ ตัวท่านเองได้ไปเข้าเฝ้าฯ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เพื่อรับพระราชทานรางวัลสหกรณ์ดีเด่น พระองค์ตรัสว่า “รักษาที่นาให้ฉันด้วย” ซึ่งพระองค์หมายที่นาในชุมชนลุ่มน้ำพันโดนนี้ และเป็นเหตุที่ทำให้นายปิ่น ประชาบุตร ต้องทำนามาทุกปี และเป็นเหตุให้หน่วยงานราชการหลายหน่วยงานเข้าไปดำเนินการตามบทบาทหน้าที่ของตนเอง เป็นต้นว่า กรมชลประทานก็ไปสร้างฝายเก็บน้ำขนาดเล็ก ต่อคลอง คูส่งน้ำเข้าสู่พื้นที่นา กรมส่งเสริมสหกรณ์จัดสร้างโรงสีข้าว จัดหารถไถเดินตามให้ กรมการข้าว กรมส่งเสริมการเกษตรก็ไปส่งเสริมพันธุ์ข้าวใหม่ เช่น กข. ต่าง ๆ ยกเลิกข้าวพื้นเมืองอย่างพันธุ์ ห้ายมด พันธุ์หลิดี พันธุ์ยายอ พันธุ์นางพญา เป็นต้น หายไปแต่ก็ไม่ได้ทำให้

ชาวบ้านหลงไปกับกระแสการพัฒนาเศรษฐกิจจนกลับหลังได้ กล่าวว่ามีผู้คนที่สนใจทำนามากนัก แต่ประมาณ ๑๐ รายเท่านั้น ปี ๒๕๔๐ หลังจากที่พระเจ้าอยู่หัวตรัสเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงอีกครั้ง คราวนี้การระดมสรรพกำลังของหน่วยงานราชการครั้งใหญ่เกิดขึ้นในพื้นที่แห่งนี้ เป้าหมายคือการรณรงค์ให้ประชาชนหันกลับมาทำนา ในปัจจุบันแม้จะมีคนจำนวนหนึ่งหันมาทำนาแต่ก็ยังไม่มากพอตามที่ควรจะเป็น

๕.๒ วิธีการสร้างวิถีชีวิตปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนลุ่มน้ำพันดอน

ในเบื้องต้นผู้ศึกษาวิจัยขอนำเสนอบทสัมภาษณ์บางส่วนจากบางท่าน เพื่อข้อมูลเชิงประจักษ์ ดังนี้

นายสุรียนต์ จรุงเกียรติกุล นายอำเภอปลายพระยา ได้กล่าวว่า คนได้ให้นโยบายแก่ส่วนราชการต่าง ๆ ให้ดำเนินการหรือสนับสนุนการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง เช่น เมื่อ พ.ศ. ๒๕๕๑ คนได้คิดและจัดทำโครงการ “ปลูกวันแม่เกี่ยววันพ่อ” โครงการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อกระตุ้นให้คนหันมาทำนา อำเภอให้ความสำคัญกับพื้นที่นี้มากเพราะพื้นที่นี้เป็นพื้นที่โครงการพระราชดำริ มีทั้งอ่างเก็บน้ำพระราชทาน ระบบชลประทาน โรงเรียนพระราชทาน รถไถนาพระราชทาน และที่นาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวตรัสให้รักษานี้ไว้ด้วย

โครงการนี้เริ่มจากการมอบหมายให้สำนักงานเกษตร ไปประชุมชี้ประชาชน ให้ทุกส่วนราชการระดมสรรพกำลังร่วมดำเนินการอย่างเต็มที่ เช่น ศูนย์ทดลองข้าวกระบี่ ก็เข้ามาสนับสนุนเรื่องพันธุ์ข้าวและสาธิตการทำนาหว่าน

นายอำเภอได้เล่าให้ฟังว่าโครงการนี้เริ่มในวันแม่ วันที่ ๑๒ สิงหาคม ๒๕๕๑ โดยการจัดงานเป็นวันปักดำ หรือหว่าน เพื่อจะได้ไปเกี่ยวในวันพ่อ วันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๕๑ ในวันปักดำนั้นอำเภอได้จัดกิจกรรมมากมาย เช่น การแสดงบนเวทีของเด็กนักเรียน ของกลุ่มแม่บ้าน ร่วมกันไถนา คราดนา และปักดำ การเลี้ยงอาหาร การประชาสัมพันธ์ เพื่อต้องการรณรงค์ให้เป็นที่สนใจของชาวบ้าน ที่สำคัญได้นำช่างมา ๕ เชือกเพื่อเป็นสิริมงคล โดยท่านผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธาน เป็นที่น่าสนใจของชาวบ้านและเชื่อว่าจะทำให้พี่น้องประชาชนหันมาทำนามากขึ้น

นี่เป็นตัวอย่างของการกำหนดกิจกรรมเพื่อการดำเนินการเกี่ยวกับการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง ได้คิดโครงการไว้หลายอย่าง เช่น จะซ่อมโรงเรียน สั่งข้าวเปลือกจากพัทลุง อีกทั้งการให้นโยบายกับส่วนราชการทุกต่าง ๆ ส่วนท้องถิ่นพวกองค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาล ให้สนับสนุนหรือดำเนินการเรื่องนี้อย่างจริงจังและต่อเนื่อง

นายอดุลย์ สองเมือง ปลัดอำเภอปลายพระยา ได้กล่าวว่า เท่าที่เห็นก็จะมีการแต่งตั้งคณะทำงานขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงของอำเภอ ตำบล โดยมีข้าราชการ ๔ กระทรวง ๗

กระทรวงรอง หรือเสริมเป็นกรรมการ ระดับตำบลก็มี ข้าราชการอำเภอที่รับผิดชอบตำบล เช่น ปลัดอำเภอรับผิดชอบตำบล พัฒนาการ เกษตร การศึกษานอกโรงเรียน สาธารณสุข ฯลฯ นายกองจัดการบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล นายกเทศมนตรี ปลัดเทศบาล ประชาชนชาวบ้าน เป็นกรรมการ มีหน้าที่ร่วมขับเคลื่อน กระตุ้นติดตาม วางแผนในการดำเนินงาน เองประมาณของแต่ละคน ๆ ลงไปในชุมชน ก็พูดตรง ๆ ไม่ได้ผล ก็เห็นอยู่อย่างเดิม มองไม่ออกว่ามันเป็นเศรษฐกิจพอเพียงตรงไหน

นายนาธิป ศรีสุขสมวงศ์ พัฒนาการอำเภอปลายพระยา ได้กล่าวถึงวิธีการดำเนินงานขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงว่า

อำเภอกำหนดโครงสร้างการบริหารเพื่อการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง ได้กำหนดคณะกรรมการบริหารเพื่อทำงานในเชิงบริหาร เรียกว่า คณะกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง อำเภอ และมีคณะทำงานในเชิงการปฏิบัติ เรียกว่า คณะทำงานขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงตำบล ซึ่งมีทุกตำบล บางหมู่บ้านอาจจะมีการแต่งตั้งคณะทำงานขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงหมู่บ้าน โดยเฉพาะหมู่บ้านที่ถูกกำหนดเป็นหมู่บ้านต้นแบบ

คณะกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงระดับอำเภอ ประกอบด้วยหัวหน้าส่วนราชการระดับอำเภอ เช่น เกษตรอำเภอ สาธารณสุขอำเภอ การศึกษานอกโรงเรียน ปลัดอาวุโสหรือเรียกอีกชื่อว่าปลัดอำเภอ หัวหน้าสำนักงาน ฯลฯ มีนายอำเภอเป็นประธาน และมีพัฒนาการอำเภอเป็นเลขานุการ มีหน้าที่ในการกำหนดนโยบาย ควบคุม อำนวยการในการดำเนินการ

คณะทำงานขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงตำบล ประกอบด้วย ข้าราชการอำเภอที่ปฏิบัติงานรับผิดชอบตำบล เช่น ปลัดอำเภอผู้รับผิดชอบตำบล เกษตรตำบล ครูอาสาของการศึกษานอกโรงเรียน และหน่วยงานอื่น ๆ ที่มีบทบาทหน้าที่ในการปฏิบัติอยู่ในตำบลนั้น โดยมีนายกองจัดการบริหารส่วนตำบล เป็นหัวหน้าคณะทำงาน มีพัฒนาการเป็นเลขานุการ ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นผู้ช่วยเลขานุการ มีหน้าที่ขับเคลื่อนนโยบาย โครงการ กิจกรรมต่าง ๆ การจัดเวทีให้ความรู้ การติดตามการสนับสนุนเชิงวิชาการ การประเมินผล สำหรับในส่วนของแต่ละตำบลก็จะมีคณะทำงานทำนองเดียวกับตำบล

คณะทำงานขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงหมู่บ้าน ประกอบด้วยบุคคลในหมู่บ้านที่ได้รับการเลือกจากชาวบ้าน จำนวนกี่คนก็ได้ตามความเหมาะสม มีผู้ใหญ่บ้านเป็นหัวหน้าคณะทำงาน มีหน้าที่ในการปฏิบัติงาน กิจกรรม โครงการ จัดเวทีเรียนรู้ จัดเก็บข้อมูล และอื่น ๆ

โดยจะกำหนดหมู่บ้านเป้าหมาย ต้นแบบทุกตำบล ตำบลละ ๒-๓ หมู่บ้าน สนับสนุนกิจกรรมโครงการ โดยเน้นที่หมู่บ้านต้นแบบ ทุกส่วนราชการจะบูรณาการงบประมาณ กิจกรรม โครงการลง

พื้นที่เป้าหมาย และติดตามประเมินผล เมื่อเสร็จสิ้น โครงการในปีงบประมาณหรือหลังจาก
ดำเนินการไประยะหนึ่งก็จะมีการประเมินผล

นางสุนันทา เพชรพันธ์ นักวิชาการพัฒนาชุมชน ชำนาญการ อำเภอบลายพระยา ได้กล่าวว่า
ในการส่งเสริมด้านเศรษฐกิจพอเพียงนั้นทางอำเภอ ภาคส่วนราชการ ได้เข้าไปให้ความรู้ ให้คำแนะนำ
โดยนำหลักการดำเนินงานนำมาจากแผนชุมชน ของกรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย โดย
ส่วนใหญ่ชาวบ้านเป็นผู้ริเริ่มคิดเองทำเองอยู่แล้ว คือชาวบ้านเขาได้ทำเศรษฐกิจพอเพียงมาก่อนแล้ว
และยังทำอยู่ เช่น การปลูกผักสวนครัว เลี้ยงสัตว์ ตั้งกลุ่มธุรกิจชุมชน ทางอำเภอได้เข้าไปมีส่วนร่วม
ทั้งการแนะนำ เช่น การจดบัญชีครัวเรือน ทางการจะสนับสนุนสมุดบัญชี แนะนำการจดบัญชี การให้
การเรียนรู้เรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คือ ๓ ห่วง ๒ เงื่อน ไช้ตนเอง ทั้งการจัดเวทีในชุมชน การพา
ไปอบรม การจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง โดยจะมุ่งเน้นกิจกรรมของชาวบ้านเป็นหลัก และ
ขณะนี้ได้มีการจัดตั้งหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบครบวงจร โดยเริ่มดำเนินการตั้งแต่หมู่ที่ ๒, ๓,
และหมู่ที่ ๘ โดยหมู่บ้านที่จะดำเนินการเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบครบวงจรนี้จะได้รับการสนับสนุน
งบประมาณ การติดตาม การกระตุ้น การดำเนินการพิเศษกว่าหมู่บ้านอื่น ๆ แต่มีข้อจำกัดมากมาย
โดยเฉพาะเรื่องงบประมาณ คิดว่างานจะเดินได้ได้ต้องมีเงินมาสนับสนุน

นายชวลิต ปุณณิติสกุล พัฒนาการบลายพระยา ได้กล่าวว่า คนในฐานะที่เป็นคณะทำงาน
ขับเคลื่อนของตำบล จะต้องทำหน้าที่ในการกำหนดหมู่บ้านเป้าหมาย เก็บข้อมูล นำโครงการที่
กรมการพัฒนาชุมชนอนุมัติให้ไปให้ชุมชนดำเนินการ ติดตาม ประเมินผล การไปร่วมจัดเวทีให้
ความรู้ ความเข้าใจ จริง ๆ แล้วก็ไม่ว่าจะไปอธิบายเขา ส่วนใหญ่ชาวบ้านเขาก็ทำอยู่แล้ว ไม่รู้จะไปทำ
อะไรเขา ปลอ่ยเขาไป เขาปลูกผักสวนครัว เขาเลี้ยงไก่ เลี้ยงหมู เลี้ยงวัวอยู่แล้ว บางเรื่องเป็นการเพิ่ม
ภาระให้กับชาวบ้าน เช่น การจดบัญชีครัวเรือน การไปจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพิ่มเติมทั้ง ๆ ที่ชาวบ้านมี
อยู่แล้ว และก็น่าแปลกกว่าจริง ๆ แล้วก็คือการให้ทำเหมือนเดิม

นายเชื่อน รอดขวัญ เกษตรอำเภอบลายพระยา ได้กล่าวว่า คนเป็นคณะกรรมการขับเคลื่อน
ของอำเภอ มีหน้าที่ในการบริหารและสนับสนุนกิจกรรม โครงการของสำนักงานเกษตรอำเภอที่มีอยู่
ให้หมู่บ้านที่เป็นหมู่บ้านเป้าหมาย กำกับติดตามให้เจ้าหน้าที่เกษตรตำบลปฏิบัติหน้าที่ในการ
ปฏิบัติการ

นายสุทธิพงศ์ วงษ์สุวรรณ ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาออกโรงเรียน อำเภอบลายพระยา ได้
กล่าวว่า ตนได้ให้ครูอาสาไปร่วมการจัดเวทีเรียนรู้ในหมู่บ้าน และยังมีสนับสนุนโครงการ เช่น
โครงการเลี้ยงปลาในบ่อซีเมนต์ จัดเป็นศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงในตำบล ซึ่งที่จริงแล้ว
การศึกษาออกโรงเรียนจะมีศูนย์เรียนรู้อยู่แล้ว เพียงแต่ผนวกเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงเข้าไปด้วย

นายสุพจน์ บุญยัง นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลปลายพระยา ได้กล่าวว่า ตนได้ให้รองนายกฯ มงคล ขวัญเดือน ไปอบรมเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงมาแล้วให้ชาวบ้านไปคิดว่าทำอะไรได้บ้าง เห็นบอกว่าจะให้ตั้งศูนย์เรียนรู้ ในส่วนที่ได้ทำไปแล้วก็คือการตั้งกลุ่มแม่บ้านทำเครื่องแกง โดยเทศบาลสนับสนุนงบประมาณให้ดำเนินการ การสนับสนุนงบประมาณให้คนเทศบาลปลูกผักในกระถาง ในวัสดุอื่น ๆ ที่พอทำได้

นายมงคล ขวัญเดือน รองนายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลปลายพระยา ได้กล่าวถึงการสนับสนุนการดำเนินงานเศรษฐกิจพอเพียงว่า เป็นเพียงการให้เงินไปทำโครงการแต่ไม่เห็นว่าเป็นความสำเร็จ ได้เงินไปทำสักพักก็เลิก ซึ่งตนเองไม่เห็นด้วยกับวิธีการอย่างนั้น คิดว่าต้องเป็นการให้การเรียนรู้ แต่ก็ไม่รู้ว่าจะทำอย่างไร แต่การเอาคนมาอบรม ก็อบรมมามาก ตนเองไปอบรมมาหลายครั้งแล้ว แต่ก็ยอมรับว่ายังไม่เชื่อมั่นด้านนี้ ก็หนักใจเหมือนกัน คิดโครงการสร้างศูนย์เรียนรู้ตามที่นายกมอบหมายก็กังวลเหมือนกันว่าจะเดินไปในทิศทางใด

นายสุนทร พรหมดวง นายกองจัดการบริหารส่วนตำบลปลายพระยา ได้กล่าวถึงวิธีการดำเนินงานเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลปลายพระยาว่า ได้ตั้งงบประมาณไว้ก่อนหนึ่งในทุกปีงบประมาณ สำหรับที่จะสนับสนุนโครงการต่าง ๆ เช่น โครงการเลี้ยงวัว โครงการปลูกผักสวนครัว ปีก่อน ๆ เราไปสนับสนุนรายบุคคล แต่ปีนี้จะสนับสนุนในรูปกลุ่ม ถ้าไม่มีก็ให้จัดตั้งขึ้น นอกจากนี้ยังมีโครงการทัศนศึกษาดูงานเศรษฐกิจพอเพียงในต่างจังหวัดด้วย ปีนี้ไปดูงานที่ห้วยมงคล จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

นางสุเพ็ญ ไกรนรา ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลปลายพระยา ได้กล่าวว่า ได้ตั้งงบประมาณโครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงไว้ เพื่อให้ชาวบ้านนำไปใช้ในการพัฒนากิจกรรมที่ทำอยู่ หรือสนับสนุนการดำเนินการใดที่เป็นความต้องการของชุมชน

นายสุรศักดิ์ สุกลใส เลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนตำบลปลายพระยา ได้กล่าวว่า ขณะนี้ทางองค์การบริหารส่วนตำบล มีการดำเนินงานส่งเสริมด้านเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีการสนับสนุนงบประมาณให้ชาวบ้าน เมื่อปีที่แล้วชาวบ้านมีการจัดตั้งกลุ่มต่าง ๆ โดยทางองค์การบริหารส่วนตำบลให้งบประมาณ ไปจัดตั้งกลุ่ม แล้วมีการติดตาม ตรวจสอบผลการดำเนินงาน ผลการจัดตั้ง แต่ในปีงบประมาณนี้ได้จัดสรรงบประมาณสนับสนุนให้หมู่บ้านละ ๒ ราย โดยให้เป็นงบประมาณการซื้อเมล็ดพันธุ์พืช ครัวเรือนละ ๑,๕๐๐ บาท รวม ๑๔ หมู่บ้าน ส่วนกลุ่มที่มีการจัดตั้งกลุ่มอยู่แล้ว ในปีนี้มีการดำเนินงานให้ในรูปของการกู้ยืม แบบมีดอกเบี้ย

นายนิยม เรืองศรี สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล หมู่ที่ ๒ ตำบลปลายพระยา ได้กล่าวว่า ขณะนี้ทาง อบต. ได้ส่งเสริมให้ชาวบ้านปลูกผัก มอบเงินทุนให้เป็นแรงจูงใจ แต่ชาวบ้านก็ยังไม่รู้สึกลัวไม่เพียงพอ “ปลูกผักแล้วขาดทุน” เมื่อไม่พอเพียง แต่เอาข้อมูลโครงการว่าเป็นอย่างไร จะส่งเสริม

อย่างไรให้ชาวบ้านทำแล้วรู้สึกพอใจ ดังเช่นที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน (กศน.) ได้ส่งเสริมให้ชาวบ้านดำเนินการตามโครงการเศรษฐกิจพอเพียง โดยการส่งเสริมให้ชาวบ้านเลี้ยงปลา ได้มอบบ่อลูกท้อให้บ้านละ ๒ บ่อ แล้วมอบพันธุ์ปลาคูให้อีก ๕๐ ตัว ให้ชาวบ้านเลี้ยง และกรมการพัฒนาที่ดินได้เข้ามาส่งเสริมให้ชาวบ้านทำปุ๋ยหมัก เพื่อเป็นการลดรายจ่ายในการซื้อปุ๋ยเคมีจากท้องตลาด หลังจากทำจบ หมดงบประมาณก็เงินเหมือนเดิม ซึ่งคิดว่าไม่ใช่โครงการเศรษฐกิจพอเพียง แต่จะเป็นเศรษฐกิจพอเพียงได้เมื่อเรา “มีความพอดี”

นายนิคม สนิทสุวรรณ อดีตผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๑ ได้กล่าวว่า การดำเนินการ โครงการเศรษฐกิจพอเพียง ได้ของงบประมาณจากราชการมาาก เช่น โครงการเลี้ยงปลา โครงการสนับสนุนการทำนาข้าว โครงการซ่อมโรงสี โครงการปลูกผักนอกฤดูการทำนา โครงการเลี้ยงวัว แต่ชาวบ้านไม่ค่อยเอาใจจริงเอาจริง ตอนนี่ก็เลิกหมดแล้ว

นายสมชาย ประชาบุตร กรรมการชุมชนนวมสทกรณ์ ได้กล่าวว่า ผมเคยเป็นกรรมการรณรงค์เรื่องเศรษฐกิจพอเพียงนี่ก็เป็นเฉย ๆ เป็นแล้วไม่ได้ทำอะไรเลยลาออก การดำเนินเศรษฐกิจพอเพียงที่นี้เท่าที่เห็นก็มีการสนับสนุนงบประมาณในรูปแบบโครงการต่าง ๆ มากมาย หลายหน่วยงานเข้ามาทุ่มกันทำให้เกิดความซ้ำซ้อนกันมาก ตัวอย่างในการรณรงค์การทำนา ทราบว่าทั้งผู้ว่า นายอำเภอ ลงทุนชี้ช้างเหยียบนา ระดมเงินจากองค์การบริหารส่วนตำบลปลายะพระยา เทศบาลตำบลปลายะพระยา เพื่อจัดงานปลูกวันแม่เกี่ยววันพ่อ ขนชาวบ้านจากทุกหมู่บ้านไปร่วมงาน สร้างภาพจัดฉาก แต่ผลก็คือไม่เห็นมีใครมาทำนาเพิ่ม

ลักษณะการดำเนินการที่เห็นอีกอย่างคือ แจกเงินแจกของ เช่น องค์การบริหารส่วนตำบลปลายะพระยา จ่ายเงินมาแจกครัวเรือนละ ๑,๕๐๐ บาท แล้วขึ้นป้ายว่าเป็นครัวเรือนเศรษฐกิจพอเพียง สนับสนุนโดยองค์การบริหารส่วนตำบลปลายะพระยา การศึกษาโรงเรียนก็แจกปลา ลูก กรมพัฒนาที่ดินก็เอาหญ้าแฝกมาแจก เกษตรอำเภอก็แจกผัก ประมงก็แจกพันธุ์ปลา ธนาคารเพื่อการเกษตรก็แจกสมุดจดบัญชี เป็นต้น

อีกอย่างคือการการพาคนไปอบรม หลายหน่วยงาน คน ๆ หนึ่งต้องไปอบรมหลายรอบหลายครั้ง ตามแต่หน่วยงานที่พาไป จนชาวบ้านเรียกว่า “อาชีพอบรม”

นายสุธรรม ปั้นทอง ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๑ ตำบลปลายะพระยา ได้กล่าวว่า ตนได้คิดกับกรรมการหมู่บ้านว่า จะฟื้นฟูโครงการต่าง ๆ ที่ทำมาแล้ว และจะหาโครงการใหม่ๆเพิ่มเติม ตอนนี่ก็ได้ร่วมกับเทศบาลจัดตั้งโรงน้ำดื่ม เพื่อเป็นแนวทางให้ชาวบ้านได้ดำเนินโครงการแบบเศรษฐกิจพอเพียง

นายน้อย รอดดวง ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๒ ตำบลปลายะพระยา ได้กล่าวว่า ที่นี้ทางราชการเข้ามาส่งเสริมให้ชาวบ้านดำเนินงานตามโครงการเศรษฐกิจพอเพียง โดยกรมพัฒนาที่ดินได้เข้ามาส่งเสริมแนะนำให้ทำปุ๋ยหมัก โดยใช้งบประมาณของโครงการ SML และมีโครงการอยู่ดีมีสุขได้ให้

งบประมาณมาทำเขื่อน ทำฝายกั้นน้ำของคลองหุโตน (พัน โตน) เพื่อเป็นการอนุรักษ์คลองต้นน้ำไว้ ซึ่งขณะนี้ก็กลายเป็นที่ท่องเที่ยวแบบอิงธรรมชาติ ทั้งนี้ยังมีการจัดการแข่งขันกีฬา “คลองพัน โตนเกมส์” แข่งแล้วก็มีทะเลาะกัน ไม่เหมือนเมื่อก่อนจัดการแข่งขันเพื่อสร้างความสามัคคี โดยเอากีฬาเดิม ๆ ที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับวิถีชีวิตของคนในชุมชน ไม่ใช่กีฬาที่เป็นความนิยมตามท้องตลาดอยู่ขณะนี้ ตกลงทำแล้วได้อะไร ความพอเพียง ความอยู่เย็นเป็นสุขกับวิถีชีวิตอันดั้งเดิม ๆ ก็ถูกเลื่อนหายไปโดยกระแสของสังคมส่วนใหญ่ และจากโครงการต่าง ๆ ที่เข้ามาพองพวมงบประมาณที่ให้มาทุกอย่างก็ล้มเหลวกลายเป็นอนุสาวรีย์ เพราะชาวบ้านทำตามที่ภาคราชการสั่งให้ทำ สุดท้ายก็เหมือนเดิม เพราะชาวบ้านไม่เข้าใจ

นายสมหมาย พรหมรักษา ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๔ ตำบลปลายพระยา ได้กล่าวว่า ชาวบ้านที่นี้ส่วนใหญ่มีอาชีพทำสวน มีการทำนา ปลูกผักสวนครัวชนิดต่าง ๆ ไร่กิน เหลือกก็แจกแลกขายบ้าง น้ำในการอุปโภคบริโภคก็สะดวกดี เพราะมีคลองส่งน้ำของชลประทาน ทางภาครัฐก็มีโครงการต่าง ๆ เข้ามาช่วยเหลือส่งเสริม ชาวบ้านทำไปได้ซั๊กพัก พอหมองบประมาณก็เลิกทำกันไป

นายวิรัตน์ ชูเดชา ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๘ ตำบลปลายพระยา ได้กล่าวว่า ที่นี้ส่วนใหญ่คนทำอาชีพปลูกปาล์มน้ำมัน ยางพาราเป็นหลัก อาชีพรองก็คือการปลูกผัก เพาะเห็ด โดยขณะนี้ตนได้รณรงค์ให้ชาวบ้าน “ปลูกผักสวนครัว ไร่กินได้” จากการทำกินก็สามารถกลายเป็นทำเงินได้ ทั้งยังแนะนำให้ชาวบ้านรู้จักเก็บออม กินใช้ของที่มียอยู่ในครัวเรือน เหลือกก็แจกก็ขาย ส่วนภาครัฐได้เข้ามาส่งเสริมให้ชาวบ้านทำปุ๋ยชีวภาพ ส่งเสริมให้มีการจัดตั้งกลุ่ม ศูนย์การเรียนรู้ต่าง ๆ พอภาครัฐเข้ามาแนะนำให้ส่งเสริมได้ซั๊กพัก หมองบประมาณชาวบ้านก็ล้มเลิก เพราะเขามองภาพไม่ออกว่าต้องทำอะไร ต่อ ทั้งนี้เพราะเห็นผลประโยชน์คือเงินเข้ามาเป็นที่ตั้ง ที่ยังพอดำเนินการอยู่ได้ในขณะนี้ก็คือสหกรณ์ หากเรายังเอาเงินเป็นที่ตั้งทุกอย่างก็ล้ม พอเกิดวิกฤตครั้งก็คิดได้ครั้ง ฉะนั้นสิ่งที่เราสามารถทำได้ในขณะนี้ คือต้องรู้จักทำ รู้จักประหยัด ทำพอได้กิน ทำพอได้อยู่ ทำพอได้ใช้ แต่เราก็สามารถดำเนินชีวิตตามวิถีเศรษฐกิจพอเพียงได้แล้ว

นอกจากบทสัมภาษณ์ข้างต้นแล้ว ผู้วิจัยได้ขอเอกสารที่เกี่ยวข้อง ซึ่งได้รับอนุญาตจากสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอปลายพระยา ในฐานะที่เป็นเลขานุการคณะกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงอำเภอปลายพระยา พบว่า มีเอกสาร หลักฐานในการดำเนินการมากมาย อาทิ สมุดบันทึกการประชุมที่กล่าวถึงการมอบนโยบาย การกำหนดกรอบ แนวทาง การกำหนดหมู่บ้าน/ชุมชน พื้นที่เป้าหมาย คำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการคณะทำงานฝ่ายต่าง ๆ แบบบันทึกการจัดเวที แบบเสนอโครงการ/กิจกรรม บันทึกผลการติดตาม และผลการประเมินการดำเนินงาน เป็นต้น

วิเคราะห์ผลจากการสัมภาษณ์

จากเนื้อหาของการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างและเอกสารที่นำเสนอแล้วข้างต้น สามารถสรุปวิเคราะห์ถึงวิธีดำเนินการสร้างวิถีชีวิตปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของกลุ่มน้ำพันโตน ดังนี้

๑. หน่วยงานภาครัฐมีหน้าที่ในการรณรงค์ กำหนดพื้นที่ดำเนินการเพื่อดำเนินเป็นต้นแบบ หรือนำร่อง

๒. กำหนดแนวทางการปฏิบัติ เริ่มการสร้างกระแส รณรงค์ให้ประชาชนตื่นตัวในการใช้ชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

๓. หน่วยงานภาครัฐได้จัดตั้งโครงสร้างเชิงบริหารการขับเคลื่อน โดยการตั้งกรรมการดำเนินการแต่ละระดับ คือระดับอำเภอ ตำบล และหมู่บ้าน พร้อมทั้งกำหนดแผนปฏิบัติการ

๔. ราชการแต่ละส่วนตั้งงบประมาณในรูปแบบโครงการ กิจกรรมต่าง ๆ บูรณาการระดมงบประมาณและสรรพกำลังเข้าไปในพื้นที่เป้าหมาย ตามแผนปฏิบัติการ

๕. ส่วนราชการเข้าไปดำเนินการตามบทบาทหน้าที่ ติดตามประเมินผล

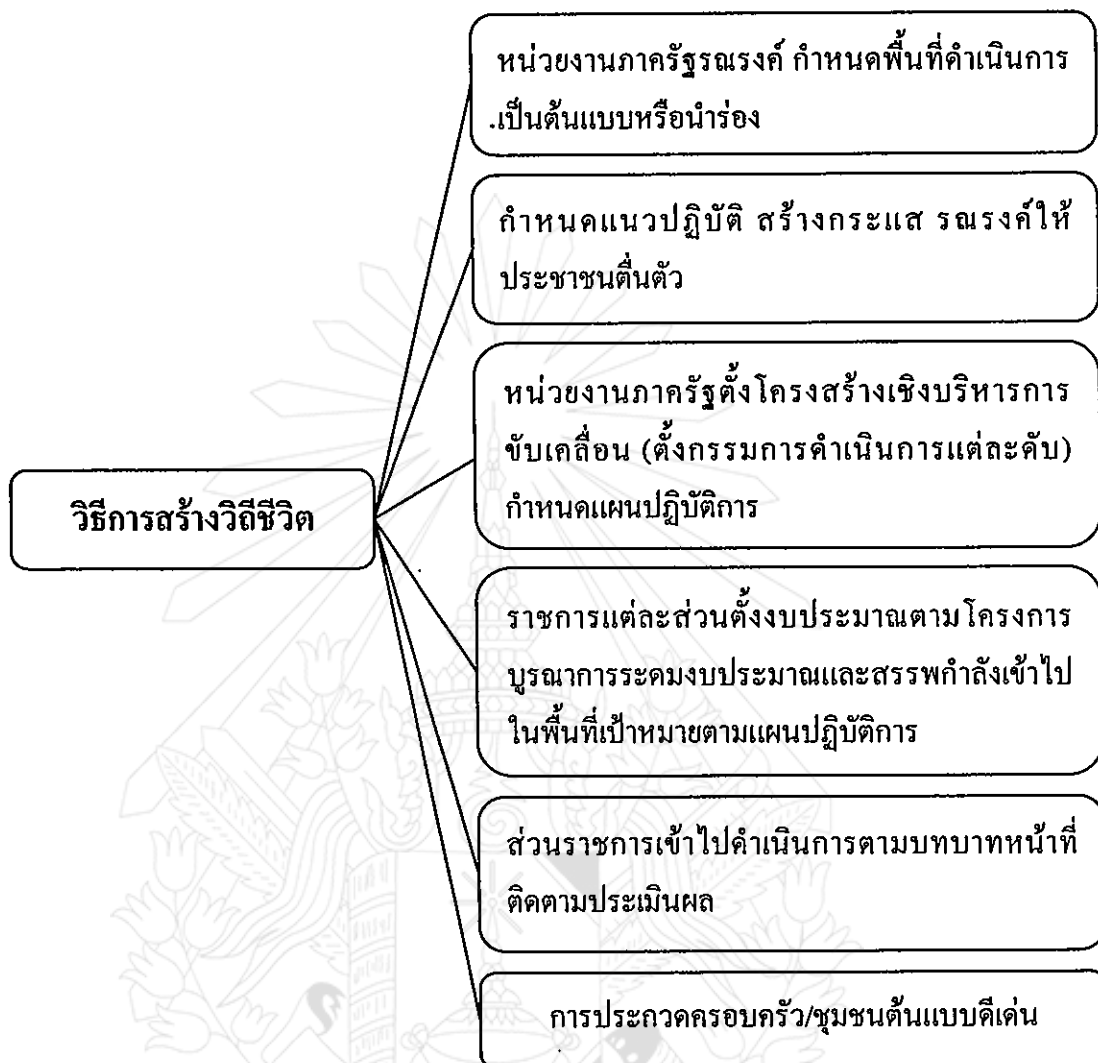
๖. ให้มีการประกวดครอบครัว/ชุมชนต้นแบบดีเด่น

อนึ่ง ในรายละเอียดของการดำเนินที่น่าสนใจคือ จะเริ่มต้นที่มุ่งอธิบายปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้วย การให้นิยาม ๓ ห่วง ๒ เงื่อนไข (ความพอประมาณ ความมีเหตุมีผล การมีภูมิคุ้มกัน/วิชาการ คุณธรรม) ต่อจากนั้นให้ประชาชนค้นหาศักยภาพเพื่อกำหนดหรือเสนอโครงการ กิจกรรม ราชการสนับสนุนกิจกรรมโครงการนั้น ๆ ซึ่งจะต้องเป็นไปตามกรอบที่ราชการกำหนดไว้แล้ว

มีความเห็นของกลุ่มตัวอย่างบางท่านที่น่าสนใจ เช่น ไม่เห็นด้วยกับวิธีการนี้เพราะเมื่อโครงการจบ กิจกรรมโครงการก็จาก คือ จบเช่นกัน สิ้นปีงบประมาณก็สิ้นสุดการดำเนินการ หรือจากคำบอกเล่าที่ว่า ประชาชนยังคงเดือดร้อน ตกอยู่ในวังวนของเศรษฐกิจทุนนิยมอย่างเดิม ไม่เห็นว่าเป็นวิถีปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอย่างไร

มีประเด็นต่อเนื่องที่เกิดขึ้นจากการสัมภาษณ์พบกับกลุ่มตัวอย่างบางท่าน ประเด็นเรื่องวิธีการวัดหรือประเมินความเป็นวิถีเศรษฐกิจพอเพียง ว่าการใช้จำนวนกิจกรรมเป็นตัวชี้วัด เช่น ตัวชี้วัด ๖ x ๒ นั้น ไม่สามารถชี้ได้ว่าคนผู้ที่กระทำเช่นนั้นจะเรียกว่าเป็นวิถีเศรษฐกิจพอเพียงได้ มีข้อเสนอว่าการจะสร้างวิถีชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้นั้น ต้องไม่ใช่สนับสนุนกิจกรรมมาก่อนเป็นหลัก แต่ต้องทำความเข้าใจกันก่อน แต่ไม่รู้ว่าจะทำอย่างไร ซึ่งเป็นประเด็นที่น่าสนใจอย่างยิ่ง

สรุปฝั่งความคิดแสดงวิธีการสร้างวิถีชีวิตปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชนลุ่มน้ำพันดอน

บทที่ ๖

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การพัฒนาในช่วงประมาณ ๕๐ ปีที่ผ่านมา นับตั้งแต่ ปี ๒๕๐๔ ที่ประเทศไทยได้ประกาศใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับแรก ได้นำประเทศเข้าสู่ความทันสมัย ที่มีักเข้าใจว่านั่นคือการพัฒนา แต่ในทางกลับกันด้วยสภาพความเป็นจริงเหตุการณ์กลับผกผัน ดูเหมือนยิ่งพัฒนาประชาชนยิ่งเดือดร้อน ยิ่งพัฒนายิ่งมีการทำลาย เรียกว่าเกิดวิกฤตในทุกด้าน มีความพยายามแก้ไขวิกฤตเหล่านั้น แต่ยิ่งแก้ก็ดูเหมือนจะยิ่งวุ่น เปรียบเสมือนภายในอ่าง ไม่มีทางออก พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงตรัสว่าประเทศชาติกำลังจะล่มจม แต่ถ้าใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจะไม่ล่มจม การแก้วิกฤตด้วยปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจะเป็นความหวังทางเดียว ฉะนั้นการรื้อนำเอาปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงใช้ในการดำรงชีวิตจึงเป็นพื้นฐานที่สำคัญของการแก้วิกฤตจึงเป็นเรื่องมีความสำคัญอย่างยิ่ง ผู้วิจัยเกิดความสนใจว่า จะดำเนินงานด้านปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอย่างไร ที่ผ่านมามีวิธีการสร้างวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียงอย่างไร และประชาชนมีวิถีชีวิตเป็นแบบเศรษฐกิจพอเพียงหรืออย่างไร จึงเลือกหัวข้อนี้ในการวิจัย และเลือกชุมชนลุ่มน้ำพัน โคน ตำบลปลายพระยา อำเภอปลายพระยา จังหวัดกระบี่ เป็นพื้นที่วิจัย เพราะทราบมาว่า เป็นพื้นที่ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ตรัสฝากกับตัวแทนสหกรณ์นิคมปากน้ำ ไว้ว่า “รักษาที่นาให้ฉันทันด้วย”

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ๒ ข้อ คือ เพื่อศึกษาวิถีชีวิตของประชาชนชุมชนลุ่มน้ำพัน โคน และเพื่อศึกษาวิธีการสร้างวิถีชีวิตปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนลุ่มน้ำพัน โคน

วิธีการศึกษาได้แยกวิธีการศึกษาออกเป็นตามวัตถุประสงค์แต่ละข้อ กล่าวคือ ข้อที่ ๑ เพื่อศึกษาวิถีชีวิตของประชาชนชุมชนลุ่มน้ำพัน โคน โดยวิธีการที่ผู้ศึกษาวิจัยเข้าไปคลุกคลีในพื้นที่ เป้าหมาย สัมภาษณ์ และสังเกตการดำรงชีวิตของคนในชุมชนกับกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งใช้การสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ ผู้วิจัยบันทึกการสัมภาษณ์ สังเกต ถ่ายภาพ บันทึกวิดีโอ วิเคราะห์เพื่อประเมินวิถีเศรษฐกิจพอเพียง และวัตถุประสงค์ข้อที่ ๒ เพื่อศึกษาวิธีการสร้างวิถีชีวิตปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนลุ่มน้ำพัน โคน ใช้วิธีการสัมภาษณ์ พูดคุย กลุ่มตัวอย่างที่เป็นข้าราชการ และหรือบุคคลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในการขับเคลื่อนหรือดำเนินการด้านปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในชุมชนเป้าหมาย และตรวจสอบจากเอกสารที่ราชการหรือชุมชนจัดทำไว้

๖.๑ สรุปผล

จากการศึกษาวิถีชีวิตของประชาชนชุมชนลุ่มน้ำพันดอน

สรุปได้ว่าชุมชนลุ่มน้ำพันดอน มีวิถีชีวิต ๒ แบบ กล่าวคือ

เป็นแบบวิถีที่ ๑ คือ ตามกระแสบริโภคนิยม คือต้องซื้อทุกอย่าง ไม่ว่าจะเป็นเครื่องอุปโภคบริโภค จะเป็นน้ำดื่ม แอ่งดูง อาหารสำเร็จรูป ทั้งอุปกรณ์อำนวยความสะดวก เช่น โทรทัศน์ ตู้เย็น ไมโครเวฟ คอมพิวเตอร์ เครื่องเล่นVDO/คาราโอเกะ รถยนต์ ซึ่งเป็นคนกลุ่มใหญ่ คิดเป็นประมาณ ร้อยละ ๘๐ ของกลุ่มตัวอย่าง

เป็นแบบวิถีที่ ๒ คือ คิดว่าเงินทองเป็นของมาตา ข้าวปลาคือของจริง เงินสำคัญแต่อยู่ลำดับท้าย ๆ มีแนวคิดในการประกอบอาชีพ คือ กิน แจก แลก ขาย พฤติกรรมของคนกลุ่มนี้ อาจกล่าวได้ว่ากลับตรงกันข้ามกับคนกลุ่มแรกอย่างสิ้นเชิง คนส่วนใหญ่มองคนกลุ่มนี้ว่าบ้า คิดอะไรแปลก ๆ ไม่เหมือนชาวบ้านชาวช่อง ขาดหุ่น ไม่เหมือนเพื่อน คนกลุ่มนี้จะมีสังคมของพวกเขา จับกลุ่มกันอย่างหลวม ๆ พบปะพูดคุยกัน แลกเปลี่ยนผักหญ้า ข้าวปลากัน กินข้าวสังสรรค์ร่วมกันก็บ่อย คิดเป็น ร้อยละ ๒๐ ของกลุ่มตัวอย่าง

จากการศึกษาวิธีการสร้างวิถีชีวิตปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนลุ่มน้ำพันดอน

สรุปได้ว่า การสร้างวิถีชีวิตปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนลุ่มน้ำพันดอน มีวิธีการดังนี้

หน่วยงานภาครัฐส่วนต่าง ๆ ได้มีจัดตั้ง โครงสร้างเชิงบริหารการขับเคลื่อน ในรูปแบบโครงการ/กิจกรรมต่าง ๆ โดยมีการบูรณาการระดมงบประมาณและสรรพกำลังเข้าไปในพื้นที่เป้าหมาย พร้อมทั้งกำหนดแผนปฏิบัติการ โดยมีการตั้งกรรมการดำเนินการแต่ละระดับ คือระดับอำเภอ ตำบล และหมู่บ้าน กำหนดพื้นที่ดำเนินการเพื่อดำเนินเป็นต้นแบบหรือนำร่อง แล้วได้มีการกำหนดแนวทางในการปฏิบัติ ทั้งยังมีการรณรงค์ สร้างกระแสนิยม ส่งเสริมให้ประชาชนตื่นตัวเห็นความสำคัญของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และใช้ชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จากนั้นส่วนราชการเข้าไปดำเนินการตามบทบาทหน้าที่ ติดตามประเมินผล และจัดให้มีการประกวดครอบครัว/ชุมชนต้นแบบดีเด่น

๖.๒ อภิปรายผล

จากการศึกษาวิถีชีวิตของประชาชนชุมชนลุ่มน้ำพัน โคน ที่ได้นำเสนอในบทสรุปแล้วว่า พหุจะแยกแยะวิถีชีวิตของกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มน้ำพัน โคน ได้ ๒ วิถีชีวิต ตามที่ได้กล่าวแล้ว

เมื่อนำเอาตัวชี้วัดและเกณฑ์ที่คณะกรรมการประเมินวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียงชุมชนลุ่มน้ำพัน โคน กำหนดขึ้น ตามที่ได้แบ่งระดับการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นเกณฑ์วัดไว้ ๔ ระดับ สามารถประเมินได้ ดังนี้

ระดับที่ ๑ คือ ประชาชนมีวิถีชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ๑ ใน ๔ ของพฤติกรรมทั้งหมด

ระดับที่ ๒ คือ ประชาชนมีวิถีชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ๒ ใน ๔ ของพฤติกรรมทั้งหมด

ระดับที่ ๓ คือ ประชาชนมีวิถีชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ๓ ใน ๔ ของพฤติกรรมทั้งหมด

ระดับที่ ๔ คือ ประชาชนมีวิถีชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ๔ ใน ๔ ของพฤติกรรมทั้งหมด

จากการประเมินของคณะกรรมการประเมินวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียงชุมชนลุ่มน้ำพัน โคน สามารถจำแนกครัวเรือนตามลักษณะของการมีวิถีชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ดังนี้

ระดับที่ ๑ จำนวน ๔ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๘

ระดับที่ ๒ จำนวน ๓ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๖

ระดับที่ ๓ จำนวน ๒ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๔

ระดับที่ ๔ จำนวน ๑ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๒

รวมจำนวนที่มีวิถีชีวิตปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คิดรวมตั้งแต่ ระดับที่ ๑ ถึง ระดับที่ ๔ มีเพียง ๑๐ ครัวเรือนเท่านั้น หรือคิดเป็นร้อยละ ๒๐ ของครัวเรือนทั้งหมด ซึ่งมีวิถีชีวิตตามนัยของวิถีชีวิตแบบที่ ๒ คิดว่าเงินทองเป็นของมาขา ข้าวปลาคือของจริง ที่กล่าวข้างต้นแล้ว

ส่วนอีก ๔๐ ครัวเรือน หรือคิดเป็นร้อยละ ๘๐ ที่คณะกรรมการเห็นพ้องต้องกันว่า ไม่สามารถจัดว่ามีวิถีชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้ มีวิถีชีวิตสอดคล้องกับพฤติกรรม วิถีชีวิตของกลุ่มที่ ๑ หรือรูปแบบที่ ๑ ตามกระแสนิยมที่กล่าวข้างต้น

หากจะกล่าวในภาพรวมของชุมชน พบว่า ประชาชนในกลุ่มน้ำพัน โคนนี้ มีวิถีชีวิตที่ดูแล้วเสมือนเป็นวิถีตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง แต่จริง ๆ แล้วไม่เป็นวิถีปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กล่าวคือมีการทำกิจกรรมทางเลือกของเศรษฐกิจพอเพียงมากมาย เป็นต้นว่า การเลี้ยงสัตว์ ปลูกผัก ทำปุ๋ยชีวภาพ แต่ไม่ใช่ ไม่ยั่งยืน เค็ดครื้อน วิ่งตามกระแสนิยมอยู่อย่างเดิม แสดงให้เห็นว่า

กิจกรรมทั้งหมดที่ทำกัน เพราะถูกกำหนดจากหน่วยงานราชการในลักษณะของโครงการต่าง ๆ ซึ่งชาวบ้านต้องจำใจทำ ไม่ได้ระเบิดออกมาจากข้างในเอง เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดที่คณะกรรมการประเมินวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียงชุมชนลุ่มน้ำพัน โตน จักว่ามีวิถีชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คือร้อยละ ๒๐ และหากจะใช้จำนวน ๑ ใน ๔ ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด คือร้อยละ ๒๕ เป็นเกณฑ์ชี้วัดความเป็นวิถีชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแล้ว ก็อาจกล่าวได้ว่า ชุมชนนี้ยังไม่อาจเรียกได้ว่าเป็นชุมชนที่มีวิถีชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

แต่หากจะนำเอาเกณฑ์อื่นมาประเมิน เท่าที่ผู้วิจัยทบทวนเอกสารไว้ ก็จะพบว่า เช่น หากใช้เกณฑ์ของกระทรวงมหาดไทย ที่กำหนดว่าต้องมี ตัวชี้วัด แบบ ๖×๒ วัด ก็กล่าวได้ว่าเป็นชุมชนที่มีวิถีแบบปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

การศึกษาวิธีการสร้างวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียง

จากการทบทวนเอกสาร เรื่องทัศนคติของบุคคลต่าง ๆ ในการสร้างวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียง พบว่าบุคคลต่าง ๆ มีทัศนคติถึงวิธีการสร้างวิถีชีวิตปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ๓ วิธี

๑. การเน้นที่การสร้างความรู้ความเข้าใจในเหตุผลความจำเป็น

๒ การอธิบายเศรษฐกิจพอเพียงด้วย นิยาม ๓ ห่วง ๒ เงื่อนไข แล้วสนับสนุนกิจกรรมหรือกำหนดโครงการให้ประชาชนในชุมชนดำเนิน

๓ การสนับสนุนกิจกรรม แล้วถอดความรู้เชิงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจากกิจกรรม

การศึกษาวิธีการสร้างวิถีชีวิตปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนลุ่มน้ำพัน โตน วิธีการสร้างวิถีชีวิตปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในกลุ่มน้ำพัน โตนนี้ ตรงตามวิธีการที่ ๒ และวิธีที่ ๓ แต่ไม่สอดคล้องกับวิธีที่ ๑ ซึ่งก็จะเป็นประเด็นถูกคิดต่อไปว่า เป็นไปได้หรือไม่ว่า การใช้วิธีเช่นนี้ไม่สามารถทำให้เกิดวิถีพอเพียงได้และควรจะปรับปรุงวิธีการให้สอดคล้องกับวิธีที่ ๑ ได้หรือไม่ อย่างไร

๖.๓ ข้อเสนอแนะ

๖.๓.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๑. ควรกำหนดเป็นงานสำคัญอาจถึงขั้นประกาศเป็นอุดมการณ์ของชาติ และเร่งด่วนที่ต้องดำเนินการทันทีและต่อเนื่อง

๖.๓.๒ ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

๑. ควรฝึกอบรมอย่างเข้มข้นให้แก่คณะทำงานหรือผู้เกี่ยวข้อง ให้มีความเข้าใจ มีมุมมองแนวคิด การกำหนดแนวทางการ และ การปฏิบัติได้อย่างถูกต้องชัดเจน เพื่อให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

๒. การแต่งตั้งคณะทำงาน ควรคำนึงถึงการมีส่วนร่วม เปิดโอกาสให้ประชาชน ผู้ทรงคุณวุฒิ เข้ามาร่วมเป็นคณะทำงานในทุกระดับตามความเหมาะสม

๓. การกำหนดพื้นที่เป้าหมาย ควรคำนึงบริบทชุมชนเดียวกัน ไม่จำเป็นต้องชุมชนที่เขตปกครองเดียวกัน เช่น หมู่บ้าน ตำบล เสมอไป ดังเช่นชุมชนลุ่มน้ำพัน โตนมีวัดนวิถึเดียวกัน ภูมิโนเวศน์เดียวกัน มีสถานะการพึ่งพากันทั้งโดยเครือญาติและมิตรที่ติดกันมาก่อน ก็ควรเป็นที่เป้าหมายในการดำเนินเดียวกันได้

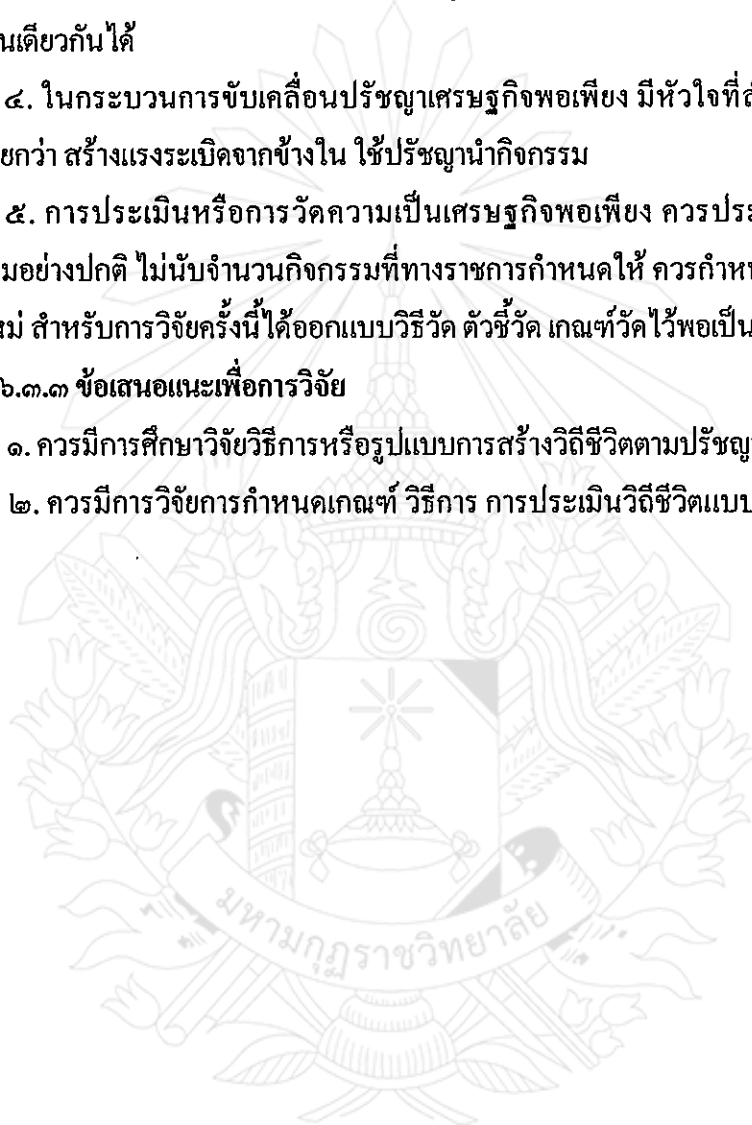
๔. ในกระบวนการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีหัวใจที่สำคัญคือการสร้างให้มีภาวะที่เรียกว่า สร้างแรงระเบิดจากข้างใน ใช้ปรัชญานำกิจกรรม

๕. การประเมินหรือการวัดความเป็นเศรษฐกิจพอเพียง ควรประเมินหรือวัดที่วิถีชีวิต พฤติกรรมอย่างปกติ ไม่นับจำนวนกิจกรรมที่ทางราชการกำหนดให้ ควรกำหนดวิธีวัด ตัวชี้วัด เกณฑ์วัดเสียใหม่ สำหรับการวิจัยครั้งนี้ได้ออกแบบวิธีวัด ตัวชี้วัด เกณฑ์วัด ไว้พอเป็นแนวทางแล้ว

๖.๓.๓ ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

๑. ควรมีการศึกษาวิจัยวิธีการหรือรูปแบบการสร้างวิถีชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

๒. ควรมีการวิจัยการกำหนดเกณฑ์ วิธีการ การประเมินวิถีชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง

บรรณานุกรม

๑. หนังสือทั่วไป

- กฤตพร บุญย์เพชร และคนอื่น ๆ. รูปแบบวิธีการดำเนินงานเศรษฐกิจพอเพียง บ้านเขาตำหนอน หมู่ที่ ๑ ตำบลท่าทองกลาง อำเภอทับปุด จังหวัดพังงา. นครศรีธรรมราช : ศูนย์ช่วยเหลือทางวิชาการพัฒนาชุมชน เขตที่ ๘, ๒๕๕๑.
- กรมการพัฒนาชุมชน สำนักส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพชุมชน. เศรษฐกิจพอเพียง. กรุงเทพมหานคร : บริษัท บีทีเอส เพรส จำกัด, ๒๕๔๘.
- พิพัฒน์ ยอดพฤติการณ์. เศรษฐกิจพอเพียงหมายถึงอะไร. กรุงเทพมหานคร : บริษัท ซีเอ็ดยูเคชั่น จำกัด, ๒๕๕๐.
- วิษณุ บุญมาร์ตัน. ทางรอดในภาวะเศรษฐกิจถดถอย โดยหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง. กรุงเทพมหานคร : ดอกหญ้าวิชาการ, ๒๕๕๑.
- สมพร เทพสิทธิ์า. เศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ. กรุงเทพมหานคร : บริษัท อมรินทร์ บুক เซ็นเตอร์ จำกัด, ๒๕๔๘.
- สุนัย เศรษฐ์บุญสร้าง. ๘ ขั้นตอนของการปฏิบัติสู่วิถีเศรษฐกิจพอเพียง. กรุงเทพมหานคร : บริษัท ฐานรวมห่อ จำกัด, ๒๕๕๐.
- สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (กปร.). การประกวดผลงานตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ, ๒๕๕๑.
- สำนักงานสังคมสงเคราะห์ กรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม. คู่มือกรมราชทัณฑ์ องค์กรแห่งความพอเพียง. นครราชสีมา : เรือนจำอำเภอสีคิ้ว, ๒๕๕๐.
- อุดมพร อมรธรรม. ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พระเจ้าอยู่หัว. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แสงดาว, ๒๕๔๘.

๒. วิทยานิพนธ์/สารนิพนธ์ และงานวิจัย

- กังสดาล อยู่เย็น. “พลวัตชุมชนบ้านเปรี๊ตในภายใต้แนวความคิดเศรษฐกิจพอเพียง”. วิทยานิพนธ์พัฒนาชุมชนมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๔.

กษิต์ภักดิ์ บุตรมาลา, จสศ.. “ความเข้าใจของนักเรียนนายร้อยตำรวจที่มีต่อทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียง”.

สารนิพนธ์ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๕๐.

ชุมพลภัทร์ คงธนจารุอนันต์. “การดำเนินชีวิตและคุณภาพชีวิตตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจ

พอเพียงของเกษตรกรในหมู่บ้านหนองมะจับ ตำบลแม่แฝก อำเภอสันทราย จังหวัด เชียงใหม่”. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๑.

ประวิทย์ ประชุมทอง. “ศึกษาการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตของ

ข้าราชการ สังกัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จังหวัดกระบี่”. สารนิพนธ์ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๕๐.

ประเสริฐ ยังปากน้ำ. “แนวคิดทางสังคมว่าด้วยเศรษฐกิจพอเพียงในสังคมไทย”. การค้นคว้าแบบ

อิสระศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๑.

วรทัย จารุวัย. “การสร้างความเข้มแข็งของชุมชนตามแนวคิดเศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเอง : ศึกษา

กรณีชุมชนประชุมราษฎร์พัฒนา ตำบลบึงคำพร้อย อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี”. วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๕.

ภาคินวัฒน์ สุทธิสุข. “เศรษฐกิจพอเพียงกับวิถีชีวิตของมุสลิมในบ้านหัวฝาย อำเภอฝาง จังหวัด

เชียงใหม่”. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยแม่โจ้, ๒๕๔๘.

มัทนา พันทวี. “แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงตามพระราชดำริกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา :

ศึกษาเปรียบเทียบ”. สารนิพนธ์ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๔๘.

ศูนย์ช่วยเหลือทางวิชาการพัฒนาชุมชน เขตที่ ๔ กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย.

“รูปแบบการส่งเสริมวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียง”. รายงานการวิจัย. เลข : ศูนย์ช่วยเหลือทางวิชาการพัฒนาชุมชนเขตที่ ๔, ๒๕๕๐.

สิทธิศักดิ์ นุ่นช่วย. “แนวคิดของเกษตรกรในการประกอบอาชีพตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง :

ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอสีชล จังหวัดนครศรีธรรมราช”. สารนิพนธ์ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๕๐.

โสภณ บัวจันทร์. “การศึกษาเชิงเปรียบเทียบหลักพุทธเศรษฐศาสตร์กับเศรษฐกิจพอเพียง. สารนิพนธ์ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต”. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๕๐.

๓. การสัมภาษณ์

สัมภาษณ์ นายกฤตพร บุญย์เพชร. นักทรัพยากรบุคคล ชำนาญการ ศูนย์ศึกษาและพัฒนาชุมชน นครศรีธรรมราช, ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๕๒.

สัมภาษณ์ พระจีน ถาวโร. วิทยากรหลักของศูนย์กสิกรรมธรรมชาติวัดป่ายาง ตำบลท่าจี้ อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๕๒.

สัมภาษณ์ คาบตำรวจนิรันดร์ พิมล. ผู้อำนวยการศูนย์กสิกรรมธรรมชาตินาโพธิ์ ตำบลนาโพธิ์ อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๖ ธันวาคม ๒๕๕๒.

สัมภาษณ์ นายปิ่น ประชาบุตร. อดีตครูใหญ่โรงเรียนวัดนันทิมาภิราม, ๒๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๑.

สัมภาษณ์ นายวิริษกร รักษ์พันธ์. เจ้าของและผู้จัดการ โรงแรมชุมพรคานารีรีสอร์ท ตำบลสะพลี อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร, ๑๘ ตุลาคม ๒๕๕๒.

สัมภาษณ์ นายสงวน ศรีมงคลพันธ์. บุคคลตัวอย่างรางวัลการประกวดผลงานตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (กปร.) ผู้อำนวยการ โรงเรียนชีวิตปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง บ้านเขากลม ตำบลหนองทะเล อำเภอเมือง จังหวัดกระบี่, ๗ กันยายน ๒๕๕๒.

สัมภาษณ์ ดร.สวัสดิ์ พูลเพิ่ม. วิทยากรหลักของศูนย์กสิกรรมธรรมชาติวัดป่ายาง ตำบลท่าจี้ อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๒๐ พฤษภาคม ๒๕๕๒.

สัมภาษณ์ พระสุวรรณ คาวาสโก. ผู้อำนวยการศูนย์กสิกรรมธรรมชาติวัดป่ายาง ตำบลท่าจี้ อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๕๒.

สัมภาษณ์ นายสำราญ คหะวงศ์. บุคคลตัวอย่างรางวัลการประกวดผลงานด้านเศรษฐกิจพอเพียงของสำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (กปร.) บ้านคำทอง ตำบลถ้ำพรรณรา อำเภอถ้ำพรรณรา จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๗ ตุลาคม ๒๕๕๑.

ภาคผนวก

มหามกุฏราชวิทยาลัย

ภาคผนวก ก

หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูล

ที่ ศธ ๖๐๑๔(๒.๕)/ว ๐๑๓

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตศรีธรรมมาโสกราช
ด.ในเมือง อ.เมือง จ.นครศรีธรรมราช
๘๐๐๐๐

๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓

เรื่อง : ขอความอนุเคราะห์ข้อมูลเพื่อการวิจัย

เจริญพร : นายอำเภอปลายพระยา

สิ่งที่ส่งมาด้วย - รายชื่อผู้ให้สัมภาษณ์ ๑ ชุด

ด้วย นางสาวสิริธนา บริบูรณ์ นักศึกษาปริญญาโทหลักสูตรศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย กำลังดำเนินการวิจัย เพื่อเสนอเป็นสารนิพนธ์ เรื่อง การสร้างวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชนลุ่มน้ำพันโดน ตำบล ปลายพระยา อำเภอปลายพระยา จังหวัดกระบี่ โดยมี ผศ.ดร.เดชชาติ ศรีทรัพย์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา มีความประสงค์ขอข้อมูลจากบุคลากรในพื้นที่ของท่านเพื่อใช้เป็นประโยชน์ในการศึกษาวิจัย

จึงเจริญพรมมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์แก่นักศึกษาดังกล่าวและขออนุโมทนาขอบคุณ มา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระครูธรรมจักรเจติยาภิบาล(ดร.))

ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโสกราช

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐-๓๕๓๔-๐๔๕๕ ต่อ ๑๐๒

ที่ ศธ ๖๐๑๔(๒.๕)/ว ๐๑๗

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตศรีธรรมมาโสกราช
ต.ในเมือง อ.เมือง จ.นครศรีธรรมราช
๘๐๐๐๐

๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓

เรื่อง : ขอความอนุเคราะห์ข้อมูลเพื่อการวิจัย

เจริญพร : ผู้อำนวยการศูนย์ศึกษาและพัฒนาชุมชนนครศรีธรรมราช

สิ่งที่ส่งมาด้วย - รายชื่อผู้ให้สัมภาษณ์ ๑ ชุด

ด้วย นางสาวสิริธนา บริบูรณ์ นักศึกษาปริญญาโทหลักสูตรศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย กำลังดำเนินการวิจัย เพื่อเสนอเป็นสารนิพนธ์ เรื่อง การสร้างวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชนลุ่มน้ำพันโดน ตำบล ปลายพระยา อำเภอปลายพระยา จังหวัดกระบี่ โดยมี ผศ.ดร.เดชชาติ ศรีทรัพย์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา มีความประสงค์ขอให้ผู้อำนวยการศูนย์ศึกษาและพัฒนาชุมชนนครศรีธรรมราช ประสานแจ้งบุคคล ตามรายชื่อที่แนบเพื่อเข้าพบและสัมภาษณ์

จึงเจริญพรมมาเพื่อ โปรดให้ความอนุเคราะห์แก่นักศึกษาด้วยและขออนุโมทนาขอบคุณ มา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระครูธรรมจักรเจติยาภิบาล(ดร.))

ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโสกราช

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐-๗๕๓๔-๐๔๕๕ ต่อ ๑๐๒

ที่ ศธ ๖๐๑๔(๒.๕)/ว ๐๑๓

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตศรีธรรมาสโกกราช
ต.ในเมือง อ.เมือง จ.นครศรีธรรมราช
๘๐๐๐๐

๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓

เรื่อง : ขอลความอนุเคราะห์ข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน : เจ้าอาวาสวัดป่ายาง

สิ่งที่ส่งมาด้วย - รายชื่อผู้ให้สัมภาษณ์ ๑ ชุด

ด้วย นางสาวสิริธนา บริบูรณ์ นักศึกษาปริญญาโทหลักสูตรศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย กำลังดำเนินการวิจัย เพื่อเสนอเป็นสารนิพนธ์ เรื่อง การสร้างวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชนลุ่มน้ำพันโดน ตำบล ปลายพระยา อำเภอปลายพระยา จังหวัดกระบี่ โดยมี ผศ.ดร.เคชชาติ ศรีทรัพย์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา มีความประสงค์ขอข้อมูลจากบุคคลากรในพื้นที่ของท่านเพื่อใช้เป็นประโยชน์ในการศึกษาวิจัย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์แก่นักศึกษาดังกล่าวและขอขอบคุณ มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

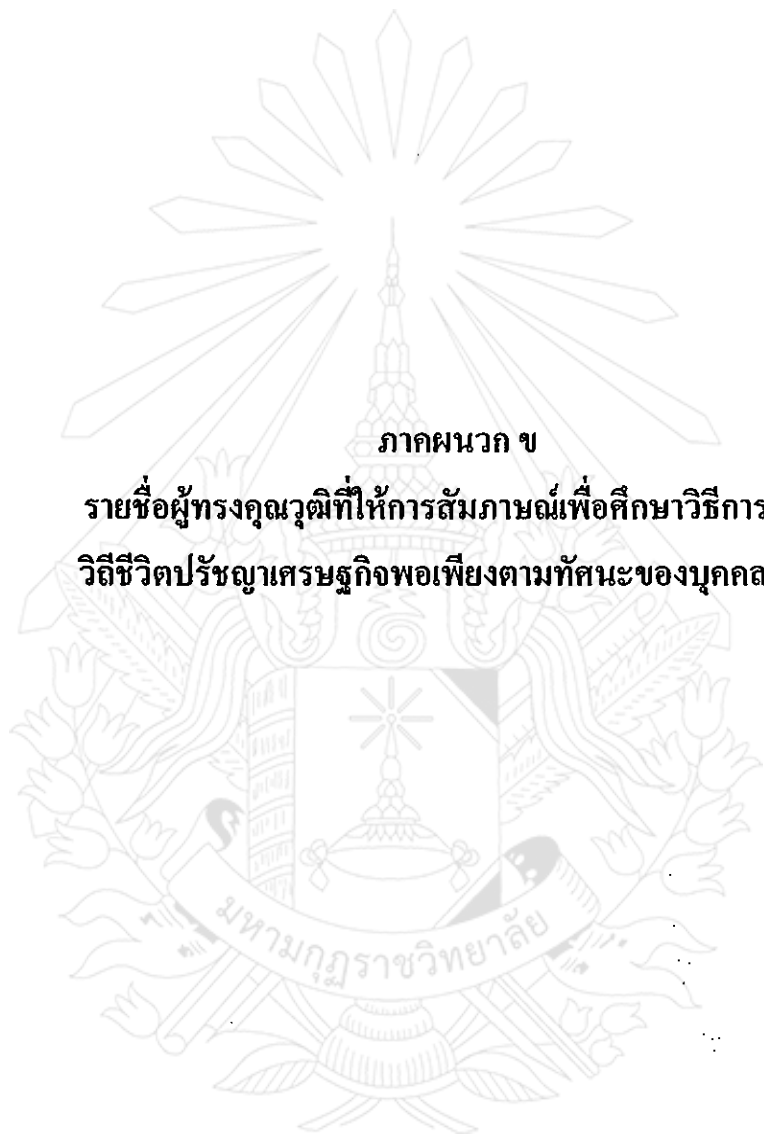
(พระครูธรรมจักรเจติยาภิบาล(ดร.))

ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาสโกกราช

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐-๓๕๓๔-๐๔๕๕ ต่อ ๑๐๒

ภาคผนวก ข

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิที่ให้การสัมภาษณ์เพื่อศึกษาวิธีการสร้าง
วิถีชีวิตปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามทัศนะของบุคคลต่าง ๆ

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิที่ให้การสัมภาษณ์เพื่อศึกษาวิธีการสร้างวิถีชีวิตปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามทัศนะของบุคคลต่าง ๆ

๑. พระสุวรรณ คเวสโก เจ้าอาวาสวัดป่ายาง/ผู้อำนวยการศูนย์กิจกรรมธรรมชาติวัดป่ายาง อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช

๒. พระชื่น ถาวโร วิทยากรฐานการเรียนรู้ ศูนย์กิจกรรมธรรมชาติวัดป่ายาง อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช

๓. นายกฤตพร นุษย์เพชร นักพัฒนามุคคัล ชำนาญการ หัวหน้ากลุ่มงานฯ ศูนย์ศึกษาและพัฒนาชุมชนนครศรีธรรมราช ประสพการณ์งานวิจัยด้านเศรษฐกิจพอเพียง/วิทยากรเศรษฐกิจพอเพียง/อาจารย์พิเศษมหาวิทยาลัยแม่โจ้/มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต

๔. นายปิ่น ประชาบุตร ผู้ทรงคุณวุฒิในการดำเนินงานตามโครงการพระราชดำรินชุมชนลุ่มน้ำพัน โตน

๕. นายสงวน ศรีมงคลพันเลิศ ผู้อำนวยการโรงเรียนชีวิตปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ตำบลหนองทะเล อำเภอเมือง จังหวัดกระบี่ รางวัลพระราชทานการประกวดผลงานด้านเศรษฐกิจพอเพียงของคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (กปร.)

๖. คานต์ดำรงนิรันดร์ พิมล ผู้อำนวยการศูนย์กิจกรรมธรรมชาตินาโพธิ์ ตำบลนาโพธิ์ อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช

๗. ดร.สวัสดิ์ พูนเพิ่ม วิทยากรฐานการเรียนรู้ ศูนย์กิจกรรมธรรมชาติวัดป่ายาง อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช

๘. นายถำราญ กหวงษ์ ผู้อำนวยการตำบลถ้ำพรรณรา อำเภอถ้ำพรรณรา จังหวัดนครศรีธรรมราช รางวัลพระราชทานการประกวดผลงานด้านเศรษฐกิจพอเพียงของคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (กปร.)

๙. นายวิศร รักษ์พันธ์ เจ้าของและผู้จัดการโรงแรมชุมพรคาบาน่า จังหวัดชุมพร โรงแรมแห่งวิถีเศรษฐกิจพอเพียง

๑๐. นายสมปอง อินพันธ์ ผู้อำนวยการตำบลบางเหรียง อำเภอทับปุด จังหวัดพังงา รางวัลพระราชทานการประกวดผลงานด้านเศรษฐกิจพอเพียงของคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (กปร.)

ภาคผนวก ค

รายชื่อกลุ่มตัวอย่างศึกษาวิถีชีวิตของประชาชนชุมชนลุ่มน้ำพันโตน

รายชื่อกลุ่มตัวอย่างศึกษาวิถีชีวิตของประชาชนชุมชนลุ่มน้ำพันดอน

๑. นายปิ่น ประชาบุตร	๒๖. นายจิตร แก้วประกอบ
๒. นายเฉลิม สุขใส	๒๗. นางใจมี แก้วสมหวัง
๓. นางอารมณั์ ประสมแก้ว	๒๘. นายจิตร สุทิน
๔. นายสมชาย ประสมแก้ว	๒๙. นายมานู จริตงาม
๕. นายประมวล ประสมแก้ว	๓๐. นายบุญธรรม พรหมบุตร
๖. นายวาสนา ชูเดชา	๓๑. นายสมคิด แก้วประกอบ
๗. นายสมเกียรติ กิ่งแก้ว	๓๒. นางสำรอง แก้วประกอบ
๘. นายโสรัตน์ โสมคล้าย	๓๓. นายสุชน กระจ่างรส
๙. นายบุคล โสมคล้าย	๓๔. นายถาวร ไทรทอง
๑๐. นายนิคม สีน	๓๕. นายชัยรัตน์ นาคแก้ว
๑๑. นางละไม หลักแก้ว	๓๖. นายธนวัต วาณิช
๑๒. นางประณีต ไชยสุวรรณ	๓๗. นายสาโรจ แสงศรี
๑๓. นางวัลลีย์ เริศเวง	๓๘. นางบุญนำ ดีบุญ
๑๔. นายสามารถ ชูเดชา	๓๙. นายศิริ พรหมสุวรรณ
๑๕. นายสมนึก ยอดญาติ	๔๐. นายสาโรจ ปิ่นนาค
๑๖. นายไทรมวล พรหมสุวรรณ	๔๑. นายบุญธรรม พรหมบุตร
๑๗. นายขนาน พรหมสุวรรณ	๔๒. นายบุญชอบ ถมทอง
๑๘. นายจรัส สมประชา	๔๓. นายสมนึก ใจโปร่ง
๑๙. นายนนท์ โอทอง	๔๔. นายประสาน สมจันทร์
๒๐. นายไสว หนูปลอด	๔๕. นายอานนท์ โอทอง
๒๑. นายสุจิน ประสมแก้ว	๔๖. นายบุญธรรม แก้วประกอบ
๒๒. นายสมพร ไทรทอง	๔๗. นางสังวร แก้วประกอบ
๒๓. นายมบุญ ค้วนศรีจันทร์	๔๘. นายชอบ ไทรทอง
๒๔. นายไพฑูล แก้วประกอบ	๔๙. นายแบน ไทรทอง
๒๕. นางจัน แก้วจินดา	๕๐. นางประคอง เกิดเกลี้ยง

ภาคผนวก ง
รายชื่อกลุ่มตัวอย่างศึกษาวิธีการสร้างวิถีชีวิตปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชน
ลุ่มน้ำพันดอน

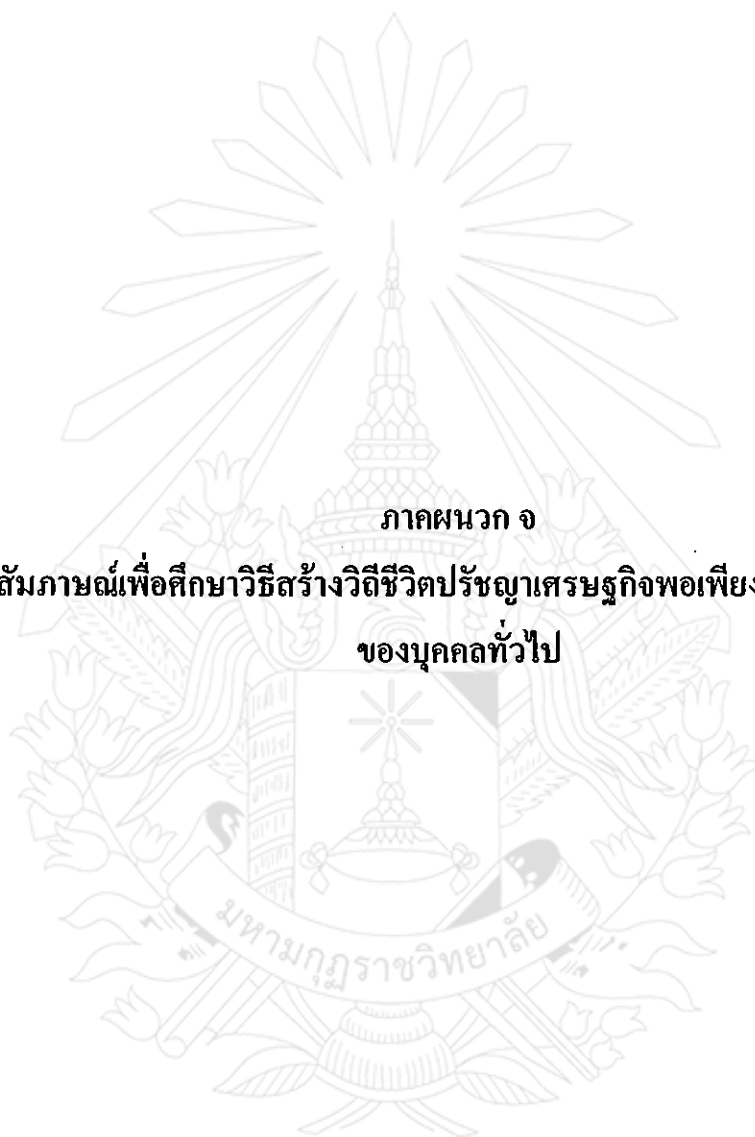
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์

รายชื่อกลุ่มตัวอย่างศึกษาวิธีการสร้างวิถีชีวิตปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนลุ่มน้ำ
พันโตน

๑. นายสุธรรม ปั่นทอง ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๑
๒. นายน้อม รอดฉวาง ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๒
๓. นายสมหมาย พรหมรักษา ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๔
๔. นายวิรัตน์ ชูเคชา ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๘
๕. นายสงัด เมฆจันทร์ฉิม กำนันตำบลปลายพระยา
๖. นายสุนทร พรหมดวง นายกองค์การบริหารส่วนตำบลปลายพระยา
๗. นายสุรศักดิ์ สุขใส เลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนตำบลปลายพระยา
๘. นายสมชาย ประถมแก้ว สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลปลายพระยา
๙. นายนิยม เรืองศรี สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลปลายพระยา
๑๐. นายสุริย นจรุงเกียรติกุล นายอำเภอปลายพระยา
๑๑. นายนราธิป ศรีสุขสมวงศ์ พัฒนาการอำเภอปลายพระยา
๑๒. นางสุนันทา เพชรพันธ์ พัฒนาการรับผิดชอบอำเภอปลายพระยา
๑๓. นายเชื้อน รอดขวัญ เกษตรอำเภอปลายพระยา
๑๔. นายชิตพงศ์ กุลเศรษฐ์ เจ้าหน้าที่ชลประทานจังหวัดกระบี่ ผู้รับผิดชอบเขตอำเภอปลายพระยา
๑๕. หน่วยพัฒนาที่ดินอำเภอปลายพระยา
๑๖. นายสุเทพ ฤทธิ์แสง ผู้อำนวยการศูนย์ทดลองพันธุ์ข้าวกระบี่
๑๗. นายเรียวชัย สนวนุช เจ้าหน้าที่สหกรณ์นิคม
๑๘. นายปิ่น ประชาบุตร เกษตรกรผู้นำ
๑๙. นายนิคม สินทร์สุวรรณ อดีตผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๑
๒๐. พระมนัส ปัญญาวุฒิโท เจ้าอาวาสวัดนันทิมาขาราม

ภาคผนวก จ
การสัมภาษณ์เพื่อศึกษาวิธีสร้างวิถีชีวิตปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามทัศนะต่างๆ
ของบุคคลทั่วไป

การสัมภาษณ์เพื่อศึกษาวิธีการสร้างวิถีชีวิตปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามทัศนะต่าง ๆ
ของบุคคลทั่วไป

๑. ท่านมีวิธีการที่จะทำให้คนมีวิถีชีวิตแบบปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอย่างไร

๒. เท่าที่ท่านเห็น เท่าที่ท่านเข้าใจ วิธีที่กำลังดำเนินการอยู่ในขณะนี้หรือที่ผ่านมา ท่านมีความคิดเห็นเป็นอย่างไร เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างไร เพราะอะไร

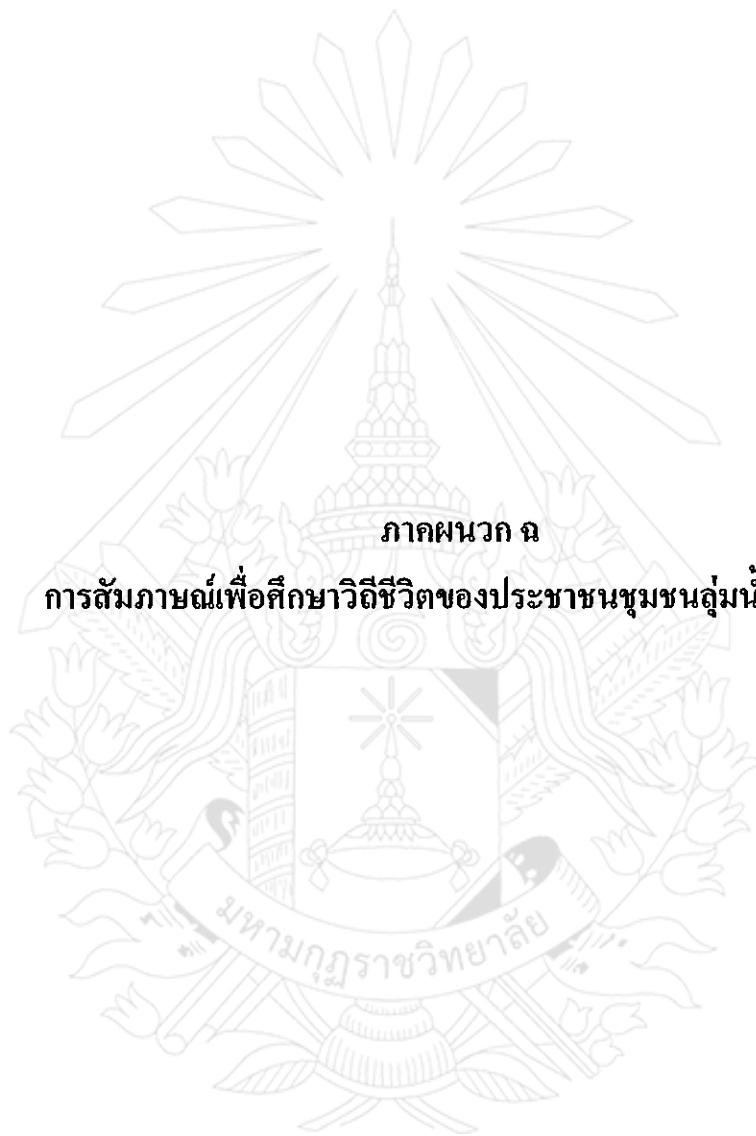
๓. ท่านเองทำอย่างไร ทำไมถึงทำ อะไรคล้อย หรือจูงใจให้ทำ

๔. คำถามต่อเนื่องในประเด็นที่พูดถึง เพื่อซักถามให้ได้ตรงตามวัตถุประสงค์คือสามารถชี้ให้เห็นถึงวิธีการสร้างตามทัศนะของแต่ละท่าน อาจเป็นถามนำ คือคำถามแย้งก็ได้

๕. มีเอกสาร หลักฐาน รูปภาพ อะไรบ้างที่เกี่ยวกับเรื่องนี้ ซึ่งจะสามารถสื่อให้เห็นถึงวิธีการสร้างวิถีชีวิตปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามวัตถุประสงค์ได้

หมายเหตุ ในระหว่างการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยจะการสังเกตอาการปฏิกิริยาของผู้ถูกสัมภาษณ์อันอาจเป็นสื่อให้เข้าใจถึงวิธีการที่แต่ละท่านมีทัศนะในการสร้างวิถีชีวิตปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามวัตถุประสงค์ได้

ภาคผนวก ค

การสัมภาษณ์เพื่อศึกษาวิถีชีวิตของประชาชนชุมชนลุ่มน้ำพันโตน

การสัมภาษณ์เพื่อศึกษาวิถีชีวิตของประชาชนชุมชนลุ่มน้ำพันโดน

๑. เคยเห็น/เคยเป็น/เคยทำ/เคยอยู่กันมาอย่างไรในอดีต ประมาณ ปี ๒๕๑๕ หรือช่วงที่เห็นว่ามี การเปลี่ยนแปลงมากในวิถีชีวิตช่วงไหน

๒. ช่วงที่เปลี่ยนแปลงเป็นอย่างไร

๓. ตอนนีทำงานที่ไหน ทำอะไร ชื่อข้าวของ เครื่องใช้ ยา อย่างไร ที่ไหน

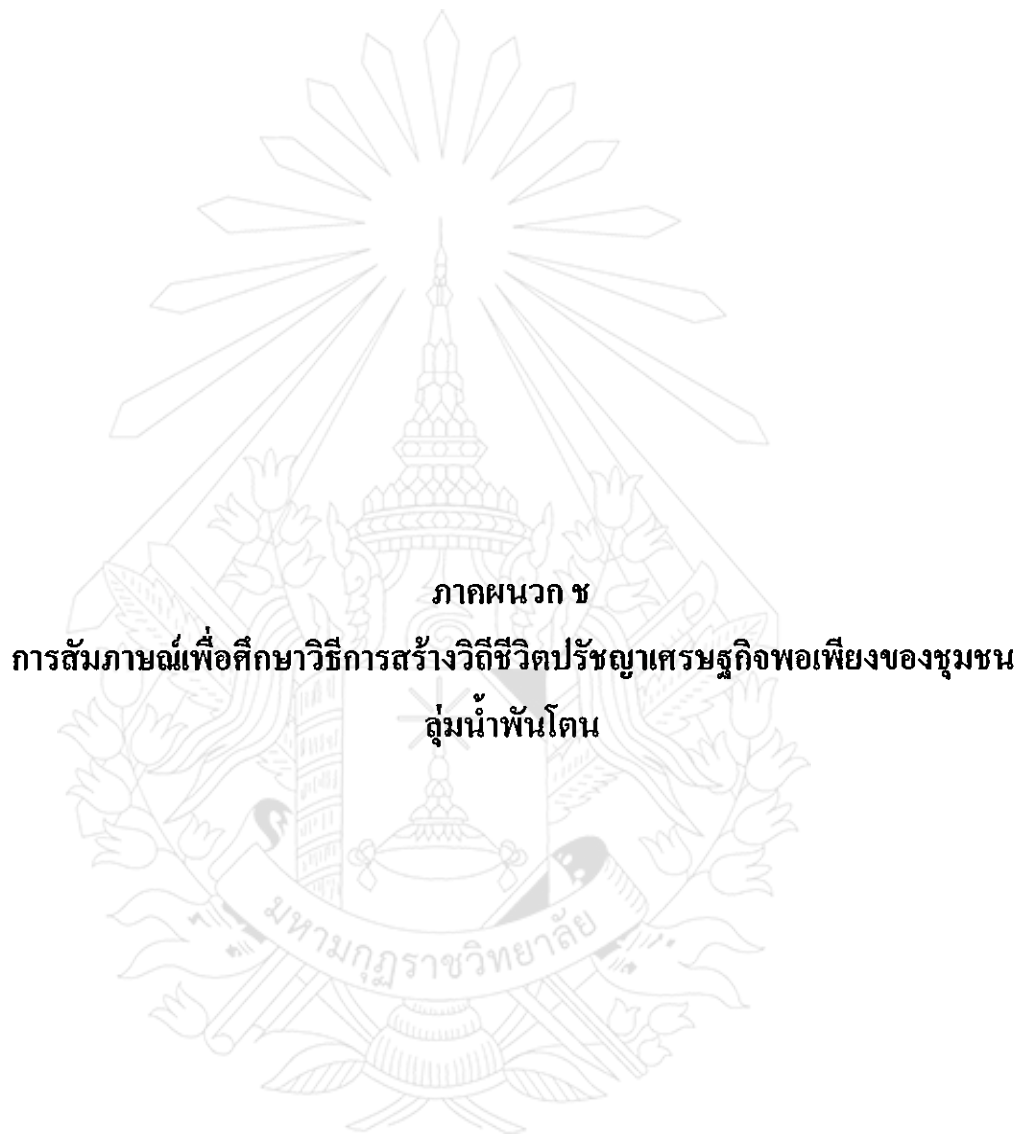
๔. รูปแบบงานสังคม กิจกรรมสังคม งานศพ งานแต่ง งานวัด งานโรงเรียน ฯลฯ

๕. การเล่าเรียนของลูกหลานในครัวเรือน และชุมชนนี้

๖. กิจกรรมในครัวเรือน

หมายเหตุ ในระหว่างการสัมภาษณ์ คณะกรรมการศึกษาวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียงชุมชนลุ่มน้ำพันโดน และผู้วิจัยจะสังเกตอาการปฏิกิริยาของผู้ให้สัมภาษณ์ บริเวณบ้านอาศัย ผู้คนที่อาศัยในครัวเรือน ความเป็นอยู่ทั่วไปด้วย

การสัมภาษณ์เพื่อศึกษาวิธีการสร้างวิถีชีวิตปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนลุ่มน้ำ พันดอน

๑. มีการกำหนดวิธีการ ขั้นตอน โครงสร้างกรรมการขับเคลื่อน อย่างไร

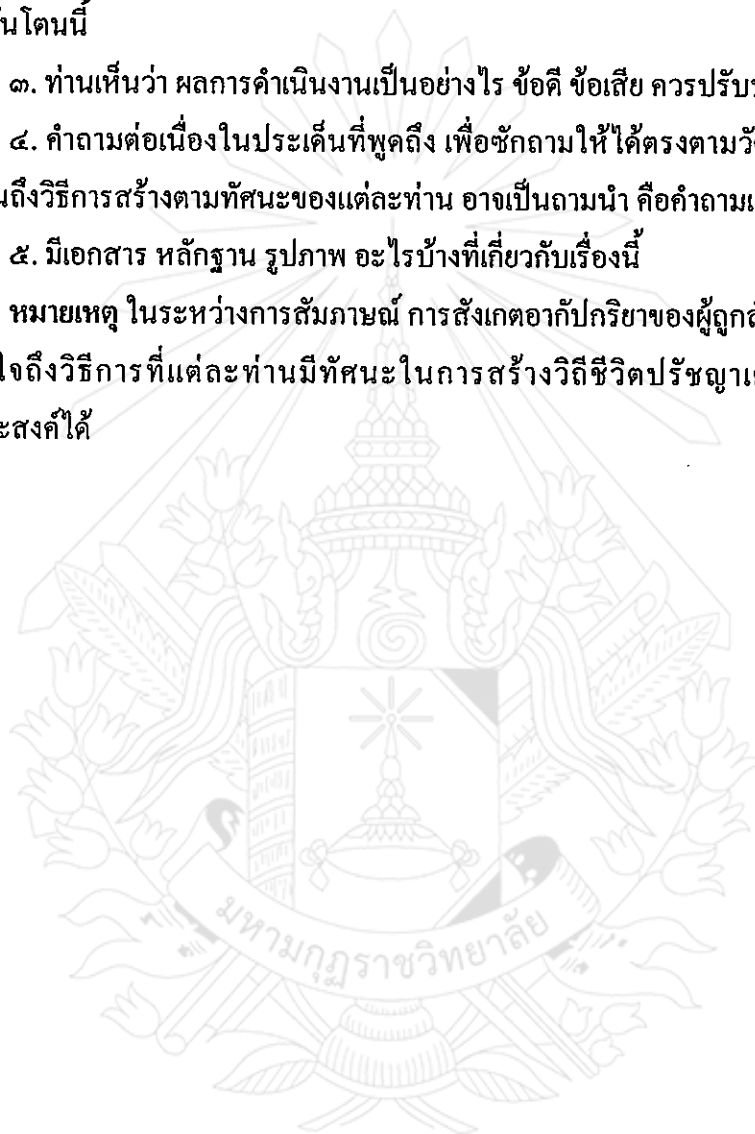
๒. ท่านได้ทำอะไรบ้าง อย่างไร ในการสร้างวิถีชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชน
ลุ่มน้ำพันดอนนี้

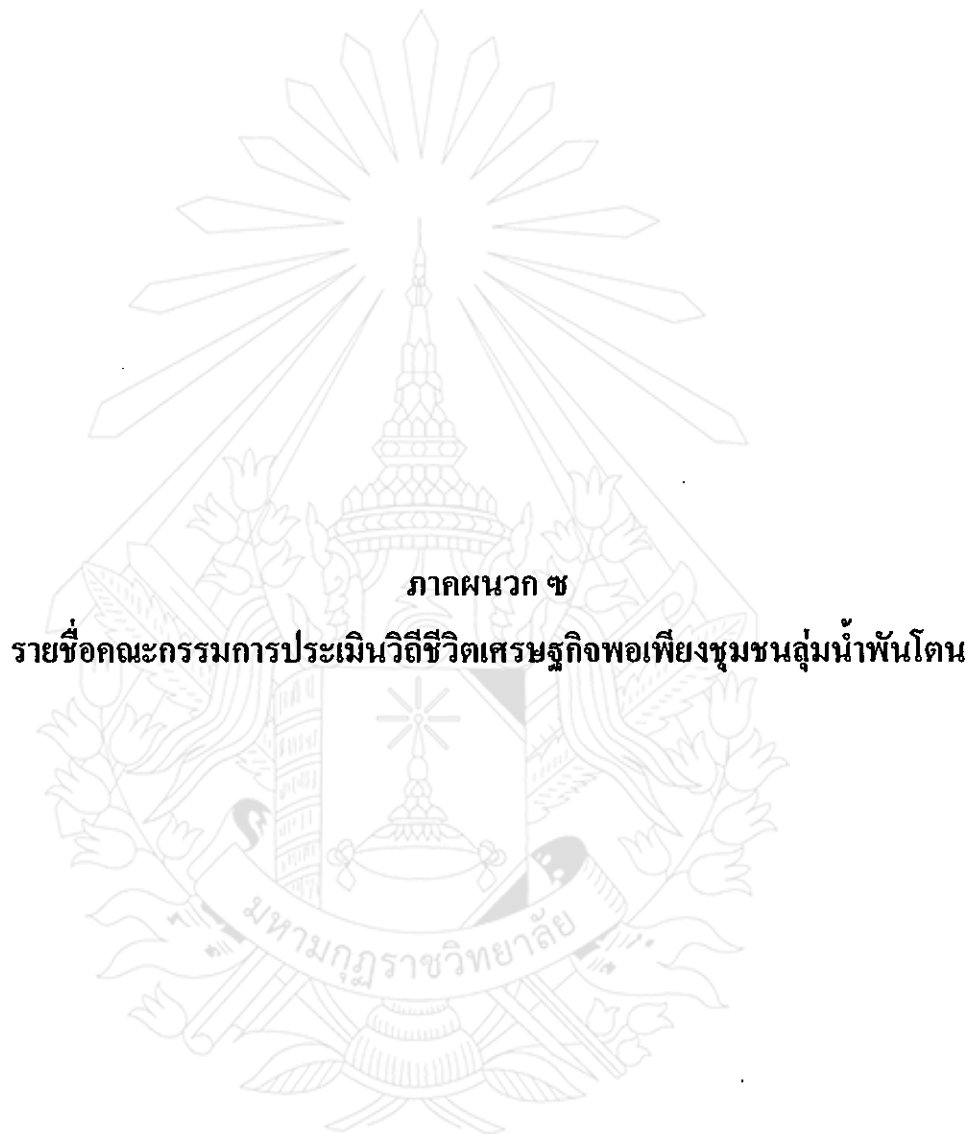
๓. ท่านเห็นว่า ผลการดำเนินงานเป็นอย่างไร ข้อดี ข้อเสีย ควรปรับปรุงอะไร อย่างบ้าง

๔. คำถามต่อเนื่องในประเด็นที่พูดถึง เพื่อซักถามให้ได้ตรงตามวัตถุประสงค์คือสามารถ
ชี้ให้เห็นถึงวิธีการสร้างตามทัศนะของแต่ละท่าน อาจเป็นคำถามนำ คือคำถามแย้งก็ได้

๕. มีเอกสาร หลักฐาน รูปภาพ อะไรบ้างที่เกี่ยวกับเรื่องนี้

หมายเหตุ ในระหว่างการสัมภาษณ์ การสังเกตอากัปกริยาของผู้ถูกสัมภาษณ์อันอาจเป็นสื่อ
ให้เข้าใจถึงวิธีการที่แต่ละท่านมีทัศนะในการสร้างวิถีชีวิตปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตาม
วัตถุประสงค์ได้

ภาคผนวก ซ

รายชื่อคณะกรรมการประเมินวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียงชุมชนผู้นำพันดอน

รายชื่อคณะกรรมการประเมินวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียงชุมชนลุ่มน้ำพันดอน

๑. นายกฤตพร บุญย์เพชร

- ตำแหน่งนักทรัพยากรบุคคล ชำนาญการ หัวหน้ากลุ่มงานพัฒนาบุคคล ศูนย์ศึกษาและพัฒนาชุมชนนครศรีธรรมราช

- การศึกษาปริญญาโทสังคมศาสตร์

- อาจารย์พิเศษมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต (คณะกรรมการปรับปรุงหลักสูตร/สอนวิชาการพัฒนาที่ยั่งยืน/วิชาเศรษฐกิจพอเพียง ฯลฯ)

- อาจารย์พิเศษมหาวิทยาลัยแม่โจ้ (สอนวิชาการพัฒนาประเทศไทย ฯลฯ)

งานวิจัยเรื่องการสร้างวิถีชีวิตปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชน

๒. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ฐาปนี กาละกาญจน์

- ตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์ ระดับ ๘ หัวหน้างานประชาสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช (ใสใหญ่)

- การศึกษาปริญญาโทการศึกษามหาบัณฑิต

- อาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช(ใสใหญ่) (สอนวิชาพัฒนาวิถีไทยแห่งการดำรงชีวิต, วาทะการภาษาไทย)

งานวิจัยเรื่องการปฏิบัติตนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง

๓. นายปรีดา บุญย์เพชร

- ตำแหน่งพัฒนาการอำเภอบางขัน จังหวัดนครศรีธรรมราช

- การศึกษาปริญญาตรีด้านการเกษตรและเทคโนโลยี

- รับผิดชอบการดำเนินงานหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงในอำเภอบางขัน

- งานพัฒนาชุมชนอื่น ๆ

๔. นายธีรวัฒน์ แดงกะเปา

- ตำแหน่งนักวิชาการสาธารณสุข สถานีอนามัยบ้านสวนป่า ตำบลวังหิน อำเภอบางขัน จังหวัดนครศรีธรรมราช

- การศึกษาปริญญาโท

- ผู้ก่อตั้งโรงเรียนอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) แห่งแรกของประเทศไทย

- รับผิดชอบการสร้างสุขภาวะชุมชน

- งานด้านการจัดการชุมชนอื่น ๆ

วิธีการประเมิน - ตัวชี้วัด - เกณฑ์วัดวิถีชีวิตปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกลุ่มน้ำพันโตน

วิธีการ คณะกรรมการประเมินวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียงชุมชนกลุ่มน้ำพันโตน สัมภาษณ์ สังเกต ศึกษาบริบทประกอบ

ตัวชี้วัด คือ วิธีการดำเนินชีวิตของกลุ่มตัวอย่างแต่ละคน ซึ่งจะต้องเป็นไปตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยที่คณะกรรมการประเมินวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียงชุมชนกลุ่มน้ำพันโตน ได้แบ่งไว้ ๓ ด้าน และให้นำหนักสำหรับการประเมินไว้ ดังนี้

๑. ความคิดหรือกระบวนกรคิด หมายถึง การมีกระบวนการ หลักการในการดำเนินชีวิต การแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ ทั้งการพึ่งพาตนเอง การช่วยเหลือผู้อื่น/สังคม น้ำหนักร้อยละ ๔๐

๒. พฤติกรรมที่แสดงออกให้เห็นเป็นรูปธรรม หมายถึง การกระทำในกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งการดำรงตนตามหลักศาสนาที่นับถือ การทำมาหากิน การใช้จ่ายในการอุปโภคบริโภคตามความเหมาะสม ก่อให้เกิดประโยชน์คุ้มค่าที่สุด เช่น การส่งลูกเรียนในโรงเรียนใกล้บ้าน การทำผลิตภัณฑ์ใช้เอง การตำเครื่องแกงกินเอง การเลี้ยงสัตว์ปลูกผักกินเอง (เหลือแจก แลก ขาย) ทั้งการวางแผนการดำเนินงานในอนาคต เป็นต้น น้ำหนักร้อยละ ๓๐

๓. นวัตกรรมจากความคิดต่อยอด พฤติกรรม และการได้รับการยอมรับ หมายถึง แนวคิดใหม่ ๆ กิจกรรมใหม่ ๆ ที่สอดคล้องกับพฤติกรรมเดิม ๆ ซึ่งเกิดเป็นประโยชน์ในอนาคต เช่น การเลี้ยงปลาในบ่อ ๓ ด้าน การทำเตาเผาถ่านจากถัง เป็นต้น น้ำหนักร้อยละ ๓๐

เกณฑ์วัดความเป็นวิถีเศรษฐกิจพอเพียงของแต่ละครัวเรือน จากตัวชี้วัด ๓ ด้านข้างต้น คณะกรรมการประเมินวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียงชุมชนกลุ่มน้ำพันโตน ได้แบ่งระดับการดำเนินวิถีชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นเกณฑ์วัดไว้ ๔ ระดับ ตามนัยจากพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่ทรงตรัสไว้ว่า “การเป็นเศรษฐกิจพอเพียงไม่ต้องมากแค่ ๑ ใน ๔”

ระดับที่ ๑ คือ ประชาชนมีวิถีชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ๑ ใน ๔ ของพฤติกรรมทั้งหมด (ความคิด/พฤติกรรม/นวัตกรรม)

ระดับที่ ๒ คือ ประชาชนมีวิถีชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ๒ ใน ๔ ของพฤติกรรมทั้งหมด (ความคิด/พฤติกรรม/นวัตกรรม)

ระดับที่ ๓ คือ ประชาชนมีวิถีชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ๓ ใน ๔ ของพฤติกรรมทั้งหมด (ความคิด/พฤติกรรม/นวัตกรรม)

ระดับที่ ๔ คือ ประชาชนมีวิถีชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ๔ ใน ๔ ของพฤติกรรมทั้งหมด (ความคิด/พฤติกรรม/นวัตกรรม)

เกณฑ์วัดความเป็นวิถีชีวิตของชุมชน ต้องมีครัวเรือนกลุ่มตัวอย่างอย่างน้อย ร้อยละ ๒๕ มีวิถีชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ตั้งแต่ ระดับ ๑ - ๔ ตามที่เกณฑ์ที่กำหนดที่กล่าวแล้ว

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ - สกุล : นางสาวสิริธนา บริบูรณ์
 วัน - เดือน - ปีเกิด : ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๒๔
 สถานที่อยู่ปัจจุบัน : ๑๕/๒ หมู่ที่ ๔ ตำบลกรุงหยัน อำเภอทุ่งใหญ่ จังหวัด
 นครศรีธรรมราช

การศึกษา

พ.ศ. ๒๕๔๗ : ปริญญาตรีวิทยาศาสตร์บัณฑิต (วท.บ.) สาขาเกษตรศึกษา สถาบัน
 เทคโนโลยีราชมงคล คณะเกษตรศาสตร์ นครศรีธรรมราช

การทำงาน

พ.ศ. ๒๕๔๕ : ครูผู้สอน โรงเรียนสุมนทาศึกษา อำเภอทุ่งใหญ่ จังหวัด
 นครศรีธรรมราช

พ.ศ. ๒๕๕๑ : คณะทำงานศึกษาวิจัยเศรษฐกิจพอเพียงบ้านเขาตำหนอน อำเภอทับ
 ปุด จังหวัดพังงากับศูนย์ช่วยเหลือทางวิชาการพัฒนาชุมชน เขตที่ ๘
 นครศรีธรรมราช

คณะทำงานศึกษาวิจัยเศรษฐกิจพอเพียงเทศบาลตำบลปลายพระยา
 อำเภอปลายพระยา จังหวัดกระบี่กับศูนย์ช่วยเหลือทางวิชาการพัฒนา
 ชุมชน เขตที่ ๘ นครศรีธรรมราช

พ.ศ. ๒๕๕๒ : คณะทำงานศึกษาวิจัยเศรษฐกิจพอเพียงตำบลวังหิน อำเภอบางขัน
 จังหวัดนครศรีธรรมราชกับองค์การบริหารส่วนตำบลวังหิน อำเภอ
 บางขัน จังหวัดนครศรีธรรมราชและศูนย์ศึกษาและพัฒนาชุมชน
 นครศรีธรรมราช

ตำแหน่ง/สถานที่ทำงาน

ปัจจุบัน : ครูอัตราจ้าง โรงเรียนลานสกาประชาสรรค์ อำเภอลานสกา จังหวัด
 นครศรีธรรมราช